

Översiktsplan för Östra Göinge

platsen för Skånes gröna hjärta

ÖSTRA
GÖINGE

Medverkande

Beredningen för översiktsplanen

Daniel Jönsson (M), ordförande

Esbjörn Svensson (C)

Ytte Hjert (L)

Daniel Petersén (S), vice ordförande

Morgan Nilsson (S)

David Raudszus (S)

Ann-Sofie Stolpe (SD)

Ersättare:

Andreas Söderlund (M)

Aki Svensson (KD)

Sven Björbacken (MP)

Hugo Karlsson (S)

Roland Nilsson (V)

Lars Persson (SD)

Arbetsgrupp

Anders Siversson (plan- och byggchef)

Daniel Persson (GIS-ingenjör)

Henrik Arvidsson (mark- och exploateringschef)

Lina Rosenstråle (fd samhällsbyggnadschef)

Johanna Holgersson (planarkitekt)

Rebecca Ohlsson (EU-samordnare)

Sandra Cornmark (planarkitekt)

Sherif Hosny (planarkitekt)

Tomas Carvonen (projektledare ÖP)

Yara Abdou (arkitekt)

Foto: Mikael Persson, MiP Media, Elin Magnusson, Precious People, SWELO, Elin Sohl, Per Pixel fotograf och Östra Göinge kommun

Kartor: Östra Göinge kommun, Region Skåne

Innehåll

Förord	5	Hänsyn och bevarande	95
Sammanfattning	7	Landskapets värden och resurser	95
Planprocessen	8	Miljö- och riskfaktorer	99
Vad är en översiktsplan?	9	Riksintressen	101
		Skyddade områden enligt Miljöbalken	103
Det ska vara enkelt att vara hållbar i Östra Göinge	10	Mellankommunala frågor	106
Vår vision och identitet	13	Konsekvenser och vägval	110
Mål som samspekar på olika nivåer	14		
Östra Göinge i omvärlden	22	Ordlista	130
Prioriterade områden	26	Fortsatt arbete	132
Attraktiva byar	27	Särskilt utlåtande	134
Vägen till arbete	28		
En bra start i livet	30		
Det goda åldrandet	33		
Kommunikationer och hållbara transporter	36		
Kommunens strategiska utveckling	42		
Så här vill vi använda mark och vatten	47		
Kommunens utveckling som helhet	47		
Byarnas utveckling	56		
Hanaskog	59		
Knislinge	65		
Sibbhult	73		
Broby	77		
Glimåkra	83		
Landsbygdernas utveckling	89		
De mindre byarna på landsbygden	92		

Förord

Världen är så stor så stor, Lasse, Lasse liten, större än du nånsin tror.

Så börjar Glimmarevisan, skriven av Viking Aurell. En liten visa jag fick lyssna till som barn och som numera står nedskrivna i boken *"Sagan om Glimåkra"*, den by som omnämns som porten till vildmarken i denna översiktsplan och som också råkar vara min hemby i Östra Göinge. Världen är i sanning mycket stor, även om den samtidigt aldrig har varit mindre. Globalisering, teknikutveckling och en mycket snabb förändringstakt med människor som rör sig över jordklotet påverkar sättet vi lever på, såväl i nutid som i framtid, på gott och ont. Östra Göinge är inget undantag. Även vi är i högsta grad delaktiga i denna föränderliga värld, något som ställer stora krav på alla oss som bor på denna plats vi kallar *Skånes gröna hjärta*.

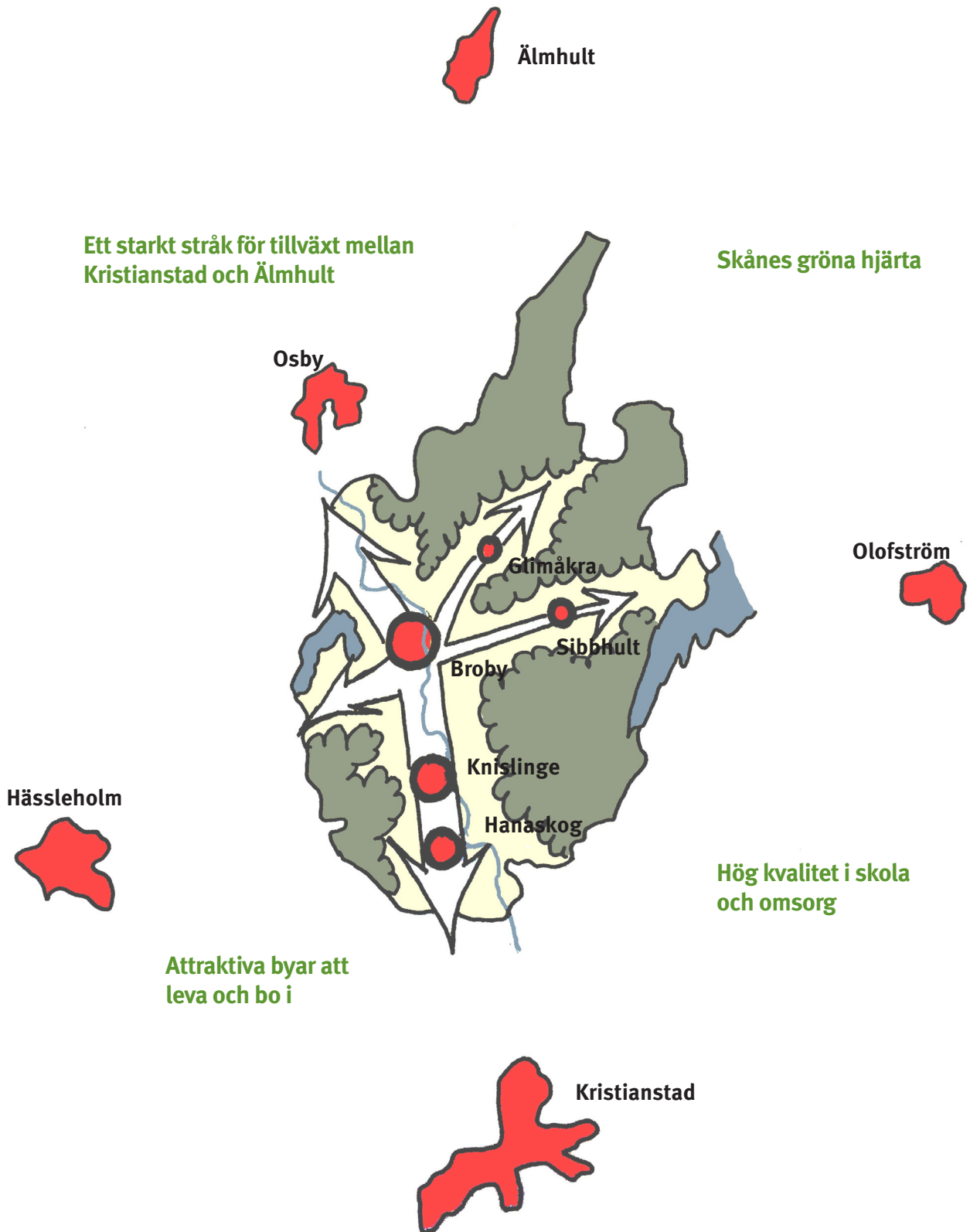
Som politiker har jag under drygt ett års tid haft det ärofyllda uppdraget att leda den politiska beredning som arbetar med kommunens översiktsplan. En plan som syftar till att se från det berömda helikopterperspektivet, även om det inte alltid är det lättaste. Beredningen fick i uppdrag av kommunfullmäktige att aktualisera den översiktsplan som antogs 2012. En plan som var och som till stora delar fortfarande är mycket aktuell. Den plan som togs fram under förra mandatperioden var den första på över 20 år att antas i Östra Göinge, och nu är vi därför måna om att hålla den uppdaterad. Vi har utgått från våra prioriterade områden; Attraktiva byar, Vägen till arbete, En bra start i livet och Det goda åldrandet när vi tittat på våra byar och planerat för deras framtid. Denna översiktsplan ska vi tillsammans använda när vi planerar för framtiden i Östra Göinge. Den handlar om hur vi ska använda och planera för våra vägar, skolor, affärer, bostäder och våra vackra naturområden. Den handlar om hur vi på bästa sätt ska kunna förhålla oss till den ständiga förändringen vi ser i vår omvärld. Från det stora till det lilla, och tillbaka igen.

Vi har försökt att lyfta blicken och se helheten. Var ska vi lägga kraften och energin för att hela Östra Göinge och alla dess byar och människor ska kunna fortsätta att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Resultatet har vi här i denna översiktsplan. Målet är att alla vi som på något sätt verkar i denna bygd ska kunna känna att översiktsplanen är aktuell, relevant och hoppningivande. Oavsett om du går i skola, arbetar, driver företag, besöker oss som gäst eller funderar på att flytta hit så ska denna översiktsplan bidra till att skapa fler stolta göingar och ett Östra Göinge som kan mer. Det är människors engagemang och vilja till förbättring som driver vårt samhälle framåt, så även i Göinge. Vi har varit många som deltagit i detta arbete; sakkunniga tjänstemän, visionära politiker och engagerade medborgare. Till er alla vill jag rikta ett stort tack! Tillsammans skapar vi vårt Östra Göinge!

Glimmarevisan av Viking Aurell fortsätter:

"Milaskogar, björk så vit. Ekar, granar, tallar. Och i bergen fin granit, hör hur skotten knallar... När man reser ut att se jordens andra länder, tankarna till "Göinge" gärna återvänder."

Daniel Jönsson, ordförande i beredningen för översiktsplanen

Sammanfattning av kommunens strategiska utveckling i stråket längsmed Helgeå/Väg 19. (Bild Östra Göinge kommun)

6 Översiktsplan för Östra Göinge

Sammanfattning

Kommunens översiktsplan utgår från visionen - 15000 stolta göingar – och de utmaningar som finns för den långsiktiga utvecklingen. Skånes flerkärnighet och möjligheten att dra nytta av regionens samlade utbud av arbetstillfällen, service, kultur och nöjen på ett hållbart sätt är en viktig förutsättning för kommunens tillväxt.

Kommunens utvecklingsstrategi kan sammanfattas i följande punkter:

- Ett starkt stråk för tillväxt mellan Kristianstad och Älmhult.
- Attraktiva byar att leva och bo i.
- Hög kvalitet i skola och omsorg.
- Skånes gröna hjärta.

Översiktsplanen beskriver den avsedda markanvändningen i framtiden med bybyggnad, verksamheter, grönstrukturer och infrastrukturer. Inriktningen är att hela kommunen ska utvecklas, fast på olika sätt utifrån alla kommundelars olika förutsättningar, potential och behov. Byarna är centrala i Östra Göinges samhällsbyggnad och det är ett långsiktigt arbete för att öka attraktiviteten och stärka den service som finns. Samtidigt behöver möjligheterna att pendla bli bättre, framför allt mot Älmhult.

För de större byarna är ett antal områden möjliga att utveckla för bostäder, industri, handel och kontor, skola eller annan service – med stöd av gällande detaljplaner eller kommande planprojekt. Planen beskriver också hur grönstrukturen kan förbättras samt hur vägar och gång- och cykelstråk kan byggas ut i framtiden. Landsbygdens utveckling utanför de större byarna beskrivs utifrån de skiftande naturgeografiska förhållanden som råder och landskapets varierande karaktär.

Översiktsplanens konsekvenser ska kunna utläsas ur planen och på vilket sätt kommunen vill ta hänsyn till och bevara viktiga kvaliteter i framtiden. Utöver riksintressen och naturskyddade områden har kommunen pekat ut ett varsamhetsområde i de norra delarna av Östra Göinge. Planen beskriver också viktiga miljö- och riskfaktorer som kommunen behöver ta hänsyn till i den fortsatta planeringen.

För en långsiktigt hållbar utveckling krävs samverkan och samordning på olika nivåer. Kommunen ser behov av mellankommunalt samarbete bland annat kring kommunikationer, bredband, kollektivtrafik, miljö, turism och service.

Planprocessen

För kommunen har det varit viktigt att så många som möjligt har fått vara med och påverka översiktsplanens utformning. Den är vår gemensamma bild av framtiden i Östra Göinge och för att uppnå den måste många bidra utifrån sina perspektiv; kvinnor och män, barn och ungdomar, äldre, funktionsvarierade, nyanlända, föreningar, näringsliv, myndigheter och organisationer. Översiktsplanen har varit ute på samråd och utställning där både remissinstanser och medborgare har fått möjlighet att komma in med synpunkter. Inkomna svar har tillfört värdefull kunskap i kommunens fortsatta arbete med översiktsplanen.

För att kunna anpassa översiktsplanen utefter så många synpunkter som möjligt har fokus lagts på det genomförda samrådet. För att alla röster ska få komma till tals och så många olika grupper som möjligt ska få

vara med och bidra till vår översiktsplan har vi därför under samrådet försökt fånga in även dem som ofta inte hörs. Detta har vi gjort bland annat genom riktade samrådsträffar med elevråd, ungdomsallians och elever vid Svenska för invandrare (SFI). För att särskilt fånga barnperspektivet har barn i förskolan fått teckna sin bild av Östra Göinge i framtiden. Vid de samrådsträffar som genomförts i kommunens byar har vi anpassat genomförandet för att skapa goda förutsättningar för att såväl kvinnor som män ska få komma till tals på lika villkor. För den som inte har velat eller kunnat delta vid möten av detta slag har det funnits möjlighet att lämna sina synpunkter via kommunens hemsida och sociala medier. De äldre har särskilt fått komma till tals via kommunens pensionärsråd och personer med funktionsvariation genom sin kommunala samverkansorganisation.

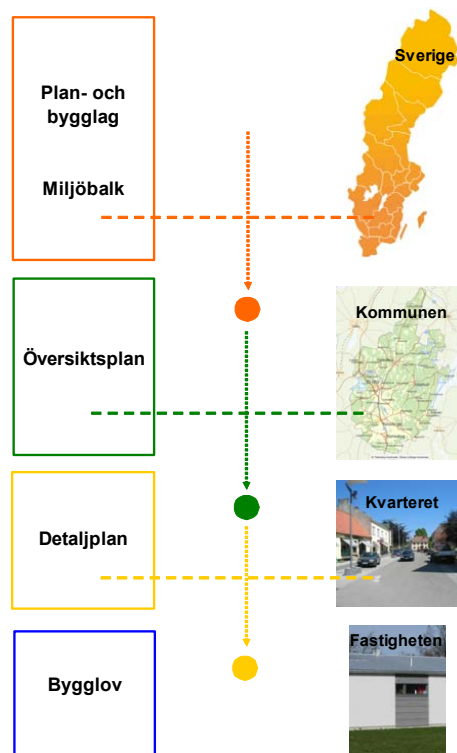

Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är kommunens verktyg för helhetssyn och långsiktighet. Den visar hur Östra Göinge ska utvecklas på ett attraktivt och hållbart sätt i framtiden, samt hur olika intressen som rör användningen av mark och vatten ska vägas mot varandra. Den beskriver hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas samt hur kommunen avser stärka byarna och landsbygden. Med bred förankring och tyngd som kommunfullmäktiges viktigaste beslut för den långiktiga utvecklingen blir planen styrande för alla kommunala verksamheter och bolag. Planen ger också riktlinjer för detaljplaner, bygglov, investeringar, och strategiska markförvärv.

Översiktsplanen visar hur kommunen tar hänsyn till de riksintressen som staten pekat ut exempelvis natur, friluftsliv, kulturmiljö och transporter. I dialog med Länsstyrelsen blir planen ett kontrakt kring allmänna intressen och det gemensamma ansvaret för miljö, hälsa och säkerhet. Planen är också ett instrument för mellankommunala frågor. Enligt Plan- och bygglagen ska det i alla kommuner finnas en översiktsplan som är aktuell. Översiktsplanen ska leda mot ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhälle.

Denna översiktsplan omfattar utvecklingen fram till och med år 2035. De avtryck som samhällsbyggandet gör finns dock kvar för avsevärt mycket längre tid än så. Ett hus ska stå i hundra år och stora delar av vägnätet har en livslängd på mer än 1000 år. Sannolikt lämnar vi spår efter oss som finns kvar till nästa istid. Utgångspunkten är visionen 15 000 stolta Göingar och dess fyra prioriterade områden som syftar till att åstadkomma en positiv befolkningsutveckling och en känsla av stolthet över vår vackra kommun.

Översiktsplanens status

Den kommuntäckande översiktsplanen för Östra Göinge får överordnad status i förhållande till de fördjupade översiktsplaner som sedan tidigare är framtagna för Knislinge, Broby och Glimåkra. De fördjupade översiktsplanerna upphävs formellt som egna planer men lever vidare som fördjupade kunskaps- och planeringsunderlag för respektive by. I och med antagandet av den aktualiserade översiktsplanen så upphävs även gällande vindbruksplan som antagits som tillägg till ÖP2012.

"Denna lag innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att med beaktande av den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer." (1 kap. 1 § Plan- och bygglagen)

Det ska vara enkelt att vara hållbar i Östra Göinge

Hållbar utveckling är inte ett givet tillstånd utan en dialog och process som kräver arbete, kompromisser och en vilja till förändring. Begreppet har tre dimensioner som ska samspela för att en hållbar utveckling ska uppnås: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. För att skapa en hållbar utveckling måste vi arbeta tillsammans mot målet att Östra Göinge är en plats där det är lätt att leva och verka hållbart.

Den ursprungliga definitionen av hållbar utveckling är ”En hållbar utveckling tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. Detta innebär att såväl samhället som varje enskild individ har ett ansvar för framtiden, i förhållande till människors hälsa, miljön och naturen. Ansvaret handlar om att rikta uppmärksamhet på frågor där olika perspektiv möts och fatta medvetna beslut.

Ekologisk hållbarhet handlar om att långsiktigt bevara våra vattens, vår jords och ekosystemets produktionsförmåga. Att värna om Östra Göinges natur med sin biologiska mångfald och förvalta våra gröna omgivningar är ett gemensamt ansvar, som delas med näringslivet och andra aktörer som har inflytande på vår miljö. Förnybara energikällor ska successivt ersätta fossila bränslen och vi behöver utveckla miljövänliga transportsystem för att säkra en långsiktigt hållbar utveckling. Kommunens arbete ska präglas av en hög miljöambition i allt från hållbara transporter, energiförbrukning och digital kommunikation till konsumtion av närproducerade och ekologiska livsmedel.

Den sociala hållbarheten avser människorna och handlar om de som bor i Östra Göinge. Social hållbarhet innefattar att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls och där människor inkluderas, såväl på arbetsmarknaden som i samhället i stort. För att lyckas med social sammanhållning och hållbarhet krävs bred samverkan mellan alla aktörer som kan bidra; kommunen, staten, enskilda företagare, andra organisationer och ideella krafter. Ett socialt hållbart samhälle präglas också av jämställdhet mellan kvinnor och män. Kommunen ska alltid sträva efter att tillämpa likavärdesprincipen;

alla göingebor ska ha lika rätt till kommunens service, oavsett bakgrund och kön.

Trygghet är en viktig del av den sociala hållbarheten. Samhällsplaneringen är ett viktigt redskap för att öka tryggheten i lokalsamhället och i byarna. Därför ska trygghetsfrågorna ha en framträdande plats när t.ex. utemiljöer, gator och belysning i bostadsområdena planeras.

Ekonomisk hållbarhet innebär balanserad tillväxt utan negativa konsekvenser för miljömässig eller social hållbarhet. En hållbar ekonomisk utveckling förutsätter nya verktyg och smartare sätt att arbeta genom att återanvända och samutnyttja resurser och samtidigt ta tillvara på digitaliseringens möjligheter.

Globalt har det beslutats om 17 utvecklingsmål, Agenda 2030, för en hållbar utveckling. I Sverige har riksdagen beslutat om en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Utöver generationsmålet finns 16 nationella miljö kvalitetsmål med syfte att konkretisera vad ett hållbart samhälle är. I Östra Göinge har man genom programhandling för miljöarbetet beslutat om följande 6 prioriterade områden som anger inriktningar och mål för ett hållbart Östra Göinge:

- hållbara transporter
- hänsyn till sjöar och vattendrag
- hushållning med mark- och vattenresurser
- skydd av natur- och kulturvärden
- hållbar konsumtion
- hållbart energisystem.

Göingemodellen

Göingemodellen är kommunens ledningsfilosofi och ett viktigt redskap för att genomföra översiktsplanen. Göingemodellen innebär att kommunen är organiserad i *en* förvaltning med en tydlig gemensam värdegrund och ett gemensamt arbetssätt. Politiken fastställer vision och ett begränsat antal andra politiska mål med stor frihet för förvaltningen att välja hur målen ska uppnås. Öppenhet, engagemang och ansvar präglar det dagliga arbetet i förvaltningen och förhållningssättet till medborgarna. Göingemodellen betonar kundperspektiv, kvalitet och nytänkande. Arbetssättet präglas av en ständig strävan efter förbättringar och av kontinuerligt lärande för att möjliggöra förbättringar. Att kommunens tjänster håller hög kvalitet är mycket viktigt för invånarnas känsla av stolthet över den egna kommunen.

Vår vision och identitet

Visionen är vår gemensamma bild av framtiden, den riktning i vilken vi vill gå för att skapa en attraktiv kommun. Skånes gröna hjärta är vårt platsvarumärke som vi fyller med de egenskaper och värden som vi vill ska präglade Östra Göinge. Värden som är viktiga för kommunens identitet.

Visionen är vår bild av framtiden

Kommunens vision är 15 000 stolta Göingar. Den är kort, kärnfull och uttrycker en stark beslutsamhet att skapa en positiv utveckling för Östra Göinge kommun. Visionen är vårt redskap att möta de utmaningar som följer av Östra Göinges specifika förutsättningar. Syftet med visionen är att samla alla krafter - medborgare, företag och föreningar - kring en gemensam bild av framtiden för att tillsammans med kommunen skapa ett attraktivt Göinge som växer på ett hållbart och balanserat sätt och som invånarna är stolta över.

Skånes gröna hjärta är vårt varumärke

Skånes gröna hjärta är vårt platsvarumärke. Kommunen och andra aktörer strävar gemensamt efter att fylla det med värden som visar vår identitet och bygger platsens attraktivitet. Översiktsplanen och den fysiska planeringen är ett viktigt redskap för att bidra till Skånes gröna hjärta genom att lyfta fram och utveckla de många positiva värden som finns i kommunen.

I Östra Göinge finns unika värden och en mångfald av miljöer att bevara och utveckla som saknas i mer tätbefolkade delar av Skåne. Här finns gemytliga byar, stora slott och små torp. Här finns fortfarande områden med en känsla av vildmark och orörd miljö. Här finns värden som i det urbaniserade samhället idag är en bristvara och därmed blir alltmer eftertraktade: lugn, stillhet, mörker, frånvaro av störande ljud från trafik och olika verksamheter. Dessa värden ska bevaras och utvecklas i den fysiska planeringen.

Städernas utbud runt omkring kommunen finns samtidigt nära och såväl Malmö, Lund, Helsingborg, Halmstad, Kristianstad, Växjö och Karlskrona ligger inom 10 mils radie från Östra Göinge. Goda kommunikationer är avgörande för att tillvarata kommunens potential som lunga, idyll och oas i den expansiva sydsvenska storstadsregionen.

I Östra Göinge finns en attraktiv småskalighet, en närhet och en trygghet i de små byarnas gemenskap. Samhällsplaneringen ska ytterligare förstärka och utveckla dessa värden. Översiktsplanen utgår från att det spridda boendet på många byar av varierande storlek är en tillgång för Östra Göinge och en bra grund för att utveckla det goda boendet. Därför har vi också medvetet valt att tala om byar och inte om orter eller samhällen. Vi vill ladda ordet by med positiva värden som närhet, trygghet och omtanke. En plats där man känner och bryr sig om varandra. Byarnas utveckling är avgörande för boendekvaliteten i kommunen.

Mål som samspelar på olika nivåer

En mängd mål och styrdokument på olika nivåer i samhället påverkar kommunens planering. Kommunen har mål för sin egen verksamhet, regionen har regionala mål som påverkar kommunerna och som kräver att kommunerna bidrar för att målen ska kunna förverkligas. Staten påverkar och sätter upp ramar för den kommunala planeringen genom nationella mål, strategier, lagar och förordningar. Internationellt finns överenskommelser och konventioner. Kommunen behöver i sitt samhällsbyggande känna till och ta hänsyn till alla dessa mål på olika nivåer. Översiktsplanen, med dess strategi och syn på utveckling och bevarande, är utformad för att på bästa sätt bidra till att målen uppnås.

Kommunala mål

Östra Göinge kommuns styr- och ledningsmodell har i sin nuvarande form funnits sedan år 2012. Utveckling av modellen sker dock kontinuerligt. Modellen består av ett flertal komponenter som alla är viktiga för att åstadkomma en utveckling i riktning mot visionen för att uppfylla de mål som kommunfullmäktige i övrigt bestämmer inom ramen för kommunens del av det offentliga välfärdsuppdraget. Nedan beskrivs och definieras de olika delarna och de centrala begreppen i modellen kortfattat.

Målstruktur:

- **Vision** (tidsaspekt 15-20 år) – ansvarig kommunfullmäktige: beskriver ett framtida tillstånd som vi vill uppnå.
- **Inriktningar** (8-10 år) – kommunfullmäktige: är en förlängning av visionen och uttrycker önskvärd utveckling inom de områden som är prioriterade av den kommunala politiken. Inriktningarna ska utgå från de politiska värderingar som styr Östra Göinge och formuleras övergripande.
- **Resultatmål** (4 år) – kommunfullmäktige: är en konkretisering av kommunfullmäktiges inriktningar och anger en mätbar nivå som ska uppnås. Mätning sker utifrån fastställda resultatindikatorer.

Måldokument:

- **Programhandlingar, policy och planer** – kommunfullmäktige: är styrande och långsiktiga dokument för hela eller delar av den kommunala verksamheten. Här finns översiktsplanen som anger kommunens inriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och är ett paraply för vägledning av kommunens övriga planer, inriktningar och mål.
- **Mål- och resultatplanen** (4 år) – kommunfullmäktige: omfattar en tidsperiod på fyra år (mandatperioden) och utvärderas årligen. Planen innehåller års- och flerårsbudget.
- **Strategier** – kommunstyrelsen: är ett redskap som beskriver hur resultatmålen ska uppnås och avser att ge svar på frågorna vad, hur, vem och när vid mer komplexa målområden.

- **Årsplan** (1 år) – förvaltningen: gäller för hela förvaltningen och upprättas av kommunchefen. Årsplanen anger de prioriteringar och förvaltningsmål som gäller för detta år.
- **Verksamhetsplan** (1 år) – förvaltningen: upprättas av kommunens respektive verksamhetsområde, som är ytterligare en nedbrytning av mål- och resultatplanen, samt årsplanen. Utifrån det tas det även fram handlingsplaner och aktiviteter.

Delregionala mål

För att nå Målbild 2020 Skåne Nordost har kommunerna tillsammans tagit fram ett förslag till färdplan med en rad olika insatser inom arbetsmarknad, kompetensutveckling och infrastruktur. Här är ett utdrag av det som den fysiska planeringen kan påverka:

- Utveckling av besöksnäringen – tematiserad destinationsutveckling.
- Utveckling av befintliga företag – mötesplatser och nätverk.
- Pendling till arbete och utbildning – förbättra förutsättningar.
- Etablering av Skåne Nordost trafikstrategi – möta invånarens och företags behov.
- Etablering av samarbete i översiktsplaneringen – effektiv fysisk planering och bebyggelseutveckling som särskilt beaktar yngre personers behov.
- Etablering av digital infrastruktur.

Regionala mål

Sveriges tillväxt är summan av den tillväxt som skapas i landets alla delar. De strukturella förutsättningarna, näringslivets sammansättning och specialisering, arbetsmarknadens branschbredd samt lokala och regionala utvecklingsmöjligheter skiljer sig åt. Den regionala tillväxtpolitikens insatser måste anpassas till de specifika regionala förutsättningarna. Den av staten utformade regionala tillväxtpolitiken bör inriktas mot bland annat:

- Prioritering av innovation och förnyelse, entreprenörskap, kompetensförsörjning och ett ökat arbetskraftsutbud.
- Strategiska insatser för hållbar tillväxt i samspel med regionala och lokala aktörer.
- Ett tvärsektorielt arbetssätt mellan aktörer på lokal och regional nivå.
- En god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.
- Ökat fokus på demografiska utmaningar.

- Stärkt fokus på miljö, klimat och energi, jämställdhet, folkhälsa samt integration och mångfald.

Region Skåne har enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar ett permanent uppdrag från staten att samordna de regionala utvecklingsfrågorna och leda arbetet med att ta fram den regionala utvecklingsstrategin. Den regionala utvecklingsstrategin ska formulera och skapa en bred samsyn om en gemensam målbild för Skåne. Tillsammans har Skåne enats om målbilden *Det öppna Skåne 2030*. Målbilden arbetades fram av Region Skåne genom analyser, möten och samtal under ett par års tid med kommuner, myndigheter, näringsliv, branschorganisationer, idéburen sektor med flera. Den regionala utvecklingsstrategin är beslutad av Regionfullmäktige i juni 2014.

I utvecklingsstrategin finns fem prioriterade ställningstaganden, för att förverkliga målbilden. För varje ställningstagande finns ett antal delstrategier samt några mål. De fem prioriterade ställningstagandena är:

- Skåne ska erbjuda framtidstro och livskvalitet.
- Skåne ska bli en stark hållbar tillväxtmotor.
- Skåne ska dra nytta av sin flerkärniga ortsstruktur.
- Skåne ska utveckla morgondagens välfärdstjänster.
- Skåne ska vara globalt attraktivt.

Kommunal nivå i Östra Göinge:

- Översiktsplan (lång sikt)
- Mål- och resultatplan (4 år)
- Årsplan med verksamhetsplaner (1 år).

Delregional nivå:

- Gemensamt strategiarbete.

Regional nivå:

- Regionala utvecklingsstrategier och program.

Nationell nivå:

- Reformprogrammet
- Nationella strategin
- Nationella lagar och förordningar.

Europeisk nivå:

- EU 2020.

Global nivå:

- Agenda 2030.

Skånes regionala utvecklingsstrategi ingår i både en nationell och en europeisk kontext, till exempel genom den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft, Östersjöstrategin, Europa 2020 och EU:s sammanhållningspolitik.

Nationella mål

Nedan följer exempel på fler nationella mål som är en del av utgångspunkterna för arbetet med översiktsplanen.

Mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna är fundamentala i det svenska samhället. De hämtar sin bärighet från bland annat FN:s allmänna förklaring om att människor är födda fria och av lika värde. Till denna övergripande förklaring kan sedan kopplas en rad olika dokument som har sin bärighet på denna lokala nivån som till exempel konventionerna om medborgerliga och politiska rättigheter, barnets rättigheter, funktionsvarierades rättigheter. Till detta kommer också rättigheter för att tillgodose de grundläggande mänskliga behoven; rätten till en tillfredsställande levnadsstandard, till hälsovård och till utbildning.

Ett tillgängligt samhälle

Förbättrad tillgänglighet är en viktig demokratifråga. Det gör att personer med funktionsvariation kan studera, arbeta och självständigt klara det dagliga livet. Detta ökar markant förutsättningarna att också bidra till samhällsutvecklingen. Genom att planera väl blir tillgängligheten en naturlig del av samhällets utveckling.

Vi lever i ett samhälle med en allt högre andel äldre människor. Detta får konsekvenser på en mängd olika områden. Samhällsplaneringen måste utgå från att det ska vara möjligt att klara sig på egen hand även när de fysiska och kognitiva funktionerna förändras. Två viktiga områden blir då att arbeta med enkelt avhjälpna hinder och att öka tillgängligheten inom kollektivtrafiken. Bostäder och bostadsområden måste också anpassas med krav på ökad tillgänglighet.

Bostadsförsörjning

Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande kvaliteter som påverkar såväl tillväxten som välfärden i en kommun. Planeringen för att utveckla boendet är därför en viktig del i den strategiska planeringen på olika nivåer i samhället. Kommunerna ansvarar för bostadsförsörjningen primärt och ska enligt

bostadsförsörjningslagen ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen en gång per mandatperiod. Det betyder bland annat ett ansvar för att det finns bostäder för alla medborgare i kommunen.

Folkhälsa

Det övergripande arbetet för folkhälsoarbetet är att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. För att uppnå detta behöver alla aktörer i samhället samverka. En bra folkhälsa är en grundförutsättning för tillväxt på lokal nivå och ökar mängden arbetskraft, förbättrar produktiviteten och skapar en utvecklingspotential. Hälsa är viktigt för tillväxt och långsiktig hållbar utveckling.

Integration

Integrationsfrågorna berör många olika områden till exempel insatser inom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken och arbete mot diskriminering. Insatserna ska i så stor utsträckning som möjligt vara generella för att minska utanförskapet i samhället. Det övergripande målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Integrationspolitiken fokuserar på följande:

- Ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända.
- Fler i arbete och fler företagare.
- Likvärdighet i skolan, förbättrade språkkunskaper och utbildningsmöjligheter för vuxna.
- En effektiv bekämpning av diskriminering.
- En gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av en tilltagande mångfald.

Jämställdhet

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Utifrån det övergripande målet arbetar regeringen efter sex delmål:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande.
2. Ekonomisk jämställdhet.
3. Jämställd utbildning.
4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
5. Jämställd hälsa.
6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Jämställdhet mellan kvinnor och män skapas där beslut fattas, resurserna fördelas och normerna skapas och därför måste jämställdhetsperspektivet finnas med i det dagliga arbetet. Det innebär att alla politiska beslut som berör individer ska belysa, analysera och beakta villkoren för kvinnor och män samt för flickor och pojkar.

Det civila samhället

Begreppet det civila samhället används i betydelsen av en arena skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet och där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Inom det civila samhället verkar bland annat ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund, men även nätverk, tillfälliga sammanslutningar och andra aktörer. I det civila samhället ingår bland annat ett stort antal idéburna organisationer. Det finns en önskan från staten att det civila samhället ska bli än aktivare.

Kultur

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan inom kulturområdet.
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Friluftsliv

Friluftslivet ger oss hälsa, naturförståelse och regional utveckling. Rik tillgång till natur, individers intresse och ideella organisationers engagemang är viktigt för människors möjlighet till friluftsliv. Det är utgångspunkten för följande tio friluftsmål för friluftslivspolitikerna som regeringen i Sverige beslutade om i december 2012:

- Tillgänglig natur för alla. Alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet.

- Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet. Individens personliga val och engagemang i centrum.
- Allemansrätten. Värna allemansrätten och att allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.
- Tillgång till natur för friluftsliv. Friluftslivets behov behöver säkerställs genom hållbart brukande, fysisk planering och bevarande.
- Attraktiv tätortsnära natur. Det ska finnas tillgång till attraktiv natur i och i närheten av tätorter. Allmänheten ska ha tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga friluftsliv-, natur- och kulturmiljövärden.
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Friluftsliv och turism ska bidra till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverka till en stark, hållbar utveckling och regional tillväxt.
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet. Naturområden ska göras attraktiva för friluftsliv och rekreation.
- Ett rikt friluftsliv i skolan. Förskolor och skolor bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling.
- God kunskap om friluftslivet. Det bör finnas etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv.
- Friluftsliv för god folkhälsa. Skapa goda förutsättningar så att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet.

Transportpolitiska mål

Det övergripande målet för svensk transportpolitik är att säkerställa en samhällsekonomisk effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet.

En fungerande infrastruktur är en viktig hörnsten i ett modernt samhällsbygge. I maj 2018 fattade sittande regering beslut om en nationell trafikslagsövergripande plan för transportinfrastrukturen för planperiod 2018–2029. Infrastruktursatsningarna i den trafikslagsövergripande planen ska bidra till en omställning till ett fossilfritt välfärdsland, ett Sverige som håller ihop, ett ökat bostadsbyggande och förbättrade förutsättningar för näringslivet. Rätt investeringar i transportinfrastrukturen bygger Sverige starkt och hållbart för framtiden.

Alla trafikslag inom godstransportssystemet ska användas mer effektivt tillsammans. I den nationella godstransportstrategin för effektiva, kapacitetsstarka och hållbara godstransporter pekas riktningen ut och konkreta åtgärder för att modernisera godstransportssystemet i Sverige vidtas. Konkurrenskraft, klimat och kunskap står i fokus.

Miljömålen

Utgångspunkter för kommunens miljöarbete är de 16 nationella mål för miljö kvaliteten som är antagna av riksdagen och som anger hur vi till nästa generation ska överlämna ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Miljömålen ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner och näringsliv har alla viktiga roller i arbetet med att genomföra åtgärder. Varje kommun har ett ansvar att bryta ner målen till lokal nivå. Östra Göinge har exempelvis gjort det genom att fastställa ett miljöprogram som anger inriktningar för kommunens miljöarbete. Kommunen är dessutom en Ekokommun då kommunen är medlem i Sveriges Ekokommuner och fungerar som en pådrivare och gott exempel i arbetet för en hållbar utveckling.

Östra Göinge kommun berörs av 15 av de totalt 16 miljömålen, med undantag för Storslagen fjällmiljö:

1. Begränsad klimatpåverkan.
2. Frisk luft.
3. Bara naturlig försurning.
4. Gifrfri miljö.
5. Skyddande ozonskikt.
6. Säker strålmiljö.
7. Ingen övergödning.
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet.
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård.
11. Myllrande våtmarker.
12. Levande skogar.
13. Ett rikt odlingslandskap.
14. Storslagen fjällmiljö.
15. God bebyggd miljö.
16. Ett rikt djur- och växtliv.

Miljö kvalitetsmålen syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden och naturmiljön samt ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena. Målen vill också bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga och trygga en god hushållning med naturresurserna.

I Programhandling för miljöarbetet i Östra Göinge kommun har kommunfullmäktige prioriterat sex områden för miljö- och klimatarbetet som utgår från de nationella miljö kvalitetsmålen och från en analys av behovet av åtgärder för att uppnå en hållbar utveckling med utgångspunkt i kommunens specifika förutsättningar. Dessa områden är:

- Hållbara transporter
- Hänsyn till sjöar och vattendrag
- Hushållning med mark- och vattenresurser
- Skydd av natur- och kulturvärden
- Hållbar konsumtion
- Hållbart energisystem

Inom vart och ett av dessa områden har kommunfullmäktige angett en övergripande inriktning för vad som ska uppnås till år 2025. Med utgångspunkt i dessa inriktningar och mål tar kommunstyrelsen fram strategier, som är styrande för förvaltningens arbete med handlingsplaner och aktiviteter inom olika politikområden, i syfte att uppnå de långsiktiga målen i programhandlingen för miljöarbetet. Ett exempel är trafikstrategin där stor vikt läggs vid att samhällsplaneringen ska bidra till att klimatmålen uppnås, t.ex. när bostadsområden planeras och byggs ut och att transporter kan genomföras på ett så miljöanpassat och samhällseffektivt sätt som möjligt. Ett annat exempel på hur inriktningarna i programhandling för miljöarbetet förverkligas är strategin "Det livsviktiga vattnet". Ett tredje exempel är översiktsplanens starka betoning på förtätning och ambitionen att undvika fragmenterad bebyggelse och bebyggelse på åkermark.

EU-mål

Europa 2020 är en strategi för tillväxt och sysselsättning och utgör EU:s ramverk för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt och fler arbeten i EU. Strategin har tre övergripande prioriteringar: smart tillväxt, hållbar tillväxt och tillväxt för alla. Varje medlemsstat anpassar EU 2020-strategin efter sin egen situation och omvandlar EU:s mål till nationella mål. EU har satt upp fem konkreta mål till 2020.

Sysselsättning

Till år 2020 ska över 80 procent av alla kvinnor och män i åldrarna 20–64 ha ett jobb. Fler ungdomar, äldre och lågkvalificerade ska få jobb. Integrationen av nyanlända ska bli bättre.

Forskning och utveckling

Offentliga och privata investeringar i forskning och utveckling ska uppgå till ungefär fyra procent av BNP år 2020.

Klimatförändring och hållbar energiförsörjning

Utsläppen av växthusgaser ska minska med 40 procent jämfört med 1990 fram till år 2020. Andelen förnybar energi ska öka till minst 50 procent av den totala energianvändningen och energieffektivitet ska öka med 20 procent jämfört med 2008.

Utbildning

10 procent färre elever ska hoppa av skolan i förtid och minst 40 procent av 30–34-åringarna ska ha eftergymnasial utbildning år 2020.

Ökad social delaktighet

År 2020 ska andelen som är utanför arbetsmarknaden (utom heltidsstuderande), långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna vara under 14 procent.

Globala mål

I slutet av september 2015 enades FN:s generalförsamling om att anta de globala målen. De globala målen är en ny agenda för global hållbar utveckling, Agenda 2030. Agendan består av 17 utvecklingsmål. Målen handlar om att avskaffa fattigdom, uppnå jämställdhet, bekämpa klimatförändringen, säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande, säkerställa inkluderande och likvärdig utbildning och en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt.

Syftet med de globala målen är att människor världen över ska kunna enas om en definition kring hållbar utveckling med hjälp av mål och delmål och på sikt kunna mäta hur arbetet fortgår. Då dessa övergripande mål är antagna av länder med väldigt varierande förutsättningar, är delmålen specifikt anpassade för respektive lands unika förutsättningar. De övergripande globala målen är:

1. Ingen fattigdom.
2. Ingen hunger.
3. Hälsa och välbefinnande.
4. God utbildning för alla.
5. Jämställdhet.
6. Rent vatten och sanitet.
7. Hållbar energi för alla.
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur.
10. Minskad ojämlikhet.
11. Hållbara städer och samhällen.
12. Hållbar konsumtion och produktion.
13. Bekämpa klimatförändringen.
14. Hav och marina resurser.
15. Ekosystem och biologisk mångfald.
16. Fredliga och inkluderande samhällen.
17. Genomförande och globalt partnerskap.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. 196 länder har skrivit under och förbundit sig att följa reglerna. Sverige är ett av dessa länder.

Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter, inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar. Den innehåller 54 artiklar som alla är lika viktiga och utgör en helhet, men det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn:

- **Artikel 2.** Alla barn har samma rättigheter och värde.
- **Artikel 3.** Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- **Artikel 6.** Alla barn har rätt till liv och utveckling.
- **Artikel 12.** Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Östra Göinge i omvärlden

Alla kommuner har samma grunduppdrag och ansvar för sina invånare. Samtidigt är skillnaderna stora när det gäller förutsättningar för utveckling och tillväxt. En balanserad och hållbar tillväxt – när det gäller invånare och skatteunderlag – är en viktig förutsättning för att en kommun på lång sikt ska klara sitt uppdrag på ett sätt som tillfredsställer invånarnas behov och förväntningar.

Kommunernas förutsättningar påverkas av många faktorer i omvärlden. I det stora perspektivet finns megatrender och övergripande förändringskrafter som får stor betydelse även lokalt. Frågor om övergripande förändringskrafter och deras tänkbara effekter på Östra Göinge kommun har behandlats av fullmäktiges framtidsberedning som pekar på vikten av en god omvärldsbevakning. Framtidsberedningen uppmärksammar särskilt förändrade och växande krav på välfärden, den fortskridande urbaniseringen och den digitala utvecklingen som viktiga faktorer att förhålla sig till i planeringsarbetet. Inför arbetet med mål- och resultatplan för fyraårsperioden 2020-2023 genomfördes en omvärldsdag för politiker och tjänstemän i kommunen. Där uppmärksammades fem områden där utvecklingen kommer att innebära stora

utmaningar framöver. Dessa är demografi, ny teknik och digitalisering, tillit och social sammanhållning, kompetensförsörjning och kvalitet.

I ett mer nära omvärldsperspektiv är fysiska strukturer, som geografiskt läge och ortstruktur, viktiga förutsättningar för kommunens utveckling. De fysiska strukturerna hänger i sin tur nära samman med befolkningstäthet och branschstruktur som påverkar både befolkningsutveckling och ekonomisk tillväxt. Region Skåne har på ett bra sätt, i sitt strukturbildsarbete, beskrivit de fysiska strukturernas betydelse för Skåne och för de skånska kommunerna.

I detta avsnitt beskrivs planeringsförutsättningar som är nära sammankopplade med kommunens geografiska läge och ortstruktur.

Den skånska flerkärnigheten

Region Skåne har i sitt strukturbildsarbete visat att den skånska ortstrukturen skiljer sig från större delar av övriga landet genom att den är flerkärnig, det vill säga att det finns många tätorter av relativt lika storlek som är belägna förhållandevis tätt. Så ser det ut också i Östra Göinge fast i mindre skala.

En flerkärnig ortstruktur är gynnsam för ekonomisk utveckling och en balanserad regional utveckling. Orterna i en flerkärnig struktur kan komplettera varandra och fylla olika funktioner beroende på deras karaktär och inriktning. De större tätorterna, med sitt breda utbud, kompletteras av de mindre med sina specifika egenskaper och de olika ortstyperna drar nytta av varandra. En förutsättning för att flerkärnighetens möjligheter ska kunna tas tillvara är dock att de olika orterna knyts samman på ett bra sätt genom goda kommunikationer och effektiva transportsystem.

Region Skånes strukturbildsarbete visar att det finns kärnor på olika geografiska nivåer som har, eller skulle kunna fylla, olika funktioner i den skånska helheten. Detsamma gäller i ett delregionalt eller lokalt perspektiv. Malmö är Skånes naturliga tillväxtmotor och är tillsammans med Lund och Helsingborg de skånska regionala kärnor som samtidigt är tillväxtmotorer

Strukturbild för Skåne. (Region Skåne)

för både befolknings- och sysselsättningsutveckling. I nordöstra Skåne finns de två regionala kärnorna Kristianstad och Hässleholm. De båda städerna spelar en viktig roll för kommunerna i sitt omland. Men de förmår inte ensamma driva utvecklingen i nordöstra Skåne i den takt som krävs för att hålla jämna steg med utvecklingen i de västra delarna av länet. En viktig insikt som strukturbildsarbetet har bidragit med är medvetenheten om hur viktigt det är att stärka de två kärnorna Kristianstad och Hässleholm i rollen som tillväxtmotor i nordöstra Skåne och att detta är en gemensam utmaning för hela Skåne, de två städerna och kommunerna i deras omland.

Östra Göinge har sin egen mer småskaliga flerkärnighet. Boendet är fördelat på många byar av olika storlek. De två största - Broby och Knislinge - har vardera cirka 3000 invånare. Det saknas en dominerande centralort som genom sin storlek kan utgöra en naturlig centralpunkt med tillräckligt befolkningsunderlag för en stark tillväxt inom handels- och tjänstenäringarna.

Samtidigt har byarna i Östra Göinge många kvaliteter som ger goda förutsättningar att, i ett regionalt system av sammanhängande kärnor med olika kompletterande funktioner, erbjuda en möjlighet till attraktiva boendemiljöer med närhet till ett varierat utbud av arbetstillfällen och olika mer specialiserade servicefunktioner i kringliggande kommuner och städer.

Översiktsplanen utgår från att den småskaliga flerkärniga ortstrukturen, det spridda boendet på många byar av varierande storlek är en tillgång för Östra Göinge och en bra grund för att utveckla det goda boendet.

Tre omvärldsperspektiv utifrån det geografiska läget

Östra Göinges geografiska placering i det nordöstra hörnet av Skåne innebär att kommunen - om man bortser från det globala perspektivet - har tre omvärldsperspektiv att förhålla sig till. Det ena perspektivet har sin utgångspunkt i hela Skåne och Öresundsregionen och innebär att Östra Göinge befinner sig i en expansiv region som växer som helhet och där utvecklingen till stor del drivs av tillväxtmotorerna Malmö, Lund och Helsingborg. Det är viktigt att verka för effektiva transportsystem för att knyta kommunens byar närmare utvecklingen i tillväxtmotorerna i västra Skåne, och ta vara på de möjligheter till utveckling som det innebär.

I förlängningen av detta perspektiv finns kopplingen till Öresundsregionen/Greater Copenhagen och de möjligheter som det innebär att det tar knappt två timmar med bil, buss eller tåg att komma till/från Köpenhamn och Copenhagen Airport. Det ger en snabb koppling till det europeiska och globala flygnätet, en närhet till en mycket stor arbetsmarknad och stora möjligheter vad gäller besöksnäringen.

Det andra perspektivet har sin utgångspunkt i nordöstra Skåne och den relativt sett svaga utvecklingen här jämfört med den västra delen av länet. Här finns två regionala kärnor, Kristianstad och Hässleholm som har stor betydelse för utvecklingen i hela nordöstra Skåne. Det är viktigt att Östra Göinge och de andra kommunerna i nordöstra Skåne samverkar på olika sätt för att stärka Hässleholm och Kristianstad i deras roll som motor för utvecklingen i hela delregionen.

Det tredje perspektivet är betydelsen av närheten till främst södra Småland men också Blekinge. Nordöstra Skåne har starka funktionella samband med och stor arbetspendling in och ut från Småland och Blekinge. Älmhult är den småländska ort dit flest skåningar pendlar och Osby kommun tillhör till och med Älmhults lokala arbetsmarknad. Vi ser en stor potential i den flerkärnighet som sträcker sig över länsgränsen och in i Småland och Blekinge, en potential som idag inte utnyttjas fullt ut på grund av brister i transportsystemen.

Storlekens och täthetens magi

Storlek och befolkningstäthet är två viktiga drivkrafter till utveckling och tillväxt av befolkning och ekonomi. Att många människor finns nära varandra innebär fördelar när det gäller kunskapsutbyte, möjligheter till specialisering och marknadsstorlek. I befolkningstäta områden finns marknadsunderlag för handels- och tjänstenäringarna att växa. Att sambandet mellan befolkningstäthet och tillväxt är starkt framgår av befolkningsstatistiken som visar en kraftig tillväxt i storstadsregioner och större städer, en utveckling som pågått i decennier. Samma trend är påtaglig i Skåne även om hela regionen just nu växer. Men de större tätorterna och kommunerna växer mest och befolkningens tyngdpunkt förskjuts sakta mot sydväst och då främst mot Malmö och Lund. Ekonomihistorikern Jan Jörnmark har i sin studie av Östra Göinge (2017) beskrivit utvecklingen i ett långt perspektiv. Genom att mäta befolkningens centralpunkt i Skåne med tillgängliga data sedan 1950 kan man konstatera att genomsnittskänningen förflyttar sig cirka 80 meter närmare Möllevångstorget för varje år som går.

Men även om täthet och närhet är viktiga tillväxtfaktorer så minskar avståndens betydelse i takt med förbättrade res- och transportmöjligheter. Närhet kan uppstå dels genom en hög befolkningskoncentration på en begränsad yta (en storstad) men den kan också uppstå genom ökad tillgänglighet på grund av förbättrade res- och transportmöjligheter. Det är här vi ser att flerkärnigheten rymmer stora möjligheter för Östra Göinge till en långsiktigt positiv utveckling om kommunens kärnor med sina specifika kvalitéer genom effektiva transportlösningar kan knytas närmare de regionala kärnorna Kristianstad/Hässleholm och därifrån vidare till Malmö/Lund men också mot södra Småland och Älmhult.

Arbetsstillfällena, förändrad branschstruktur och pendling

Östra Göinge räknades under många år till kategorin varuproducerande kommuner. Men under senare år har det skett en omvandling av kommunens branschstruktur. Sedan finanskrisen 2007/2008 har antalet sysselsatta i tillverkningsindustrin i kommunen minskat med cirka 1100 och totalt har ca 700 arbetsstillfällen försvunnit. Fram till 2007 var andelen sysselsatta i industrin nära 40 procent. Till följd av finanskrisen – som till stora delar var en industrikras – minskade andelen markant under ett par år och har därefter fortsatt nedåt. Idag är andelen arbetsstillfällen inom tillverkningsindustri drygt 20 %.

Bortfallet av arbeten inom industrin har inte motsvarats av någon större tillväxt av arbetsstillfällen inom handel och tjänster, som svarar för mycket av

sysselsättningsökningen idag. Förklaringen är att befolkningsunderlaget i kommunen inte är tillräckligt för att bära en expansion inom dessa näringar, i konkurrens med närliggande större städer.

Men trots att antalet arbetstillfällen minskat över tid har arbetslösheten i kommunen inte ökat i samma omfattning. I dag är sysselsättningen tvärtom mycket hög bland inrikes födda med gymnasieutbildning. En viktig förklaring är att en stor del av den yrkesverksamma befolkningen pendlar till arbete i kringliggande kommuner. Särskilt arbetsmarknaden i Kristianstad är viktig för göingarnas försörjning. Cirka 1400 göingar reser varje dag till arbetet i Kristianstads kommun medan cirka 700 kristianstadsbor arbetar i Östra Göinge. Pendlingen till Hässleholm är inte alls lika omfattande men ändå betydande. Till Hässleholms kommun pendlar nära 600 personer och cirka 300 hässleholmare reser till arbete i Östra Göinge. Kristianstad är tillsammans med Hässleholm navet i den lokala arbetsmarknadsregion i vilken de flesta av kommunerna i nordöstra Skåne ingår. Vår bedömning är att det också finns en betydande potential för ökad pendling och regionförstoring mot södra Småland och Älmhult som man måste ta vara på.

Befolkningsutveckling

Östra Göinge växer men så har det inte alltid varit. Mellan 1993, då det fanns drygt 15 100 invånare i kommunen, och 2009 minskade invånarantalet med nära 1600. Men 2010 bröts denna utveckling och befolkningen har fram till årsskiftet 2018/19 åter ökat med ca 1300 till runt 14 900. Enligt kommunens befolkningsprognos väntas en fortsatt ökning under kommande år.

Befolkningsökningen förklaras främst av en ökad inflyttning från utlandet till följd av oroligheter i omvärlden. Utrikes nettoflyttning har i princip alltid varit positiv men har, särskilt från 2013, accelererat kraftigt. Den stora inflyttningen från utlandet har förändrat befolkningens sammansättning. Antalet utrikes födda (folkbokförda) i kommunen har ökat från drygt 1100 år 2010 till ca 3000 år 2018. Andelen utrikes födda uppgår nu till cirka 20 procent av befolkningen, vilket är en ökning från 8 procent år 2010. I åldrarna mellan 15 och 44 år är idag (2018) mer än var fjärde kommuninvånare utrikesfödd. Befolkningens ändrade sammansättning, till följd av flyktingkrisen, påverkar förutsättningarna för kommunens verksamhet under flera år framöver. Den har öppnat nya möjligheter för till exempel bostadsbyggande men det är samtidigt en av

kommunens största utmaningar att skapa förutsättningar för sysselsättning och etablering på bostadsmarknaden för alla nyanlända.

Kommunens befolkningsprognos visar på en kommande markant ökning av antalet äldre över 80 år särskilt något eller några år efter år 2020. Detta är också en utmaning som kommunen måste förhålla sig till i sitt planeringsarbete.

Gruppen barn och ungdomar i förskole- och skolåldrarna ökar redan idag och väntas fortsätta växa framöver, särskilt i Hanaskog och Knislinge, vilket påverkar förutsättningarna för förskolans och skolans arbete liksom för lokalförsljningsplaneringen och den fysiska planeringen.

Tillgänglighet och infrastruktur

Östra Göinges geografiska läge i nordöstra Skåne innebär flera utmaningar men också många möjligheter. Flera viktiga målpunkter finns relativt nära men tillgängligheten är begränsad av dålig framkomlighet på vägnätet och brister i transportsystemen. Kristianstad och Hässleholm är särskilt viktiga för kommunen. Men framkomligheten utefter väg 19 är idag begränsad och behöver förbättras. Busskommunikationerna behöver utvecklas ytterligare för att kompensera för att det saknas tågstation i kommunen. En ännu bättre koppling till tågtrafiken i Hässleholm är viktig för att knyta kommunen närmare Skånes tillväxtmotorer Malmö och Lund.

Norrut finns södra Småland och Älmhult där IKEA expanderar kraftigt med förväntade positiva samhällseffekter, i form av ökad sysselsättning och ett större handelsutbud. Det är viktigt för Östra Göinges utveckling att förbättra tillgängligheten till denna expansiva region genom nya kollektiva transportlösningar som innebär att man inte behöver byta från buss till tåg i Osby. Det regionala superbusskonceptet är ett steg i rätt riktning men det finns mer att göra när det gäller ökad tillgänglighet.

Undersökningar visar att när restiden går över 30 minuter minskar viljan att pendla och när den är längre än en timma minskar pendlandet drastiskt. Tillgänglighetsmätningar visar att det från flera av de större byarna i kommunen är möjligt att nå Kristianstad och Hässleholm med bil inom 30 minuter men inte från alla byar. Det är fortsatt en viktig uppgift för kommunen att verka för ökad tillgänglighet från kommunens byar till viktiga målpunkter i omlandet.

Skåne Nordost i förhållande till huvudstråket till kontinenten.

Prioriterade områden

Till vår vision - 15 000 stolta Göingar - är fyra prioriterade områden knutna som är strategiskt viktiga för att åstadkomma en utveckling i visionens riktning. Valet av prioriterade områden baseras på en analys av kommunens specifika förutsättningar och på en politisk värdering av vad som ska uppnås på sikt. De prioriterade områdena är Attraktiva byar, Vägen till arbete, En bra start i livet och Det goda åldrandet.

I mål och resultatplanen (kommunens budget) anges vad politiken vill uppnå under en fyraårsperiod inom de prioriterade områdena. Mål- och resultatplanen, med prioriterade områden och resultatmål, fastställs av kommunfullmäktige i början av en ny mandatperiod. Översiktsplanen har ett längre tidsperspektiv men är samtidigt ett av de viktigaste redskapen för att uppnå

de politiska prioriteringarna och målen samtidigt som dessa måste utgå från vad översiktsplanen säger om hur kommunen ska utvecklas på lång sikt. Det är nödvändigt att resultatmål och politiska prioriteringar i mål- och resultatplanen harmonierar med översiktsplanen. Detta säkerställs när översiktsplanen aktualiseras och när den fyraåriga mål- och resultatplanen tas fram i samband med en ny mandatperiod.

Attraktiva byar

Östra Göinges livskraftiga byar med sina olika karaktärer är Östra Göinges själ. Detta är en viktig utgångspunkt för byautvecklingen där vi tar tillvara det som unikt och förädlar det som skapar trivsel, trygghet och hållbarhet. Göingeborna ska vara stolta över att bo i Skånes gröna hjärta.

Politiska prioriteringar

Bostäder. En viktig nyckel för att vilja bo och verka i kommunen är att det finns bra bostäder i trivsamma byar. Östra Göinge har de senaste åren gått från en situation med bostadsöverskott till en med begränsad bostadsbrist. Därför behöver det byggas nya bostäder av olika typer och med olika upplåtelseformer. Ett mer varierat utbud av bostäder kan efterfrågas av människor med olika bakgrund och behov. Det gynnar en fortsatt positiv befolkningsutveckling och en balanserad inflyttning. Dessutom skapar det förutsättningar för omflyttning och positiva flyttkedjor. Kommunens främsta verktyg i detta arbete är Göingehem, som genom att gå före kan stimulera privata aktörer att satsa i Östra Göinge.

Trivsel och trygghet. Ambitionsnivån, när det gäller gestaltning och utformning av våra bymiljöer, behöver höjas ytterligare. Byarna ska förmedla trygghet, närhet och omtanke. Att vistas i Östra Göinges byar ska kännas som att komma hem. För att nå dit krävs fördjupad samverkan mellan kommunen, Göingehem och andra aktörer på bostads- och fastighetsmarknaden. Arbetet för att få bort vanskötta eller förfallna byggnader, skamfläckar, måste fortsätta. En attraktiv by är trygg, levande och hållbar. I byn finns naturliga mötesplatser såsom butiker, café, busstation, bibliotek, idrottsanläggningar och föreningslokaler. Gäende och cyklisterna är prioriterade framför andra trafikanter vid planering och omgestaltning av byn. Att vistas i byn ska kännas tryggt under dygnets alla timmar.

Kommunikationer. För att stärka byarnas attraktionskraft är kommunikationer av olika slag avgörande för vår kommuns långsiktiga utveckling. Den viktigaste pulsådern för vägtrafiken i Östra Göinge är Väg 19, som sträcker sig längs med Helgeådalens. I samband med den kommande ombyggnaden av vägen finns stora möjligheter att ytterligare förbättra kollektivtrafiken bl.a. genom satsning på riktiga superbussar. Våra större byar ska fortsätta att vara de viktiga knutpunkterna för kollektivt resande. För att gynna landsbygdens utveckling måste nya lösningar utformas som knyter ihop omlandet med byarna.

Utbyggda gång- och cykelleder är en delösning, som dessutom innebär tydliga vinster för miljön och folkhälsan. Digital kommunikation är också en viktig förutsättning för att kunna leva och verka i Östra Göinge. Det gäller därför att driva på för en fortsatt utbyggnad av fiber, som möjliggör digitala kommunikationer med hög kapacitet.

Resultatmål 2020-2023

År 2023 upplevs byarna som välkomnande, levande och hållbara.

Nuläge

Under de senaste åren har en bristsituation uppstått på bostadsmarknaden i Östra Göinge. På grund av ökad efterfrågan har också priserna på begagnade småhus ökat markant under senare år, särskilt i Hanaskog, Knislinge och Broby. Det behöver byggas nya bostäder av olika typer och med olika upplåtelseformer. Bostadsbyggandet bedöms ännu inte vara i nivå med det ökade behovet men marknadsförutsättningarna är nu mer positiva än tidigare och byggandet ökar. Behovet av bostäder är störst i byarna utefter Väg 19 (Hanaskog, Knislinge och Broby). De flesta bostäder i kommunen är uppförda under 1960- och 70-talen och det finns ett behov av att arbeta brett med utformnings- och gestaltungsfrågor för att skapa trivsamma, välkomnande och trygga byar och boendemiljöer.

Trender, utmaningar och möjligheter

Behovet av bostäder bestäms framför allt av befolkningsutvecklingen. Invånarantalet har ökat markant de senaste åren, främst till följd av stor inflyttning från utlandet. Befolkningsprognosen visar en fortsatt ökning de kommande åren om än i långsammare takt än tidigare. Främst är det barn i skolåldrar och äldre som blir fler. Behovet av bostäder lämpade för äldres olika behov kommer att öka ytterligare framöver.

I och med förbättrade kommunikationer med superbuss och ombyggnad av Väg 19 kommer byarna i kommunen att bli ännu attraktivare som boende- och pendlingsorter framöver. Det betyder att det kommer att finnas en fortsatt stor och troligen växande efterfrågan på bostäder som passar större hushåll med barn, t.ex. attraktiva småhustomter och villor i byar med bra pendlingsläge och god kollektivtrafik, företrädesvis utefter Väg 19.

Enligt kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning är målsättningen att bostadsbeståndet ska kompletteras genom strategisk nyproduktion så att det på ett bättre sätt än idag svarar mot behovet av fler valmöjligheter och ett mer varierat utbud av bostäder, vilket ökar rörligheten på bostadsmarknaden och frigör bostäder för grupper som idag har svårt att finna en bostad.

Ett viktigt redskap för att uppnå denna målsättning är kommunens bostadsföretag, Göingehem. Men samtidigt krävs fler aktörer för att uppnå ett bredare utbud av boendeformer. Kommunen måste arbeta med frågor kring information, marknadsföring och attraktivitet för att få fler aktörer att etablera sig på den lokala bostadsmarknaden. Nödvändigt är också att säkerställa en god mark- och planberedskap i attraktiva lägen. Särskilt i de byar där efterfrågan är som störst och väntas öka mest framöver behöver mark- och planberedskapen ses över för att svara mot det förväntade framtida behovet.

För en bra utveckling på bostadsmarknaden och i kommunen överhuvudtaget är det också viktigt att arbeta brett med många olika åtgärder för att öka kommunens attraktivitet som en plats att leva och bo på. Samverkan inom till exempel Skåne Nordost och att verka, synas och påverka i regionala planeringssammanhang är exempel på åtgärder för att långsiktigt stärka attraktiviteten. Viktigt är också arbetet med kommunikationer och en god trafikförsörjning. Arbetet med byutveckling, mötesplatser, gestaltungsfrågor, hemkänsla och trygga och trivsamma miljöer är också viktigt för att skapa en mångfald av attraktiva boendemiljöer.

Vägen till arbete

Att kunna försörja sig själv genom arbete eller företagande är en grund för delaktighet i samhället. Det är också en förutsättning för den enskildes självständighet och ekonomiska oberoende.

Politiska prioriteringar

Arbete. Alltför många är utan arbete i Östra Göinge, främst bland utrikesfödda och bland dem som inte klarat gymnasiet. En tydlig prioritering de kommande åren måste vara att fler ska komma i arbete för att klara sin egen försörjning. Det är också en viktig förutsättning för lyckad integration. Östra Göinge behöver fler jobb och enklare vägar till jobb. Trösklarna in på arbetsmarknaden för främst ungdomar, utrikesfödda, funktionsnedsatta och äldre måste sänkas. De som står långt från

arbetsmarknaden måste genom utbildning rustas med de kunskaper och färdigheter som krävs för att kunna ta ett arbete. För en del är den bästa lösningen att komma ut på en arbetsplats, knyta kontakter, prova på att jobba och få visa vad man kan.

Samarbete. Om alla som behöver ska få möjlighet att prova på ett arbete behöver inte bara kommunen utan även andra aktörer som företag, föreningar, idéburna sektorn och inte minst arbetsförmedlingen bidra. Samarbete är ett nyckelord för att lyckas med att få många i arbete.

Eget ansvar. Alla som kan arbeta ska få chansen till ett jobb. På vägen dit kan det vara nödvändigt med stöd i olika former. Men det ska vara mycket tydligt att det alltid krävs en motprestation för att få tillgång till samhällets stöd. En skyldighet att delta i aktiviteter för att få ekonomiskt eller annat stöd ger ett tydligt incitament för den enskilde att själv bidra till integration och delaktighet i samhället. Det är viktigt att alla utifrån sin förmåga tar ett ansvar för att uppnå självständighet genom arbete, utbildning och språkkunskaper. Att kunna försörja sig själv är det överlägset bästa sättet att motverka ofrihet, fattigdom och utanförskap.

Nya jobb. För att fler ska komma i arbete behövs fler företag och fler arbetsplatser. Därför ska arbetet med att öka attraktiviteten för entreprenörer och företag att vilja verka och utvecklas i Östra Göinge intensifieras. Fler ska uppmuntras att se företagande och entreprenörskap som en möjlighet, inte minst unga och nyinflyttade.

Nya företag. I framtiden kommer efterfrågan på välfärdstjänster att öka ytterligare. Därför ska det bli enklare för fristående aktörer inom välfärdssektorn att etablera sig i Östra Göinge. Arbetet för att ytterligare förbättra näringslivsklimatet ska ha fortsatt hög prioritet. De gröna näringarna och turismen är viktiga i det framtida näringslivet och bland annat där bör kommunen verka för nyetableringar.

Resultatmål 2020-2023

År 2023 är Göingebon aktiv och självständig genom arbete eller företagande.

Nuläge

I Östra Göinge finns det en stark historisk tradition av småföretagande och industriproduktion som präglar näringslivet i kommunen. Typiskt för företagandet i

Östra Göinge är starka drivkrafter och många eldsjalar. Okonventionella lösningar där företag arbetar med flera olika verksamheter eller funktioner varje dag eller under olika delar av året är vanliga. Den starka företagstraditionen i kommunen medför en hög andel företagare. Också andelen kvinnliga företagare är hög i kommunen.

Tillverkningsindustrin är den enskilda bransch i kommunen som sysselsätter flest människor även om ett påtagligt konkurrens- och omvandlingstryck innebär att sysselsättningen i industrisektorn gradvis minskar. En dryg femtedel av alla arbetstillfällen finns inom industrin. Den privata tjänstesektorn är liten.

Sedan finanskrisen 2007/2008 har många industrijobb försvunnit, vilket till viss del kompenseras av ett ökat antal arbetstillfällen inom den offentliga sektorn och inom företagstjänster. Sammantaget har dock antalet arbetstillfällen i kommunen minskat. Men trots det har arbetslösheten i kommunen inte ökat i motsvarande mån. Idag är sysselsättningen tvärtom mycket hög bland inrikes födda med gymnasieutbildning eller högre. En viktig förklaring är att en stor del av den yrkesverksamma befolkningen pendlar till arbete i kringliggande kommuner.

Trender, utmaningar och möjligheter

En förändring som påtagligt påverkar situationen på arbetsmarknaden är den stora inflyttning av nyanlända som skett under senare år. Utmaningen är att skapa förutsättningar för sysselsättning och egenförsörjning för alla nya kommuninvånare. Tröskeln in på arbetsmarknaden för utrikes födda är hög och språk, svårigheter att vidimera tidigare utbildning, låg utbildningsnivå, är några av de största hindren. Detta kan avläsas i arbetslöshetsstatistiken som visar på en tydlig tudelning på arbetsmarknaden mellan svenskfödda och utrikesfödda. En mycket stor andel av arbetslösa utgörs av utrikesfödda.

En särskild utmaning för Östra Göinge kommun, som har en stor del av arbetskraften inom tillverkningsindustri, är den ständigt pågående strukturomvandlingen inom näringslivet, som innebär att industrisektorn minskar och att nya arbeten främst tillkommer inom tjänstesektorn. Kommunen har här en viktig uppgift att i samverkan med näringslivet hitta strategier som underlättar strukturomvandlingens effekter och främjar utvecklingen för företagen i kommunen.

Att långsiktigt säkra en god kompetensförsörjning är en viktig uppgift för kommunen som måste ske i samverkan med företag och organisationer. Idag råder brist på kvalificerad arbetskraft inom industrin i hela Skåne och antalet elever som tar examen från industriprogrammet motsvarar inte alls det behov som finns. Andra bristyrken är socionom, lärare och sjukvårdspersonal. Ett av kommunens viktigaste redskap i arbetet med att trygga kompetensförsörjningen och med att rusta individerna för arbetslivet är Göinge utbildningscenter (GUC) i Sibbhult, där kommunens, gymnasie-, vuxen-, och uppdragsutbildning finns samlad.

Den pågående förskjutningen inom näringslivet mot allt mer kunskapsintensiva verksamheter leder samtidigt till att kraven på utbildning allmänt ökar och att en högre generell utbildningsnivå efterfrågas. Till bilden hör att utbildningsnivån i kommunen idag är relativt låg jämfört med genomsnittet för Skåne och riket och kommunen arbetar mycket med att på olika sätt långsiktigt höja utbildningsnivån.

En fullföljd gymnasieutbildning är idag nästan en förutsättning för att komma in på arbetsmarknaden. Därför är det en av kommunens viktigaste uppgifter att verka för att alla fullföljer sin gymnasieutbildning och kan etablera sig på arbetsmarknaden eller gå vidare till högre studier.

Men andra aktörer har också en viktig roll. Ett exempel är Glimåkra folkhögskola som tillhandahåller olika möjligheter för den som vill gå vidare i livet. Där finns bland annat möjlighet till vidareutbildning för att komplettera sin grund- eller gymnasieutbildning eller att skaffa sig behörighet till högskolestudier eller kvalificerad yrkesutbildning.

Samverkan med andra aktörer är mycket viktig. Östra Göinge deltar i många externa samverkansorgan för att stimulera utvecklingen inom näringslivet i kommunen. Gemensamt drivs flera projekt inom Skåne Nordost som syftar till att skapa bättre förutsättningar för arbete och egenförsörjning för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Samverkan sker också kring kvalificerad yrkeshögskola, stöd och utveckling av innovationer etc. Även inom turismnäringen är samverkan omfattande, till exempel inom Turism i Skåne. Östra Göinge samverkar också med företagen inom besöksnäringen och med kommunerna i Skåne Nordost för att utveckla nya arbetssätt och skapa en långsiktigt hållbar strategisk plattform för besöksnäringen.

Under senare år har samverkan med arbetsförmedlingen utvecklats på ett positivt sätt genom nära samarbete i gemensamma projekt. För närvarande råder dock stor osäkerhet om arbetsförmedlingens framtida roll, uppdrag och närvaro i landets kommuner.

Tillverkningsindustrin kommer även i framtiden att ha stor betydelse för sysselsättning och arbete i Östra Göinge kommun. Ny teknik och ny kunskap ska även i framtiden utvecklas vid Östra Göingens många industriföretag. Här finns en lång tradition av tillverkning och det finns kompetent arbetskraft inom industrin. Det i sig är ett skäl för företag att etablera sig här och för att stanna och utvecklas i kommunen.

Det är samtidigt nödvändigt att verka för en större branschbredd i kommunen för fler arbetstillfällen inom handels-, service- och tjänstenäringarna, som svarar för mycket av sysselsättningsökningen idag.

I Östra Göinge är handeln väl spridd mellan kommunens byar. Det gäller såväl dagligvaru- som sällanköpshandeln. Kommunen verkar för att denna struktur ska bestå och utvecklas eftersom det är viktigt för barnas attraktionskraft att de har sin egen handel och service.

För företag med platsberoende tjänsteproduktion finns alla förutsättningar att etablera sig i de större byarna. Det finns tillgång till arbetskraft och till attraktiva verksamhetslokaler samt digital infrastruktur.

Ett bra företagsklimat är mycket viktigt för långsiktig tillväxt av arbete och företagande. Östra Göinge arbetar hela tiden med att förenkla för företagen och med att förbättra företagsklimatet i kommunen. Ett bra företagsklimat bidrar till att företagen kan och vill utvecklas, växa och anställa.

Goda kommunikationer, bra infrastruktur och effektiva transportlösningar är helt avgörande för företagens utveckling och för göingarnas försörjning. Östra Göinge måste vara en del av en så stor regional arbetsmarknad som möjligt.

En bra start i livet

Ett gott och självständigt liv förutsätter att individen har redskap och förmågor att göra de val som han eller hon önskar att göra. Därför behöver alla barn och unga en bra start i livet.

Politiska prioriteringar

Kunskaper. I skolan rustas individen för en framtid där olika vägval är möjliga. Därför måste arbetet för ökade kunskaper och förbättrade skolresultat hos våra elever vara skolans fokus. Det är viktigare än någonsin då kommunen under de senare åren tagit emot många nyinflyttade elever med annat modersmål än svenska. En bra grundutbildning som leder fram till en gymnasieutbildning är nödvändig för alla så att inte framtida möjligheter vad gäller arbete eller fortsatt högre utbildning begränsas.

Läraren. Den viktigaste resursen för att nå kunskapsmålen i skolan är läraren. Ett gott ledarskap och gedigna ämneskunskaper är lärarens viktigaste verktyg för framgång. Varje lärare måste ha de förutsättningar den behöver för att arbeta med kunskapsmålen. Kompetensutveckling och arbete med att få fler behöriga lärare ska prioriteras.

Läraren ska ha ledningens stöd för att skapa en stimulerande undervisningssituation som präglas av ordning och reda, respekt och tydliga förväntningar dels på vad eleverna ska prestera dels på hur de ska bemöta varandra och skolans personal.

Eleven. Varje elev ska få det stöd den behöver men också utmanas utifrån sina egna förutsättningar. Nyfikenhet och motivation för att lära mer ska genomsyra alla elevers skolgång oavsett deras individuella förutsättningar. Allas förmågor ska tas tillvara.

Familjen. Skolan är viktig för att rusta individen för ett gott liv och för en framtid där olika vägar ligger öppna. Men det är i familjen som individen får den grundläggande trygghet som är nödvändig för att den ska kunna utveckla sina möjligheter fullt ut och kunna tillgodogöra sig det skolan lär. Det är alltid föräldrarna som har det yttersta ansvaret för sina barn och för deras trygghet och fostran. Föräldrarollen behöver uppmuntras och stödjas på flera olika sätt. Perspektivet ”hela familjen” och samverkan med familjen i förebyggande syfte ska stärkas ytterligare, som ett komplement till det som sker i skolan. Särskilt för att stödja elever och familjer när skolgången inte fungerar. Ett bra exempel är föräldrasupporten som inrättats inom elevhälsan.

Hälsa. Hälsoperspektivet ska vara viktigt i skolan. God psykisk och fysisk hälsa är en grund för att eleverna ska lära sig tillräckligt och kunna klara kunskapsmålen i skolan. Det handlar dels om bra kost och fysiska aktiviteter dels om ett öppet och respektfullt klimat. Hälsoperspektivet är också centralt i den förebyggande familjesamverkan.

Fritt val. Det fria skolvalet är viktigt eftersom varje familj själv vet vad som passar dem och deras barn bäst. Göingeborna ska kunna välja bland ett brett utbud av förskolor och skolor med olika pedagogiker och profiler. Därför ska fristående aktörer uppmuntras att etablera sig i kommunen.

Företagande. Skolan måste tidigt stimulera eleverna till nyfikenhet på företagande och entreprenörskap. Därför ska skolan tydligare kopplas samman med arbetslivet. Det kräver utökad samverkan mellan skolan och näringslivet så att elever och företagare får mötas tidigare och mer än de gör idag. Eleverna behöver bättre kunskaper om arbetsmarknaden och om möjligheter att utbilda sig för anställning inom olika yrken eller för att starta eget företag.

Digitalisering. Skolan i Östra Göinge ska vara en modern kunskapsskola för alla. Därför ska metoder där digitala verktyg används för att underlätta inlärning och förståelse fortsätta att utvecklas.

Resultatmål 2020-2023

År 2023 har barn och unga kunskaper, lust att lära och är motiverade för vidare utbildning.

Nuläge

Östra Göinge kommun har en väl utbyggd förskola och det finns flera alternativ att välja mellan när invånarna behöver barnomsorg. Undervisningen i verksamheten präglas av god omsorg och pedagogisk utveckling som utgör en helhet. Utifrån en gemensam grund, i synen på pedagogik, omsorg och kvalitet i verksamheten, utvecklar varje förskola sin pedagogiska inriktning för ett livslångt lärande.

Det finns 12 kommunala förskolor. Det finns dessutom tre fristående förskolor i kommunen: Kyrkbackens förskola i Hanaskog och Färe Montessoriförskolor i Knislinge respektive Broby.

Det finns sammanlagt sju kommunala grundskolor i de större byarna: Broby, Knislinge, Glimåkra, Sibbhult och Hanaskog samt en fristående i Sibbhult (Färe Montessoriskola). I kommunen finns även grundsärskola. Inom grundskolan sker en ständig utveckling av den pedagogiska och sociala verksamheten för att höja elevernas studieresultat. Fritidshemsverksamhet bedrivs i Östra Göinge på samtliga kommunala skolor med elever i åldern 6–12 år.

I Östra Göinge finns det en elevhälsa samt en samlad barnhälsa. Uppdraget för den samlade barn- och elevhälsan är att bidra till att skapa miljöer som främjar barnens och elevernas lärande, utveckling och hälsa och att stödja barnens och elevernas utveckling för att uppnå utbildningens mål.

I kommunen bedrivs 4 introduktionsprogram. Dessa ska ge obehöriga elever möjlighet att komma in på ett nationellt program eller leda till arbete. Utbildningen är på heltid och eleven följer en individuell studieplan. Programmen är Preparandutbildningen, Yrkesintroduktion, Individuellt alternativ, och Språkinstruktionen. Göinge utbildningscenter ansvarar för kommunens introduktionsprogram.

Det finns ett stort antal föreningar och organisationer i kommunen som är avgörande för utbudet av kultur- och fritidsverksamheter och som bidrar till utbildning och utveckling i byarna och på landsbygden. Kommunen stöttar föreningarna på olika sätt för att underlätta för dem att utveckla och förbättra sina verksamheter.

Samverkan mellan skola och kulturliv bidrar till en integrering av kultur och konstnärliga uttryck i skolans arbete, vilket innebär att kunskapsmålen nås i högre grad. Vi ser kulturen som en resurs i det livslånga lärandet. De insatser som görs inom kultur och fritid syftar därför till att stärka eleverna i deras kunskapsutveckling.

I Östra Göinge finns en kommunal musikskola som har sin bas i Kulturhuset i Broby men den kommunala musikskolan bedriver även undervisning på alla kommunens grundskolor.

Det finns många anläggningar, platser och aktiviteter som har stor betydelse för kultur- och fritidsverksamheten i kommunen. Några exempel på detta är bibliotek, simhall, friluftsbad och olika anläggningar för kultur, rekreation och friluftsliv.

Trender, utmaningar och möjligheter

Sedan några år ökar antalet barn och ungdomar i Östra Göinge. Ökningen beror i huvudsak på inflyttning av nyanlända. Kommunens befolkningsprognos pekar på en fortsatt ökning under kommande år. Befolkningsprognosen pekar på att ökningen främst kommer ske i kommunens södra delar, i Hanaskog och Knislinge.

Utvecklingen är en utmaning för kommunens förskole- och skolverksamhet på grund av volymökningen i sig men också på grund av elevunderlagets ändrade sammansättning. Den stora ökningen av nyanlända innebär att andelen flerspråkiga elever ökar. Andelen nyanlända elever utgör idag cirka 26 procent av elevunderlaget, vilket ställer högre krav på kompetens och insatser för språkutveckling.

Redan idag är det trångt på skolor och i klassrum, vilket tillsammans med den förväntade fortsatta ökningen av elevantalet innebär att kommunen måste se över sin lokalförsörjning för att kunna bedriva en rationell och ändamålsenlig förskole- och skolverksamhet.

Det är svårt att rekrytera behöriga lärare runt om i landets kommuner. Så här långt har Östra Göinge klarat denna utmaning generellt sett ganska väl med en relativt hög andel behöriga lärare. Utmaningen kommer dock att bli större framöver på grund av stora pensionsavgångar och den fortsatta ökningen av elevantalet.

Förändringar i branschstrukturen med ökad andel företag inom kunskaps-, service- och utvecklingssektorn är en samhällstrend som leder till att kraven på utbildning generellt ökar och att en högre allmän utbildningsnivå i arbetskraften är gynnsam för tillväxt och utveckling. Det livslånga lärandet är idag nästan ett måste som ställer krav på såväl grundutbildning som möjligheter till vidare- och fortbildning.

Utvecklingen mot ökad digitalisering av samhälls- och arbetslivet går allt snabbare. Digitaliseringen driver på utvecklingen av nya branscher och tjänster och befintliga verksamheter och tjänster kan bedrivas och tillhandahållas på nya sätt. Traditionella yrken försvinner eller förändras och nya uppstår. I Sverige är vi världsledande på att ta till oss ny teknik och omvandla den till affärsmöjligheter och företagsamhet. Det är helt avgörande att skolan hänger med i denna utveckling och rustar barnen för den. Det handlar inte enbart om teknik utan också om attityder och förhållningssätt och förmåga att kunna navigera i en ny verklighet och att kunna omsätta nya möjligheter i affärer och företagsamhet.

Det goda åldrandet

Göingeborna lever allt längre. För att kunna vara aktiv, oberoende och delaktig i samhällslivet långt upp i åldrarna måste var och en ta eget ansvar för att må bra och ha en god psykisk och fysisk hälsa. Att utveckla intressen och att möta andra människor är viktigt för välbefinnandet precis som hjärnjympa och fysisk aktivitet. Därför ska hälsofrämjande insatser och frivilligarbetet, med sina olika mötesplatser och former, fortsatt uppmuntras.

Politiska prioriteringar

Bra bostäder. Fler bra bostäder med hög tillgänglighet och i olika upplåtelseformer behöver byggas. De ger valmöjligheter för äldre som inte längre vill eller kan bo kvar i sin bostad. Behovet av seniorbostäder i byarna kommer att öka eftersom allt fler göingebor kommer att bli äldre än 80 år framöver.

Gemenskap. Ensamhet är vanligt när man blivit äldre och förlorat sin livskamrat eller sina vänner. Att minska ensamheten och öka de sociala kontakterna är då särskilt viktigt. Frivilligarbete, väntjänster, mötesplatser och gemensamma måltider är exempel som bidrar till gemenskap.

Anhöriga. När vi blir äldre är familjen och de nära relationerna extra viktiga för vår trygghet och vårt välbefinnande. Många anhöriga drar ett tungt lass när det gäller att sköta en åldrad familjemedlem eller släkting. Därför är det viktigt att stödet till dem som hjälper sina anhöriga utvecklas. Men det måste vara tydligt att anhörigas insatser också i fortsättningen är frivilliga och inte upplevs som påtvingade eller övermäktiga.

Självbestämmande. När vi blivit äldre och är beroende av samhällets stöd ska vi fortsatt ha rätt att bestämma över våra egna liv. Äldreomsorgen ska vara serviceinriktad och ha som mål att underlätta för sina kunder att forma vardagen efter sina egna önskemål. Så långt möjligt ska man kunna välja såväl utförare i hemtjänsten som särskilt boende.

Digitalisering. Kvalitetstiden i vården behöver öka. En väg dit är att använda digital teknik för att minimera tidskrävande rutinuppgifter så att personalen får mer tid till personlig och individuellt utformad omsorg om den enskilde. Digitalisering som direkt påverkar den enskilde ska alltid göras i samförstånd och ta hänsyn till kundens individuella behov.

Kompetens. En förutsättning för att kunna erbjuda vård- och omsorgstjänster anpassade efter individuella behov och förutsättningar är att det finns personal med rätt kompetens. Den särskilda satsningen för att stärka medarbetarnas kompetens kring demens behöver fullföljas.

Viktiga jobb. Arbetet med att stärka Östra Göinge kommun som en attraktiv arbetsgivare är viktigt för att kunna tillgodose behovet av personal med rätt kompetens. Det är också viktigt att få fler aktörer som erbjuder vård- och omsorgstjänster i Östra Göinge eftersom det gynnar både kundernas och medarbetarnas möjligheter att påverka.

Resultatmål 2020-2023

År 2023 ska äldre Göingebor kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället.

Nuläge

Ett bra och anpassat boende är en väsentlig del av livet och av en god livskvalité. Det gäller äldre precis som alla andra grupper i samhället. Men nuläget på bostadsmarknaden i kommunen gör det svårt att tillgodose de äldres behov av ett anpassat boende. I Östra Göinge bor de äldre kvar i sina villor betydligt längre upp i åldrarna än vad som är vanligt i övriga Skåne och riket. En förklaring till detta är att det saknas attraktiva alternativ för dem som på äldre dar vill flytta från sin villa till ett boende med betydligt högre serviceinnehåll. Väntetiden för att få en marklägenhet i kommunens bostadsföretag är lång. Det finns nästan inte heller några bostadsrätter i kommunen som ofta är ett alternativ för äldre som vill lämna sin villa.

I kommunen finns idag tre kommunala äldreboenden: Lindgården i Broby, Skogsbrynet i Sibbhult och Västanvid i Knislinge. I kommunen finns även ett äldreboende i privat regi, Solglimman i Glimåkra, som tillhandahåller huvuddelen av de platser kommunen köper externt. Kommunen genomför nu den största satsningen någonsin på att rusta upp och modernisera beståndet av vård- och omsorgsbostäder. Det görs i samverkan med Riksbyggen i en nybildad kooperativ hyresrättsförening, Göingebygdens Trygga Hem. När alla ombyggnader är klara kommer Göingebygdens Trygga Hem att ha ett antal lägenheter för äldreboende/särskilt boende, som motsvarar det långsiktiga demografiska behovet fram till år 2025. Därefter finns beredskap att hantera även en situation där behovet visar sig vara större än antalet befintliga lägenheter i olika boendeformer.

Det finns också behov av olika mellanformer av boende för äldre som fortfarande i huvudsak klarar sig själva men som har ett behov av närhet till olika former av service och stöd i anslutning till bostaden. De flesta trygghets- eller seniorbostäderna i kommunen

tillhandahålls av kommunens bostadsföretag, Göingehem. I Glimåkra finns också på Västergård ett privat trygghetsboende för äldre.

Många äldre är i behov av service och omvårdnad i hemmet för att klara sin vardag och för att kunna bo kvar hemma. Kommunens hemtjänst har ett stort antal kunder i ordinärt boende. I kommunen finns också några privata mindre utförare av hemtjänst sedan kommunen för några år sedan införde ett valfrihetssystem enligt LOV. Merparten av hemtjänstens kunder finns dock i kommunens verksamhet. Många av dem som har hemtjänst är också i behov av hemsjukvård.

Trender utmaningar och möjligheter

Befolkningsprognosen visar att antalet äldre 80+ kommer att öka markant till år 2030, vilket kommer att ställa större och nya krav på kommunens vård- och omsorgsverksamheter. Den medicinska utvecklingen gör även att allt fler kan leva med kroniska sjukdomar långt upp i åldrarna. Äldre personer som idag får vård och omsorg har ofta en sammansatt och komplex sjukdomsbild (multisjuka) som kräver omfattande insatser av den kommunala hemtjänsten och hemsjukvården. Även detta ställer större och nya krav på kommunens verksamheter.

Det är idag en trend att allt fler vårdas i hemmet till livets slut, vilket ställer stora och ökande krav på insatser och personal med rätt kompetens.

De som blir äldre idag och är på väg att bli målgrupper för äldreverksamheten har ofta ett annat förhållningssätt än tidigare generationer. Äldrevården står inför nya krav på kvalitet och inflytande över utförandet av de tjänster som kommunen tillhandahåller.

Behovet av alternativa boendeformer som trygghetsboende och korttidsboende kommer sannolikt att öka framöver i takt med att de äldre blir allt fler. Det samma gäller behovet av attraktiva och tillgängliga bostäder för äldre som söker alternativ till nuvarande villaboende.

De ökade och förändrade kraven till följd av den medicinska utvecklingen och den väntade befolkningsutvecklingen, innebär att det kommer att vara en utmaning att långsiktigt säkerställa det framtida personalbehovet inom äldreomsorg och vård. Kompetensbehovet är redan idag stort på grund av förändrade krav och större insatsbehov. I framtiden kommer utbildade sjuksköterskor att vara en bristvara.

Befolkningsutvecklingen innebär, tillsammans med den medicinska utvecklingen, ökade kostnader för äldreomsorg och hemsjukvård framöver, vilket måste hanteras i förhållande till många andra angelägna områden. Detta kommer att ställa stora krav på verksamhetens flexibilitet, vilja att pröva nya arbetsätt och förmåga att söka nya organisatoriska lösningar och att samverka med andra utanför den egna organisationen. Samtidigt är det viktigt att arbeta förebyggande med hälsofrämjande och funktionsfrämjande insatser för att skjuta behovet av omfattande vård- och omsorgsinsatser och behovet av särskilt boende så långt framåt i tiden som möjligt.

Goda kommunikationer och hållbara transporter

Bra kommunikationer och en hållbar infrastruktur är nödvändigt för alla kommuners utveckling. Möjligheten att resa snabbt och bekvämt är en förutsättning för att genom en regionförstoring skapa en större marknad för arbete, studier, service etc. inom pendlingsavstånd. Grunden för kommunens arbete inom kommunikation är att ge medborgare och företagare de bästa transportmöjligheterna utifrån de behov man har eller kommer att ha.

Kommunikationer innefattar fysisk infrastruktur i vägar och trafikanläggningar, kollektivtrafik och digital infrastruktur/bredband. Kommunerna i nordöstra Skåne har ett gemensamt intresse av att kommunikationerna till, från samt inom området ska vara väl utbyggda. Det finns en samsyn kring vilka stråk som är viktiga och hur kollektivtrafiken ska fungera. För att förbättra trafiksituationen krävs betydande åtgärder, vilka i sin tur kräver omfattande investeringar.

Östra Göinge har alltid varit ett gränsland. Innan Skåne blev svenskt i mitten av 1600-talet var kommunikationer söderut mot Danmark av stor betydelse. Visserligen skedde handel över gränsen mot Småland, men transportvägarna till lands bestod av små, krokiga och besvärliga skogsvägar som endast var kända av gränsbygdens invånare. I samband med att Skåne kom att bli en del av Sverige ville centralmakten knyta landskapet närmare de övriga delarna av riket och transportnätet kom successivt att byggas ut. En viktig transportled till lands kom att sträcka sig uppifrån Småland ner mot Kristianstad och passerade genom det område som idag utgör den nuvarande kommunen. Det kom att bli början till det stråk som numera utgörs av riksväg 19/23.

I slutet av 1800-talet etablerades två järnvägslinjer. Den ena gick från Kristianstad via Hanaskog, Knislinge och Broby till Hästveda och den andra hade en sträckning

från Kristianstad till Älmhult via Immeln, Sibbhult, Glimåkra och Boalt. Idag är dessa järnvägslinjer nerlagda och rälsen på flesta ställen uppriven. Även sjöar och åar har haft betydelse för forna tiders transporter. Helge å sträcker sig som ett blått band från Hanöbukten i söder upp mot källflödena i det inre av Småland och kunde användas för transporter. Sjön Immeln utgjorde en viktig transportled bland annat för tunga stenlaster av svart diabas.

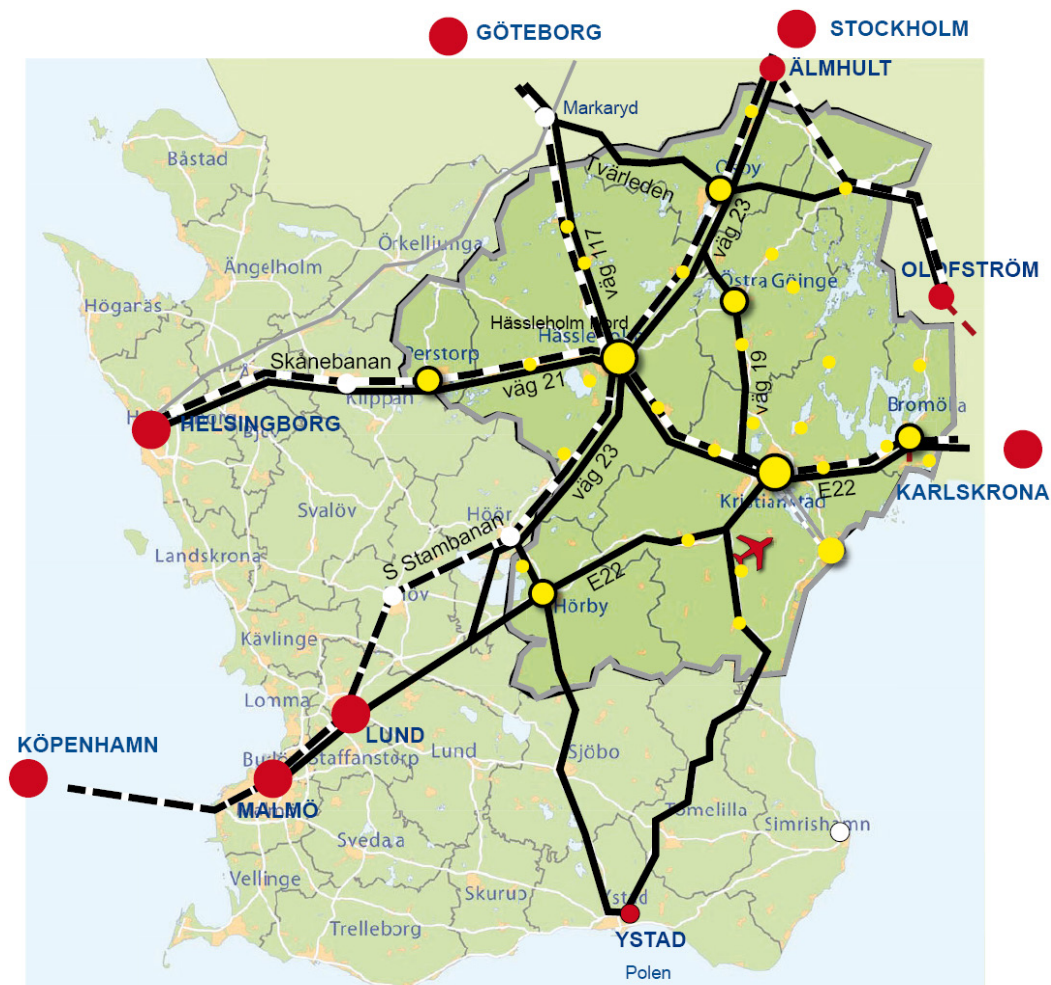
För att få del av tillväxtorternas kraft har det blivit allt viktigare att det utvecklas goda kommunikationsmöjligheter så att en sammanlänkning kan ske mellan Östra Göinge och tillväxtområden. Bra kommunikationer i olika former, landsvägsbunden och spårbunden men även i elektronisk form, blir nödvändiga förutsättningar för en framtida positiv utveckling av kommunen. De är viktiga för att skapa en större marknad för arbete, studier och service.

Kommunens geografiska läge

Östra Göinge kommun har genom sin geografiska placering en närhet till expansiva tillväxtområden. Exempel på ett sådant är Öresundsregionen med de stora tätorterna Köpenhamn, Helsingborg, Lund och Malmö. I kommunens närhet finns de större tätorterna Hässleholm och Kristianstad. Dessa har en viktig betydelse för tillväxten i nordöstra Skåne. Även kontakterna över länsgränserna har stort värde och här finns utvecklingscentra som Halmstad, Växjö och Karlskrona.

Pendling

Östra Göinge kommun har mycket att erbjuda som boendekommun, men här finns också arbete och utbildning. Många av de kommuninvånare som förvärsarbetar pendlar till arbete utanför kommunen med Kristianstad som den absolut största målpunkten. Men även inpendling för att ta del av arbetstillfällen och studiemöjligheter förekommer. Utpendlingen överstiger dock inpendlingen.

Skåne Nordost i förhållande till det övergripande vägnätet i Skåne.

Viktiga stråk

Östra Göinge kommun saknar järnvägar inom sina gränser och är därför beroende av transporter på landsväg. Genom kommunen löper ett antal vägstråk med lite olika användning.

- E22 mellan Malmö – Lund – Kristianstad – Karlskrona.
- Väg 21 mellan Kristianstad – Hässleholm – Helsingborg.
- Väg 15 mellan Olofström – Lönsboda – Boalt – Osby – Markaryd – Halmstad.
- Väg 19 mellan Ystad – Kristianstad – Broby och vidare längs väg 23 mot Osby – Älmhult – Växjö.
- Väg 119 mellan Hässleholm – Broby – Glimåkra – Lönsboda – Tingsryd och vidare mot Kalmar.

Det finns också ett antal järnvägsstråk som har betydelse för Östra Göinge:

- Södra stambanan mellan Malmö – Stockholm med knutpunkt i Hässleholm
- Linjen Malmö – Hässleholm – Kristianstad – Karlskrona.
- Linjen Malmö – Hässleholm – Osby – Älmhult – Växjö – Kalmar.
- Skånebanan Helsingborg – Hässleholm – Kristianstad.

Gång- och cykeltrafik

Standarden på gångvägnätet varierar mycket inom kommunen. I de centrala delarna av de större tätorterna består gångnätet till stora delar av trottoar, medan det i villaområden och mindre tätorter utgörs av s.k. motlut. Gångnätet är inte alltid sammanhängande och i vissa områden saknas gångbanor helt. Separat gångnät finns också och flertalet av dessa har byggts ut under senaste åren. På dessa får de gående i flesta fall dela vägbana med cyklande och mopedister utan att det finns någon separering genom linjemarkeringar.

Den mesta delen av cykeltrafiken finns på gator och vägar där man samsas med övrig trafik. Men allt fler gång- och cykelvägar har byggts under de senaste åren. Det gäller både inom tätorter och mellan dessa och som angetts ovan får man ofta samsas med gående på dessa leder. Gång- och cykelleder inom tätorterna är dock inte sammanhängande, men genom strategiska utbyggnader har dessa nät blivit allt bättre. Mellan vissa tätorter/platser finns också utbyggda leder av varierande standard och några har mycket hög standard genom att de både är asfalterade och har belysning.

Fotgängare och cyklister är många gånger den grupp i trafiken som gör att man upplever byarna som mer levande. För att man som gående och cyklist ska känna

sig trygg och våga röra sig obehindrat i byn så är det viktigt att det finns stråk som både känns trygga dygnet runt och året om. Ett attraktivt gång- och cykelvägnät är en viktig pusselbit i en levande bymiljö med attraktiva mötesplatser och i de centrala delarna ska gång- och cykelnätet prioriteras bland trafikslagen.

För de grupper som av olika skäl inte kör bil eller kan ta bussen är möjligheten att ta sig till fots eller med cykel helt avgörande. När man förstärker gång- och cykelvägnätet är det viktigt att anpassa utformningen efter dessa gruppers behov. Gång- och cykelvägarna måste vara gena, sammanhängande och lättorienterade. Ett väl utbyggt gångvägnät ska därför vara väl anslutet till cykelparkeringar, kollektivtrafik och bilparkeringar, liksom viktiga målpunkter i byn. Utbyggnad och prioritering av gång- och cykelnätet är också en del av kommunens arbete med jämställdhet och barnperspektiv.

Utöver stråk som underlättar för medborgare i deras dagliga liv så behöver det också finnas stråk som helt eller delvis fyller en funktion som rekreation. De kan ofta gå igenom lugna och natursköna miljöer och kopplas till rekreativa målpunkter.

Förutom att det ska finnas ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät är det också viktigt att det finns kringfunktioner som på ett smidigt sätt stödjer själva cyklandet. Det kan handla om bra cykelparkeringar nära olika målpunkter, bra cykelvägvisningar, möjlighet att pumpa däck och elstationer för laddning av elcyklar.

När man utformar ett väl utbyggt gång- och cykeltrafiknät är det viktigt att vara tydlig med prioriteringarna. Ett huvudnät bör i första hand prioriteras inom byarna och till kollektivtrafik, i andra hand mellan byarna och i tredje hand mellan landsbygd och byar. Skolvägar kan också vara en del av gång- och cykelvägnätet och bör därigenom också ägnas särskild uppmärksamhet.

Kollektivtrafik

Det är Skånetrafiken som ansvarar för kollektivtrafiken i Östra Göinge. Det huvudsakliga nätet utgörs av tre busslinjer:

- Linje 545 Kristianstad – Hanaskog – Knislinge – Broby – Glimåkra – Osby. Denna linje är den mest trafikerade och turtätheten är mycket hög. Kopplingar finns till tågavgångar i Kristianstad och Osby.

Hela resan omfattar flera olika trafikslag från dörr till dörr. (Bild Ludvig Gustafsson)

- Linje 542 Hässleholm – Broby – Sibbhult. Relativt hög turtäthet. Kopplingar finns till tågavgångar i Hässleholm.
- Linje 543 Arkelstorp – Immeln – Hjäsås – Knislinge. Trafikeras med en turtäthet av 5 dubbelturer måndag till fredag.

Utöver dessa fasta linjer finns det också möjlighet att använda så kallad närtrafik, vilken är en efterfrågestyrd kollektivtrafik. Allt detta kompletteras sedan med serviceresor och skolskjutsar.

Kollektivtrafiken är en viktig del av resandet i ett hållbart samhälle. För många grupper i samhället, till exempel äldre och funktionshindrade, är kollektivtrafiken ofta det enda sättet att resa. Fler kvinnor än män reser kollektivt. För barn och ungdomar är kollektivtrafiken många gånger en viktig komplettering till cykeln. Kommunens strävan att utveckla kollektivtrafiken är också en del i arbetet med jämställdhet och barnperspektivet.

Men för att kollektivtrafik ska vara konkurrenskraftig måste den erbjuda snabbhet, enkelhet, bra information och attraktiva fordon. Restiderna i kollektivtrafiken kan t.ex. förkortas genom separata körfält och bussgator, åtgärder för snabbare av- och påstigning samt tydlig avvägning av antalet hållplatser. För att locka resenärer är det också viktigt att kunna erbjuda olika typer bussresor. Superbusskonceptet (regional BRT) kan vara ett sådant system som kan locka över resenärer från bil till buss. Det är också viktigt att det finns effektiva, bekväma och

trivsamma bytespunkter mellan olika trafikslag så att kollektivtrafiken kan vara en del i en längre resekedja bestående av olika trafikslag.

Linjenätet i Östra Göinge måste i första hand vara koncentrerat till områden där det är samhällsekonomiskt försvarbart och där förutsättningarna för ökat resande är goda. Samtidigt har Östra Göinge kommun en relativt stor andel invånare som bor i små byar och på ren landsbygd. Även för dessa grupper är det viktigt att det finns goda möjligheter för att *bela resan konceptet* ska fungera. Man måste då kunna tänka utanför den gängse bilden att ett resande enbart ska kunna ske utifrån ordinarie, linjelagd busstrafik.

Biltrafik

Kommunen är väghållare för flertalet av gatorna inom byarna. Men inom kommunens gränser finns även många enskilda vägar. Trafikverket är väghållare till de största vägarna i kommunen. Förutom Väg 15, 19 och 119 finns ett antal vägar som har betydelse för trafik såväl mellan tätorterna som för genomfartsstråk. Flera av dessa har begränsad trafiksäkerhet och är hastighetsbegränsande till 70 respektive 80 km/tim.

Eftersom kommunen består av flera mindre orter och alla orter inte har tillgång till kollektivtrafik så får det till följd att boende i dessa områden i hög grad blir beroende av bilen. Bilinnehav/innevånare i Östra Göinge ligger också över genomsnittet i Skåne. Belastningen på vägarna är hög i första hand på morgon och eftermiddag eftersom arbetspendlingen är betydande.

Enligt resvaneundersökning från år 2013 står bilresorna för de boende i Östra Göinge för cirka 75 %. Det vanligaste färdmedlet som skåningarna använder vid resor till och från Östra Göinge är bilen.

Biltrafiken (person- och lastbilstrafik) är den del av trafikslagen som står för det allra största transportarbetet och dessa trafikslag är också de som ger störst flexibilitet. Det regionala och lokala vägnätet är dock av skiftande kvalitet och åtgärder måste i framtiden vidtas för att säkerställa ökad trafiksäkerhet. På de delar av vägnätet där hastigheterna är högre är det viktigt med tydlig utformning och fysisk separering mellan bilar och oskyddade trafikanter. Samtidigt måste biltrafiken erbjudas hög framkomlighet på de ställen där det är lämpligt och begränsad framkomlighet på de ställen där andra kvaliteter önskas.

Hastigheten för bilar är viktig för hur platser upplevs och används. Att utforma gaturummet i våra byar på rätt sätt så att det underlättar för bilister att hålla rätt hastighet är nödvändigt för byarnas användning och attraktivitet.

Godstransporter

Skåne präglas av omfattande godstransporter eftersom länet är en viktig transitregion. Godstransporterna är dock ojämnt fördelade med tyngdpunkt mot västra Skåne. Men mycket gods transporteras också genom nordöstra Skåne och Östra Göinge.

Visionsbild över den nya resecentrat i Broby med stationsnära bostäder, service och mötesplatser i det offentliga rummet.

De flesta godstransporter i kommunen sker på Väg 19 som är en del av det prioriterade vägnätet för godstransporter i Skåne. Genom planerad standardhöjning och ökad framkomlighet kommer tillgängligheten till E4 via Markaryd att öka framöver, vilket sannolikt ytterligare ökar antalet godstransporter på Väg 19 i framtiden. Men gods transporteras även på det övriga vägnätet och kommunen måste i sitt planeringsarbete förhålla sig till att den tunga trafiken idag leds genom alla byar. Kommunen ska i den fysiska planeringen och i arbetet med detaljplaner sträva efter en balans mellan behovet av snabba och effektiva godstransporter för näringslivets behov och behovet av säkra, trygga och attraktiva bymiljöer.

En viktig åtgärd för hållbara, säkrare och bättre trafikmiljöer är det mål för ändrad trafikslagsfördelning för godstransporter som finns i Region Skånes Strategi för ett hållbart transportsystem år 2050. Målet innebär en betydande överflyttning av gods från vägtransporter till järnväg och sjöfart. Östra Göinge ställer sig bakom detta mål av flera skäl. Ett är att det bidrar till ett hållbart samhälle och en bättre miljö i stort. Ett annat är att det kan leda till en minskning av långväga transporter med lastbil genom kommunen och därmed till en säkrare trafikmiljö i byarna.

Östra Göinge ser också positivt på den planerade utbyggnaden av Sydostlänken som påverkar framtida trafikströmmar i Östra Göinge och sannolikt i hela södra Sverige. En framtida järnvägsförbindelse mellan Älmhult och Blekinge Kustbana kommer att ge viktiga effekter som ökar möjligheten att skapa nya jobb och ökad tillväxt i sydöstra Sverige och i Östra Göinge genom att underlätta import och export från och till östra Europa och Asien, minska restiderna och avlasta Södra stambanan.

Många företag i kommunen är beroende av den internationella marknaden. Kommunen ska i sin långsiktiga planering verka för hållbara transportlösningar som ger företagen bra förutsättningar genom god tillgänglighet till viktiga godshamn, flygplatser med godshantering och kombiterminaler.

Flygtrafik

Närmaste flygplats finns i Everöd strax söder om Kristianstad. Från Kristianstad – Österlen Airport kan man i stort sett dagligen flyga till Stockholm. Inom en radie av 1, 5 till 2 timmars resa finns ytterligare 6 flygplatser, t.ex. den internationella flygplatsen i Köpenhamn.

Kommunen har nära till flera nationella och internationella flygplatser.

Digital trafik

Bredband är en viktig del av infrastrukturen som måste beaktas i samhällsplaneringen. Med god bredbandsanslutning kan man ta del av vad som händer i omvärlden och man får tillgång till information, sociala medier samt ett stort antal strömmande tjänster. Möjlighet att utföra ett avancerat arbete ges också var man än befinner sig. God tillgång till bredband är extra viktigt i områden där de fysiska kommunikationerna i övrigt inte är så goda.

I Östra Göinge pågår en utbyggnad av fibernät och en allt större andel av hushållen och företagen ansluts till uppkopplingar. Den kommunala målsättningen är att år 2020 ska 95 % av hushållen ha tillgång till en bredbandsuppkoppling. Det är marknadsaktörer som agerar för att utbyggnad ska komma till stånd och utbyggnadstempot är högt i kommunens tätorter. Genom att kostnaderna är högre för en utbyggnad på landsbygden är expansionstakten där lägre, men det blir allt mer nödvändigt att en utbyggnad sker där allt eftersom det analoga kopparnätet läggs ner.

Den nationella bredbandsstrategin har som mål att det ska finnas konkurrensneutrala fibernät med 100 Mbit/s hastighet i stora delar av Sverige. Om det ska förverkligas i Östra Göinge kommun måste en stor del av kopparnätet ersättas med fibernät. När det gäller det mobila nätet är det viktigt att verka för att så många delar av kommunen som möjligt får del av utbyggnaden av ny teknik och att optimal täckningsgrad uppnås. Genom en satsning både på bredbandsteknik och på mobil teknik möjliggörs en konkurrensfrämjande utveckling som kan vara till gagn för boende och företagare.

Kommunens strategiska utveckling

Det geografiska läget och den flerkärniga ortsstrukturen i kommunen och i Skåne är viktiga långsiktiga planeringsförutsättningar för Östra Göinge kommun. Utvecklingsmöjligheterna är goda om byarna i kommunen integreras i den flerkärniga skånska ortstrukturen. Utifrån sina egna specifika förutsättningar kan kommunens byar och landsbygd bidra till - och dra nytta av - regionens samlade utbud av funktioner och attraktionsvärden. Men kommunen ser också en stor potential i den flerkärnighet som sträcker sig över länsgränsen in i södra Småland och Blekinge. I ett storregionalt förhållande mellan Malmö, Lund, Helsingborg, Kristianstad, Halmstad, Växjö, Kalmar och Karlskrona ligger kommunen centralt. Viktiga planeringsförutsättningar är också de mål som kommunen beslutat och de prioriterade områdena Attraktiva byar, Vägen till arbete, En bra start i livet och Det goda åldrandet.

Vår strategiska planering

Med utgångspunkt i planeringsförutsättningar och politiska prioriteringar har vi utvecklat en planeringsstrategi i fyra punkter med en tillhörande verktygslåda. Alla verksamheter har ett ansvar för att förverkliga strategin och för att utveckla kommunen i önskad riktning. Samhällsbyggandet är centralt för att skapa goda förutsättningar för kommunens verksamheter men också för andra aktörer i byarna och på landsbygden.

1. Ett starkt stråk för tillväxt mellan Kristianstad och Älmhult

Hanaskog, Knislinge och Broby utgör genom sitt läge vid Väg 19 det naturliga tillväxtstråket i kommunen. Befolkningsprognosen och bostadsförsörjningsprogrammet visar också att det främst är här som befolkningsmängden kommer att öka framöver. Antalet barnfamiljer och äldre ökar markant under perioden fram till år 2030. Efterfrågan på hyresrätter och småhus, som redan idag är stor i de tre byarna, bedöms öka ytterligare under kommande år. Anledningen är möjligheten att bo attraktivt till rimliga priser i pendlingsläge. Tillgängligheten kommer att öka ytterligare med Superbusstrafik. De tre byarna har genom sitt strategiska läge utefter Väg 19 goda

förutsättningar att utveckla hela kommunen i en positiv riktning. För att möta det framtida behovet av nya bostäder ska i första hand byarna utefter Väg 19 prioriteras.

2. Attraktiva byar att bo och leva i

Våra byar är kommunens själ. Östra Göinge har ingen stor dominerande tätort som är en naturlig centralort. Men i gengäld finns det livskraftiga byar med olika karaktärer. Alla byar ska leva och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och unika karaktärer. Byarna utanför Helgeådalens har inte samma förutsättningar för tillväxt som Hanaskog, Knislinge och Broby men är ändå viktiga för kommunens utveckling och attraktionskraft. Här är det viktigt att förtäta och utveckla befintlig bebyggelse snarare än att exploatera nya områden. Genom att vårda och ta hand om det som finns ökar attraktiviteten utan att några större nybyggnadsområden tillkommer. Gestaltning och utformning av våra byamiljöer ska prioriteras. Att besöka våra byar ska kännas som att komma hem. Byarna ska präglas av levande, gröna, människovänliga och trygga miljöer och ett hållbarhetstänkande som minimerar miljö- och klimatpåverkan. Hög tillgänglighet genom goda kommunikationer är en viktig del av byarnas attraktivitet. De större byarna ska vara viktiga anknäppspunkter för kollektivt resande men för att stärka de mindre byarnas och landsbygdens utveckling är det nödvändigt att finna trafiklösningar som knyter omlandet till byarna och byarna utanför Helgeådalens till det starka kollektivtrafikstråket utefter Väg 19.

3. Skånes gröna hjärta

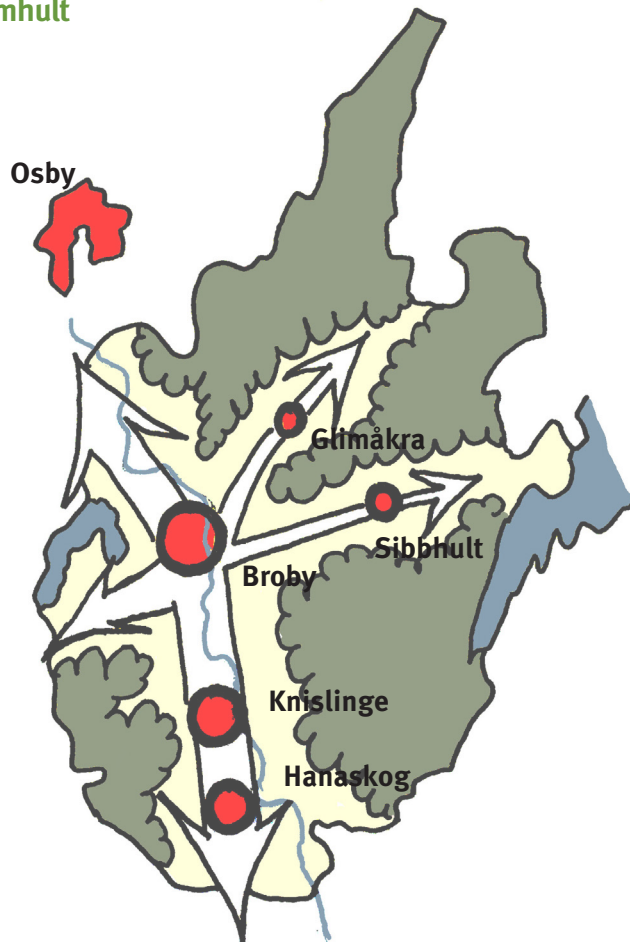
Skånes gröna hjärta är vårt platsvarumärke och vår identitet. Samhällsplaneringen ska bidra till att stärka vår identitet som Skånes gröna hjärta. I Östra Göinge finns en attraktiv småskalighet, en närhet och trygghet i de små byarnas gemenskap. Här finns fortfarande områden med en känsla av vildmark och orörd miljö. Här finns värden som i det urbaniserade samhället allt mer blir en bristvara och därmed blir allt mer eftertraktade; lugn stillhet, mörker, frånvaro av störande ljud från trafik och verksamheter. Samhällsplaneringen ska ytterligare förstärka och utveckla dessa värden. Skånes gröna hjärta handlar också om hållbart byggande och boende för alla

Älmhult

Ett starkt stråk för tillväxt mellan
Kristianstad och Älmhult

Skånes gröna hjärta

Olofström

Hässleholm

Hög kvalitet i skola
och omsorg

Attraktiva byar att
leva och bo i

Kristianstad

grupper i samhället och hållbara transporter, bland annat genom en väl utbyggd kollektivtrafik. Sammanhängande grönstråk i byarna och väl utbyggda gång- och cykelleder är också viktiga delar av Skånes gröna hjärta.

4. Hög kvalitet i skola och omsorg

En hög och jämn kvalitet inom de viktiga kärnverksamheterna skola och omsorg är av grundläggande betydelse för Östra Göinges attraktivitet som boendekommun. Samhällsplaneringen skapar förutsättningar för att bedriva kärnverksamheterna på ett sätt som tillfredsställer medborgarnas behov och förväntningar. I arbetet med den fysiska planeringen är det av vikt att kommunen tillgodoser skolans och omsorgens behov av lokaler, liksom av trygga, funktionella och trevliga närmiljöer i anslutning till skolor och olika typer av boenden för äldre.

En långsiktig strategisk planering kring skolans och äldreomsorgens behov är nödvändig för att skapa största möjliga framförhållning och flexibilitet. I beslut om utbyggnad av skolor, förskolor och äldreboenden är det viktigt att även se till bebyggelsestrukturen i övrigt och behovet av grönytor, infrastruktur, kommunikationer och närservice. Dimensioneringen måste även beakta planerade bostadsområden där en inflyttning kan förväntas i takt med genomförandet av planerna.

Vår verktygslåda

Planeringsstrategin omfattar också ett antal mer konkreta åtgärdsområden eller verktyg som bidrar till att utveckla kommunen i den riktning vi önskar. Verktygslådan kan utökas vid behov och verktyg kan plockas bort när de inte bedöms vara ändamålsenliga längre.

Höj vägstandarden på Väg 19

Väg 19, som norr om Broby övergår i Väg 23, är det starka transportstråket genom kommunen. Vägen betyder mycket för olika typer av transporter, inte minst pendlingen till Kristianstad. Framkomligheten på Väg 19 behöver förbättras för att öka tillgängligheten ytterligare. I Region Skånes infrastrukturplan finns nu åtgärder för en höjd vägstandard längs med Väg 19 med planerad byggstart år 2020. En sådan standardhöjning är också avgörande för att förverkliga ett attraktivt regionalt superbusskoncept. I och med höjd vägstandard på Väg 19 blir stråket genom Östra Göinge och vidare

på Tvärleden mellan Osby och Markaryd den snabbaste vägen från Kristianstad/Österlen till E4:an norrut. Detta förväntas ge ett större underlag för handel och service i kommunen.

Satsa på nya transportlösningar för att dra nytta av Skånes flerkärnighet

Kommunen behöver bättre än idag dra nytta av läget mellan Kristianstad, Hässleholm och Älmhult, Växjö och Olofstrom. Kommunen ska sträva efter att finna nya innovativa transportlösningar som knyter kommunens byar närmare viktiga målpunkter i omlandet. Superbussarna Kristianstad - Älmhult är exempel på detta. Men det behövs också kompletterande transportlösningar som ökar tillgängligheten även till de mindre byarna och landsbygden genom att knyta dem till huvudstråket utefter Väg 19 och den framtida superbustrafiken. Det är viktigt att följa teknikutvecklingen och vara flexibel för nya lösningar utanför etablerade koncept. Vi menar att man bör pröva att trafikera huvudstråket utefter Väg 19 med två olika typer av bussar; en superbuss med färre stopp och fokus på att knyta samman ändpunkterna Kristianstad och Älmhult och de större byarna i stråket och en mer lokal buss för kortare resor som knyter omlandet mot de större byarna. Eftersom superbusskonceptet syftar till att efterlikna tågtrafik är det rimligt att se likheterna med järnvägsnätet som trafikeras av Öresundståg för längre och snabbare resor och de mer lokala Pågatågen/Krösatågen.

Bygg nära kollektivtrafik och annan service

Förbättrade kommunikationer och infrastrukturåtgärder måste kompletteras med en bebyggelseutveckling som understödjer transportsystemets funktion. För att verkligen öka tillgängligheten till regionala kärnor, service och arbetstillfällen ska bostäder och arbetsplatser därför i första hand planeras i anslutning till befintlig bebyggelse och kollektivtrafiken i byarnas centrala delar.

Utveckla byarna utifrån deras förutsättningar och unika karaktärer

Översiktsplanen utgår från att varje bys unika karaktär och förutsättningar ska vara utgångspunkten för deras utveckling. Identiteten ska vara vägledande för det fortsatta arbetet med den fysiska planeringen. Ett gestalningsprogram ska tas fram som tar vara på och utgår från varje bys unika karaktär. Torget eller centrum

är byns hjärta och där ska byns karaktär vara tydligt gestaltad. Byarnas entréer är också viktiga att utveckla, de hälsar invånare och besökare välkomna till byn och ger ett första viktigt intryck.

Förstärk identiteten som Skånes gröna hjärta

Den fysiska planeringen ska förstärka och utveckla Östra Göinges identitet som Skånes gröna hjärta. Det sker bland annat genom att ytterligare utveckla småskalighetens fördelar, till exempel genom att grönstråken i byarna hålls samman med trygga gång- och cykelvägar som även leder vidare ut i den tätortsnära naturen och rekreationsområdena. Gång- och cykelvägnätet är en viktig del av vår identitet som Skånes gröna hjärta. Det bidrar till en hållbar och jämställd utveckling, ger minskad miljöpåverkan och en förbättrad folkhälsa. Kommunen ska i sitt planeringsarbete ytterligare bidra till trygghet och hälsa genom att i byarna skapa mötesplatser, säkra trafiklösningar och genom att prioritera framkomligheten på gång- och cykelvägnätet före bilens framkomlighet. Det varsamhetsområde som pekas ut i översiktsplanen är också en viktig del av Skånes gröna hjärta. Det syftar till att bevara och utveckla de värden som alltmer blir en bristvara i det urbaniserade och tätbefolkade Skåne men som fortfarande finns i Östra Göinge; lugn, stillhet, mörker, frånvaro av störande ljud från trafik och olika verksamheter.

Investera i hållbart byggande och boende för alla grupper i samhället

Kommunen ska satsa på ett hållbart byggande och boende. Genom förtätning understöds transportsystemets funktion och tillgängligheten ökar. Förtätning är också att utnyttja begränsade markresurser på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Hållbarhet innefattar även val av miljövänliga material och hög energieffektivitet när nya bostäder byggs men också att befintliga bostäder och områden rustas upp så att de motsvarar dagens krav på god bebyggd miljö, i enlighet med kommunens miljömålsprogram. Social hållbarhet innebär att kommunen ska verka för trygga, attraktiva boendemiljöer med blandade åldrar, där människor med olika erfarenheter och bakgrund kan leva tillsammans och mötas på ett naturligt sätt i vardagen.

I samband med att byarnas kärnor förtätas och utvecklas ska möjligheten att blanda handel, kontor och icke störande verksamheter med boende tas tillvara. Med arbetsplatser i centrum blir byn mer levande såväl dag som natt. En blandad bebyggelse med arbete, bostäder

och service är att eftersträva med hänsyn till trygghet, serviceunderlag och levande byar. Ur social aspekt behöver det också finnas en blandning av olika boende- och upplåtelseformer för alla invånare (eget ägande, bostadsrätter respektive hyresrätter).

Hållbarhet innebär också att det finns ett allsidigt utbud av boendeformer som passar alla grupper på bostadsmarknaden och att bostadsbeståndet utnyttjas på ett bra sätt. Kommunen ska genom fysisk planering och strategiska markförvärv skapa förutsättningar för ett bredare utbud av attraktiva boendeformer avseende marklägenheter, upplåtelseformer, hustyp och läge. Kommunen ska också via sitt bostadsföretag och genom att skapa goda förutsättningar för fler aktörer på den lokala bostadsmarknaden verka för mångfald och strategisk nyproduktion som stimulerar till flyttkedjor och ett bättre utnyttjande av bostadsbeståndet.

Fortsätt utveckla och påverka

Östra Göinge ska synas och verka i regionala och andra sammanhang för att stärka sin position i Skåne och för att påverka beslut på olika samhällsnivåer som har betydelse för kommunens långsiktiga förutsättningar som plats att bo och leva på. Därför ska kommunen delta aktivt i det regionala utvecklingsarbetet i så många olika sammanhang som möjligt för att bidra och påverka. I ett delregionalt perspektiv ska kommunen - tillsammans med de andra kommunerna i nordöstra Skåne och Region Skåne - verka för att axeln Hässleholm/Kristianstad utvecklas till en tillväxtmotor som kan dra utvecklingen i hela nordöstra Skåne bättre än idag.

Så här vill vi använda mark och vatten

Översiktsplanen ska visa hur mark och vatten avses användas och hur kommunen vill utveckla och bevara den bebyggda miljön. Planen omfattar hela kommunens geografiska yta och alltså inte enbart mark som kommunen själv har rådighet över. Kommunens vilja är att hela Östra Göinge ska utvecklas på ett hållbart sätt och förbättras i framtiden. Eftersom det är olika behov i olika delar av kommunen är det dock olika sätt att arbeta med utvecklingsfrågorna beroende på platsens unika förutsättningar.

Inledning

I detta avsnitt redovisar kommunen hur vi vill använda mark och vatten i Östra Göinge kommun. Först görs en kommunövergripande redovisning, sedan en redovisning av respektive by och sist en redovisning av landsbygden. För varje del presenteras olika kartor. Dessa kartor följer Boverkets ÖP-modell, men har anpassats något så att de passar väl in med kommunens visioner. Nedan beskrivs hur kartorna ska tolkas med legender, texter och markeringar.

Kommunövergripande

I den övergripande kartan redovisas en helhetsbild hur kommunen vill använda mark- och vatten. Innebörden av de färgade ytorna i byarna redovisas i intilliggande teckenförklaring.

Byarna

För varje by redovisas en karta på mer detaljerad nivå hur kommunen vill använda mark och vatten. De fetmarkerade texterna redovisar befintliga vägar och olika målpunkter från och inom byarna. I varje by redovisas ett eller flera utvecklingsområden som betecknas med en bokstav och en siffra. Dessa områden är enligt kommunens bedömning lämpade för olika typer av framtida utbyggnader. På kartan redovisas även i text och färgläggning nuvarande och framtida önskad markanvändning. Kommer det in någon förfrågan till kommunen som inte stämmer överens med den utveckling översiktsplanen redovisar, kommer dessa hanteras som en avvikelse mot översiktsplanen.

Varje utvecklingsområde presenteras sedan mer i detalj tillsammans med ett ortofoto. På ortofotot står även en upplysande text om vilka risker som finns och vilken hänsyn kommunen behöver ta för området.

Landsbygderna

För landsbygderna finns det en övergripande karta som redovisar de olika landskapstyper som kommunen utgörs utav. Fokus har legat på detta då kommunen ser att i landsbygden ska det helst inte ske någon större bebyggelse.

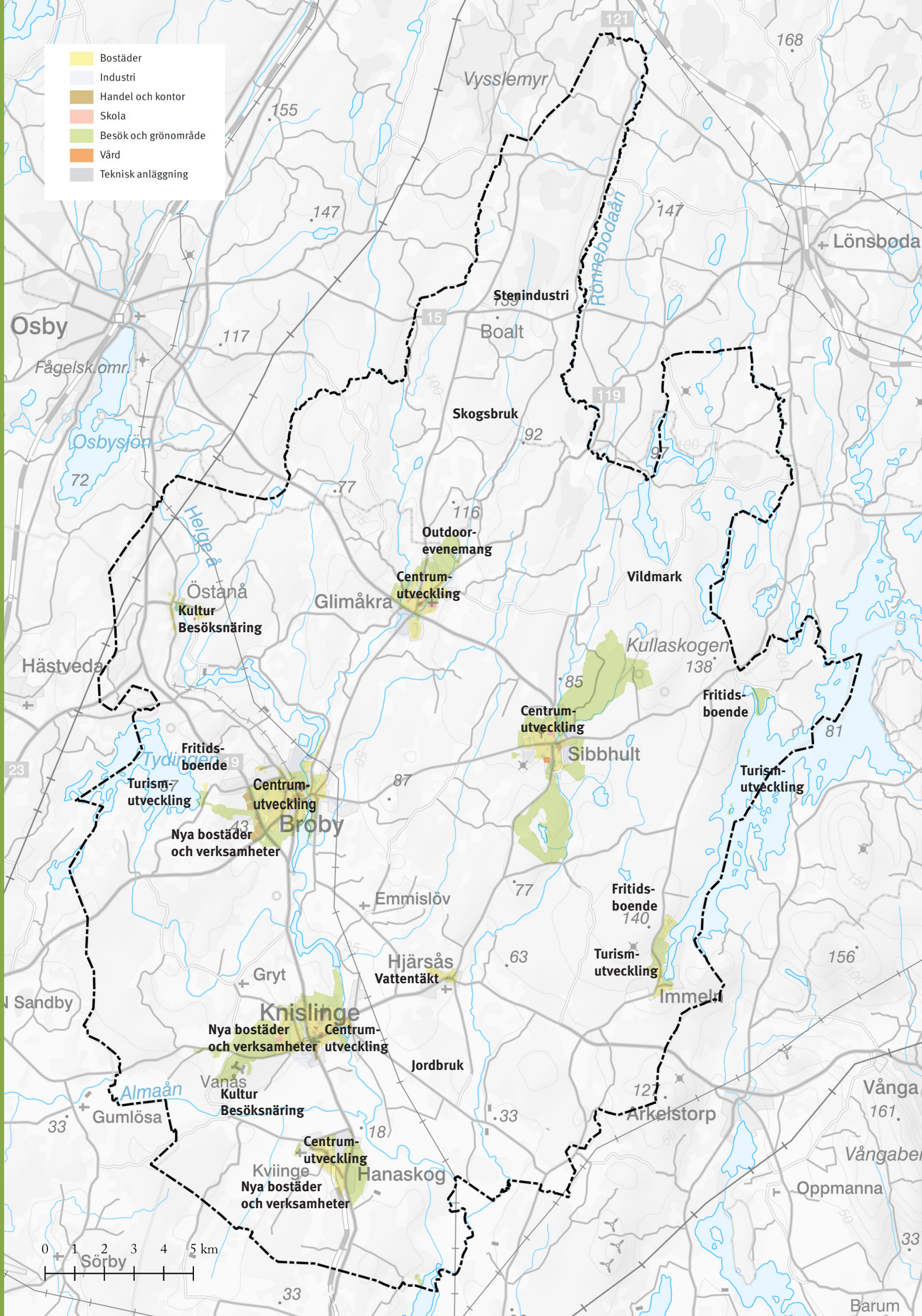
Sedan redovisas en mindre karta för varje enskild mindre by som ligger på landsbygden. För dessa finns det en övergripande text tillsammans med färger med samma betydelse som kartan i de större byarna.

Kommunens utveckling som helhet

Bybyggande

Ny bebyggelse ska i första hand lokaliseras till byarna med prioritet på byarna längs med Helgeå/Väg 19 (Hanaskog, Knislinge och Broby). Skälet är att kommunen vill stödja det befintliga utbudet av service och kollektivtrafik samt i ett hållbarhetsperspektiv minska en allt för spridd bebyggelse som innebär kostnader för samhället (skolskjuts, hemtjänst, utbyggnad av infrastruktur, etc.) och ökat bilberoende. Utspridd bebyggelse gör också att mark används mindre effektivt och att exploatering påverkar allmänna intressen som jord- och skogsbruk, naturvärden och rekreation i större omfattning än vid förtätning. Ställningstagandet ska dock inte tolkas som ett byggnadsförbud på landsbygden men större nya områden som inte är direkt utpekade i översiktsplanen ska undvikas. I stället handlar det om att ta hand om det som finns och förstärka och utveckla de kvaliteter som finns på platsen. Kommunen ser positivt på enstaka avstyckningar till exempel för hästgårdar där så är möjligt om det kan prövas i förhandsbesked eller direkt i bygglov. Bebyggelsegrupper som blir större än 10 tomter ska prövas i detaljplan.

- Bostäder
- Industri
- Handel och kontor
- Skola
- Besök och grönområde
- Vård
- Teknisk anläggning

I detaljplanering och utformning av bebyggelsemiljöer är det viktigt att ta hänsyn till alla gruppers behov i samhället. Barn och ungdomar som växer upp i kommunens byar eller på landsbygden är en särskilt viktig grupp att planera för. Särskild hänsyn behöver också tas till jämställdhet och tillgänglighet för funktionshindrade. Ett samhälle som är tryggt, tillgängligt och säkert kommer alla grupper till godo.

Verksamheter

Verksamheter för näringslivets behov kräver ofta god tillgänglighet och en väl utbyggd infrastruktur. För störande verksamheter behövs också tillräckligt med plats och avstånd till bostäder, natur och rekreationsområden. Omvänt vill vi inte i onödan skapa för stora avstånd mellan bostäder och verksamheter eftersom det innebär ett större transportarbete både av de som arbetar i verksamheterna och de som besöker dem. Det är också viktigt att se till behovet av attraktiva förutsättningar för att kunna rekrytera nödvändig arbetskraft, till exempel genom tillgänglighet till kollektivtrafik, annan service och kreativa arbetsmiljöer. I ett folkhälsoperspektiv behöver det vara möjligt att cykla och gå till större arbetsplatser på ett både tryggt och säkert sätt.

Handel ställer särskilda krav på tillgänglighet och goda skyltlägen samtidigt som vägnätet behöver klara både transporter av varor och kunder på ett hållbart sätt. Genom att samla verksamheter och service på samma ställe kan företag stödja varandra och tillsammans få ett större kundunderlag. Utbyggnad av den infrastruktur

som krävs blir också mer kostnadseffektiv samtidigt som ytor för parkering, logistik och dagvattenhantering kan samnyttjas. För att stödja byarna och behålla levande centrum ska centrumkonkurrerande verksamheter ej lokaliseras utanför bykärnorna.

Befintliga verksamhetsområden finns i alla kommunens byar och även på landsbygden. Utöver centrumutvecklande verksamheter ska nya större företagsetableringar i första hand hänvisas till dessa befintliga områden samt till utbyggbar mark vid Bastholmen och Knislinges industriområde.

Kommunen vill stödja utvecklingen av nya tjänsteföretag som ser fördelen av en kreativ, kulturell och naturnära arbetsmiljö med snabb bredbandsuppkoppling. Varsam omvandling av äldre kulturhistoriskt värdefulla byggnader har stor potential för detta liksom attraktiva lägen nära skog och vatten. I byarna behöver mötesplatser utvecklas för nätverksbyggande och gemensamma behov.

Grönstrukturer

Kommunen har god tillgång till rekreationsområden och grönska för både boende och besökare. Att göra naturen tillgängligt för alla samtidigt som vi inte vill säga av den gren som vi sitter på är grunden för vår syn på en hållbar användning av mark och vatten. Områden för närrökreation ska finnas i anslutning till alla byarna i kommunen och särskilda åtgärder ska göras för att binda ihop felande länkar och stärka sambanden mellan byarna och viktiga blågröna målpunkter. Även inne i bykärnorna är behovet av grönska viktigt för en attraktiv och hälsofrämjande samhällsbyggnad. Utveckling av parker, lekplatser och trädplanteringar längs med gator är exempel på hur kommunen förstärker och drar nytta av platsvarumärket - Skånes gröna hjärta.

Större rekreationsområden utanför byarna är Vanås, Sporrakulla, Tågaröd, Immeln-Breanäs, Tydinge och Trollabackarna i Glimåkra. Även de norra delarna av kommunen med stora sammanhängande skogsområden har stort värde för både naturvården och det rörliga friluftslivet. Här finns också Skåneleden och kulturhistoriskt intressanta miljöer av högt värde i det småbrutna landskapet. Stråket längsmed Helgeå har stor potential med en framtida vandringsled söderut mot Kristianstads Vattenrike och norrut mot Osby/Ålmhult.

Infrastrukturer

Utbyggnaden av Väg 19 Bjärlöv-Broby med god framkomlighet till Kristianstad och Älmhult är nödvändig för en fortsatt positiv utveckling av kommunen. Byggstart är för närvarande beräknad till 2020. Kommunens uppfattning är att vägen ska hålla standard för 100 km/tim samt vara framkomlig med omkörningsmöjligheter (1+2 väg) hela sträckan mellan byarna. Det är också viktigt att barriäreffekten i framförallt Knislinge och Hanaskog minimeras genom möjligheter till passager i strategiskt viktiga punkter. Stor omsorg behöver även läggas på gestaltningen av bullerskydden genom byarna.

Framkomligheten på Väg 19 påverkar också superbusskonceptet och annan kollektivtrafik i stråket. Kommunens uppfattning är att superbussen ska trafikera Kristianstad - Älmhult via Hanaskog, Knislinge och Broby och ges hög prioritet på grund av avsaknad av tågtrafik för kommunens 15 000 invånare. Stråket har även regionförstörande betydelse och kopplar samman Kristianstads arbetsmarknad och upptagningsområde för Högskola med Kronobergs län. För att superbussen ska vara attraktiv för arbetspendling behöver sträckningen

gå hela vägen till Älmhult utan byte till tåg i Osby. För att öka tillgängligheten till verksamhetsområdena i östra Osby nära Väg 19 föreslås en ny hållplats i anslutning till rastplatsen Lars Dufva.

I samband med ombyggnationen av Väg 19 Bjärlöv-Broby kommer den gamla vägen och en kortare ny sträcka att finnas tillgänglig för cykling och lokal trafik mellan Bjärlöv och Hanaskog. En planskild korsning kommer även att byggas för befintlig cykelväg söder om Broby.

Felande länkar i det övergripande gång- och cykelvägnätet, både inom och mellan byarna, behöver successivt byggas ut. För det ortssammanbindande nätet ansvarar Trafikverket. Inom kommunens väghållning behöver en långsiktig plan tas fram för vilka stråk som ska byggas ut och med vilken prioritering. Möjligheten att nå viktiga målpunkter på ett trafiksäkert sätt ska särskilt beaktas, till exempel förskolor, skolor och fritidsanläggningar.

I Region Skånes "Cykelvägsplan för Skåne 2018-2029" har man pekat ut två sträckor att utveckla inom kommunen. Det berör sträckorna Knislinge-Hjärsås och Hanaskog-Torsebro.

Vad gäller tillgängligheten till digital infrastruktur av hög kvalitet är kommunens uppfattning att bredbandsutbyggnad ska fortsätta mot målet att 95 % av hushållen ska ha tillgång till en bredbandsuppkoppling år 2020.

Tekniska strukturer

Kommunen ska ha en väl fungerande teknisk infrastruktur som dessutom är kostnadseffektiv och så miljövänlig som möjligt. Med teknisk försörjning avses i detta sammanhang system och funktioner för vatten och avlopp, avfallshantering och återvinning, energi samt el. Att utforma tekniska system som bidrar till ett hållbart samhälle, stärker byarna och ger möjlighet till utveckling av goda levnadsvillkor i hela kommunen är en utmaning - inte minst med tanke på att Östra Göinge har en gles och utspridd bebyggelse fördelad på många små byar.

Befintlig infrastruktur behöver utvecklas och förbättras. För den framtida försörjningen av vatten och avlopp är det viktigt att parallellt med detta förbättringsarbete

i ett långsiktigt perspektiv arbeta med inriktning mot kommunövergripande och regionala lösningar. Samverkan mellan kommuner med både lokalt och regionalt perspektiv krävs för att skapa hållbara system för vatten och avlopp.

Kommunen bestämmer de geografiska verksamhetsområden inom vilka vatten och avlopp (VA) ordnas genom den allmänna VA-anläggningen. Inom dessa verksamhetsområden har hushåll, företag och övriga verksamheter skyldighet att ansluta sig till det kommunala VA-nätet. De kommunala ledningsnäten är väl utbyggda inom verksamhetsområdena, men ledningsnäten är till vissa delar föråldrade. För att säkra vattenförsörjningen och avloppshanteringen krävs en kontinuerlig förnyelse av ledningsnäten.

I områden som inte ligger inom fastställda verksamhetsområden för VA har den enskilde fastighetsägaren ansvar för byggandet och drift av VA-anläggningar.

Kommunal VA-strategi

Kommunen har 2015 fastställt en kommunal VA-strategi med namnet *"Det livsviktiga vattnet – Strategi för en långsiktig och hållbar VA-försörjning i Östra Göinge"*. Strategin är framarbetad med insikten om att vatten är en livsviktig resurs som utgör hjärtat i de naturliga ekosystemen. Målsättningen med strategin är att på ett hållbart sätt säkra tillgången på dricksvatten och att skapa förutsättningar för att minska påverkan från VA i vattenförekomster.

Ett viktigt anslag i VA-strategin är en ökad regional samverkan. För att hitta hållbara vatten- och avloppslösningar är det viktigt att se till helheten både lokalt och regionalt samt att samverka kring vattenanvändningen och dess påverkan på miljön. Traditionellt sett har varje kommun arbetat med VA-lösningar inom sitt geografiska område. Nu krävs samverkan för att säkra regionens dricksvattenförsörjning och för att kommunerna ska kunna nå uppsatta mål och direktiv för VA-försörjningen.

Dricksvattenförsörjning

En stor utmaning är att trygga kommunens framtida dricksvattenförsörjning. Östra Göinge är en kommun med mindre goda förutsättningar för egen vattenproduktion, vilket medför att kommunen är beroende av grannkommunernas vattenresurser.

Östra Göinges totala dricksvattenbehov är ca 900 000 kubikmeter per år. Genom avtal med Kristianstads kommun levereras drygt hälften av årsbehovet via en överföringsledning från Kristianstad. Hanaskog, Knislinge och Broby får sitt vatten därifrån. Lokala vattentäkter finns i Hjarsås, Kräbbleboda, Glimåkra, Östanå, Boalt, Sibbhult och Immeln. Långsiktigt arbetar kommunen med att kunna bygga ut och förgrena ett regionalt ledningsnät för dricksvatten för att öka säkerheten i försörjningen. Överföringsledningar för vatten och avlopp planeras i första hand mellan Sibbhult- Hylta-Hjarsås-Knislinge. Det ger möjlighet att förse fler orter med dricksvatten från Kristianstad via Knislinge. Reservoarkapaciteten i ledningsstråket från Kristianstad ska ökas. Möjligheten till ökat uttag från vattentäkten i Hjarsås ska utredas som alternativ och komplement till försörjningen av Sibbhult, Hjarsås och Knislinge.

Glimåkra och Kräbbleboda vattenverk ska rustas upp. På sikt läggs vattenverken i Sibbhult, Östanå och Boalt ner, när vattendistributionen är säkrad via överföringsledningar. Arbetet med att uppgradera vattenskyddsföreskrifter för kvarstående vattentäkter har påbörjats.

Avlopp

En effektivisering av avloppsverksamheten är nödvändig för att tillgodose miljökrav och för att skapa rationella och kostnadseffektiva anläggningar. När överföringsledningar för dricksvatten anläggs är det naturligt att även förse stråken med avloppsledningar. Det ger möjlighet att leda avloppsvatten till större och mera rationella avloppsanläggningar och att efterhand avveckla mindre avloppsreningsverk. Idag överförs avloppsvatten från Glimåkra till Broby och avloppsvatten från Hjarsås och Hanaskog till Knislinge.

Ett nytt gemensamt reningsverk för Broby och Knislinge i Knislinge utreds för närvarande. Alternativt kan avloppsvattnet ledas till reningsverket i Kristianstad. Detta medför i så fall att reningsverket i Broby kan läggas ner. Anläggningen i Sibbhult läggs ner när en överföringsledning mellan Sibbhult och Knislinge via Hylta och Hjarsås är klar. Immeln reningsverk rustas upp för att ta emot avloppsvatten från Kollandsvik och Varestorp. Reningsverken i Östanå och Boalt läggs på sikt ner, efterhand som erforderliga överföringsledningar byggs ut.

Kommunen bedömer att det finns god kapacitet och beredskap för att ta om hand de avloppsmängder som uppkommer i framtiden inklusive planerad exploatering och tillväxt.

Dagvatten

För att möta framtida utmaningar och krav på dagvattenutsläpp är det viktigt att öka kunskapen om dagvattnets påverkan på sjöar och vattendrag. Vid ombyggnad och nyanläggning ska kommunen arbeta för att dagvattnet ska utgöra en resurs i vattnets kretslopp istället för att vara en belastning.

Dagvattennätet är separerat från spillvattennätet. Ledningarnas ålder och standard bidrar dock till omfattande inläckage vilket medför onödig belastning på reningsverken, särskilt vid kraftig nederbörd. När ledningar renoveras ska möjligheter till öppna dagvattenlösningar undersökas. Ambitionen är att i så stor omfattning som möjligt ta hand om dagvattnet

lokalt genom exempelvis infiltration i marken och naturlig avrinning över grönytor. Ytor för lokalt omhändertagande av dagvatten ska säkerställas i planarbete.

Ökade krav på rening av förorenat dagvatten från gator, parkeringar och liknande platser kan förväntas i framtiden. Det innebär att det finns behov av att se över systemen för att rena dagvatten innan det når recipient, exempelvis genom att inventera områden lämpliga för våtmarker.

Kommunen har för avsikt att arbeta fram en dagvattenpolicy. Detta omnämns bland annat i kommunens VA-strategi *”Det livsviktiga vattnet – Strategi för en långsiktig och hållbar VA-försörjning i Östra Göinge”*.

Ledningsnät

Kommunen har totalt cirka 46 mil ledningar fördelade på tre olika ledningssystem; vatten, avlopp och dagvatten. Ledningsnäten är till viss del föråldrade. Det finns ett stort behov av ledningsförnyelse för att minska in- och utläckage. En fördjupad analys av ledningsnätens status behöver göras för att kunna göra rätt prioriteringar avseende underhåll och förnyelse av näten.

Under senare år har kommunen byggt ut ledningsnäten för vatten och avlopp till Gyvik, Kollandsvik, Tydinge och Västraby. Prioriteringen av utbyggnadsområden har grundat sig på antal fastigheter, påverkan på recipient och möjligheten att ordna enskilda VA-lösningar. Framtida identifierade utbyggnadsområden med samlad bebyggelse är Hylta och Vårestorp.

Avfall

Enligt regler i Miljöbalken (1998:808) har kommunen ansvaret för insamling och omhändertagande av hushållsavfall. De lokala reglerna för avfallshantering beslutas av kommunen genom den kommunala renhållningsordningen som består av en avfallsplan och föreskrifter för avfallshanteringen. Östra Göinges kommuns nuvarande renhållningsordning gäller från och med 1 januari 2015. Föreskrifter för avfallshantering har senast reviderats från och med 1 januari 2018. I renhållningsordningen finns beskrivet den nuvarande och den förväntade framtida hanteringen av kommunens avfall. Målet är att avfallets mängd och farlighet i Östra Göinge kommun ska minska. Det avfall som ändå uppkommer ska i första hand återanvändas eller återvinnas. Visst avfall kan användas till produktion av energi och i sista hand ska rester deponeras.

Östra Göinge kommun har en bred samverkan med Osby kommun inom avfallsområdet. Sophämtning, avfallsbehandling och återvinning av avfall sköts av Östra Göinges renhållnings AB (ÖGRAB), som ägs gemensamt av Osby och Östra Göinge kommuner. Kommunerna satsar mycket på källsortering av hushållsavfall och på en omfattande grindhämtning hos abonnenterna för att bidra till en bättre miljö. Avfallsanläggningen är belägen i Kattarp mellan Osby och Broby. Återvinningscentraler finns i Knislinge och Sibbhult.

Under 2017 har ett så kallat fyrfackssystem införts för insamling av avfall från villor och fritidshus. Det nya insamlingssystemet har fallit mycket väl ut och har bidragit till mindre avfall och renare avfallsfraktioner.

Energiförsörjning

All energianvändning påverkar miljön i något avseende och i energiplaneringen bör man ha en helhetssyn som omfattar såväl miljöeffekterna lokalt som regionalt och globalt. Samtidigt är god energiförsörjning och tillgången till elenergi ett grundläggande behov i vårt samhälle.

Det är viktigt att det sker en långsiktig omställning av energisystemen i riktning mot förnybara energikällor. Detta gäller inom alla energiområden; elproduktion, uppvärmning och fordonsdrift. För att åstadkomma resultat krävs insatser inom en rad områden. Det omfattar allt från övergripande energi- och klimatstrategier till utveckling av energieffektiv teknik och betydande informationsinsatser.

Förnybar energi

Förnybara energikällor har i de flesta fall sitt ursprung i den energi som produceras av solen. Hit hör till exempel vind-, vatten- och bioenergi, men också den direkta strålning som kommer från solen. Förnybara energikällor anses fördelaktiga ur miljösynpunkt eftersom de använder förnybara bränslen, vilket medför att de har en relativt liten påverkan på växthuseffekten. Kommunen har påbörjat omställningen mot en fossiloberoende fordonsflotta. En åtgärd är bland annat att kommunen ska installera flera laddstationer för att möjliggöra användningen av elfordon.

Solenergi

Solenergi utvinns på olika sätt, antingen med en solfångare eller med solceller sammansatta till solpaneler. Det som skiljer dessa tekniker åt är att solfångaren genererar värme medan solpanelen genererar elektricitet. I Östra Göinge kan användningen av solenergi förväntas öka i framtiden. Kommunen använder solenergi allt mer för eget behov isamband med ny- eller ombyggnad av förskolor, skolor och andra anläggningar.

Geoenergi

Geoenergi är till största delen solenergi som lagras i markytan. Energin hämtas ur berget med hjälp av borrhål, värmepumpar och värmeväxlare. I samband med nybyggnation är denna teknik allt vanligare.

Vindkraft

Vindkraft är en påfallande ren energikälla. Den tillförda energin är gratis och outsinlig. Påverkan på luft och klimat är begränsad. Vindkraften är tekniskt klar att byggas ut. Vindkraft påverkar dock omgivningen genom buller, skuggeffekter och visuell påverkan på landskapsbilden och enskilda verk får därför prövas enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken. Hittills har en utbyggnad i kommunen endast skett i begränsad omfattning.

Vattenkraft

Vattenkraft utnyttjar energin hos vatten i rörelse. Den vanligaste tekniken är vattenkraftverk, i vilket vattnets lägesenergi utnyttjas. I Östra Göinge kommun finns sex verk som samtliga är privatägda och är belägna i Helge å. Genom ombyggnad av dessa kan effektiviseringsvinster uppnås.

Bioenergi

Biobränslen är förnybara bränslen som är producerade av levande organismer (biomassa). Dessa används för el- och värmeproduktion samt som drivmedel. Exempel på vanliga källor för biobränslen är ved, svartlut och avfall. För att effektivisera användningen av biobränslen brukar de förädlas i fast, flytande eller gasform, t.ex. pellets, etanol och biogas. Det sistnämnda tillverkas oftast från gödsel, avföring, avloppsslam, hushållsavfall och växter. Gasen kan användas till uppvärmning och elproduktion, men även som råvara till fordonsbränsle.

Idag finns en gaspumpstation för bussar på Bastholmens industriområde i Broby. I dess närhet planeras etablering av ny publik tankstation med bensen och diesel. Eventuellt kan den kombineras med en publik pumpstation för fordonsgas.

I fjärrvärmeanläggningar uppnår man den optimala effekten om man eldar med biobränsle. I de anläggningar som finns i kommunen används företrädesvis detta som huvudbränsle.

Fjärrvärme

Fjärrvärme är en storskalig metod för produktion och distribution av värme. Den produceras i värmeverk, där värmen leds vidare via ett kulvertnät till abonnenterna i fjärrvärmenätet. Fjärrvärme bygger på skalekonomi och det innebär att den passar bäst för orter där bebyggelse är relativt tät.

I kommunen finns idag nät i Hanaskog, Knislinge, Broby och Glimåkra och fortsatt utbyggnad i dessa orter är fullt möjligt. Genom utbyggnad av dessa nät har oljeförbrukningen vid uppvärmning av fastigheter kraftigt minskat.

Energieffektivisering

Energieffektivisering och energibesparing innebär att man försöker effektivisera befintlig energiomvandling antingen genom att minska energianvändningen eller genom att få ut mer nytta av befintlig energianvändning. Exempel på åtgärder som är och skulle kunna vara möjliga i Östra Göinge är:

- ökad användning av centrala anläggningar för fjärrvärme och fjärrkyla
- ökat tillvaratagande av spillvärme
- ökad användning av kollektivtrafiken, vilken vanligtvis använder mindre energi än enskilda transporter.
- åtgärder i byggnader för att minska värmeförluster vid uppvärmning, t.ex. förbättrad isolering, prognosstyrning av innetemperatur, förbättrade ventilationsanordningar.

Elförsörjning

Svenska Kraftnät ansvarar övergripande för elförsörjningen i Sverige. En stomledning med högspänning passerar genom Östra Göinge. Via regionala och lokala nät når elen slutkunderna och dessa nät ägs av olika företag. E.ON ansvarar för elförsörjningen i större delen av kommunen. Lunds Energi och Brittedals Elnät Ekonomisk förening svarar för områden som berör mindre delar av kommunens yta.

Efter de stormar som inträffade under början av 2000-talet med nerblåsta träd och strömavbrott som följd, har många av luftledningarna i kommunen bytts ut mot markkabel. Detta har inneburit att elförsörjningen har blivit stabilare och att driftsäkerheten har ökat.

Byarnas utveckling

Byarna är centrala i Östra Göinges samhällsbyggnad och det är ett långsiktigt arbete att öka attraktiviteten och stärka den service som finns. Eftersom förutsättningarna och identiteten skiljer sig åt mellan olika delar av kommunen behöver varje by ges möjligheter att utvecklas utifrån sina unika behov och möjligheter. Det handlar både om att ta hand om det som finns idag och att utveckla nya områden för bebyggelse, fritid eller grönska. Samtidigt behöver möjligheterna att pendla bli bättre. Gemensamt för alla byarna är behovet av ett vackert och välfungerande centrum som en viktig mötesplats. Känslan av övergivenhet och förfall måste vändas till liv och rörelse för en hållbar utveckling, vilket det finns flera goda exempel på i kommunen.

Nuläget på bostadsmarknaden

Situationen på bostadsmarknaden i kommunens byar präglas av hög efterfrågan på bostäder på grund av en kraftig befolkningsökning de senaste åren. Befolkningen har ökat sedan 2010 och ökat kraftigt sedan 2013. Även om bostadsbyggandet kommit igång något så byggs det ännu inte i en omfattning som motsvarar nuvarande eller framtida beräknat behov. Framförallt är efterfrågan på bostäder påtaglig i byarna utefter Väg 19, Hanaskog, Knislinge och Broby. Den ökade efterfrågan på bostäder gäller alla boende- och upplåtelseformer; egnahem, hyresrätter och inte minst bostadsrätter som det finns mycket få av i kommunen. Bostadsmarknadsläget innebär att det är svårt för flera olika grupper att få sitt bostadsbehov tillgodosett. Ungdomar har svårt att komma in på bostadsmarknaden på grund av bristen på hyresbostäder, äldre har svårt att finna attraktiva alternativ till nuvarande villaboende. Många nyanlända har svårt att hitta en egen bostad och bor inneboende hos släktingar och bekanta.

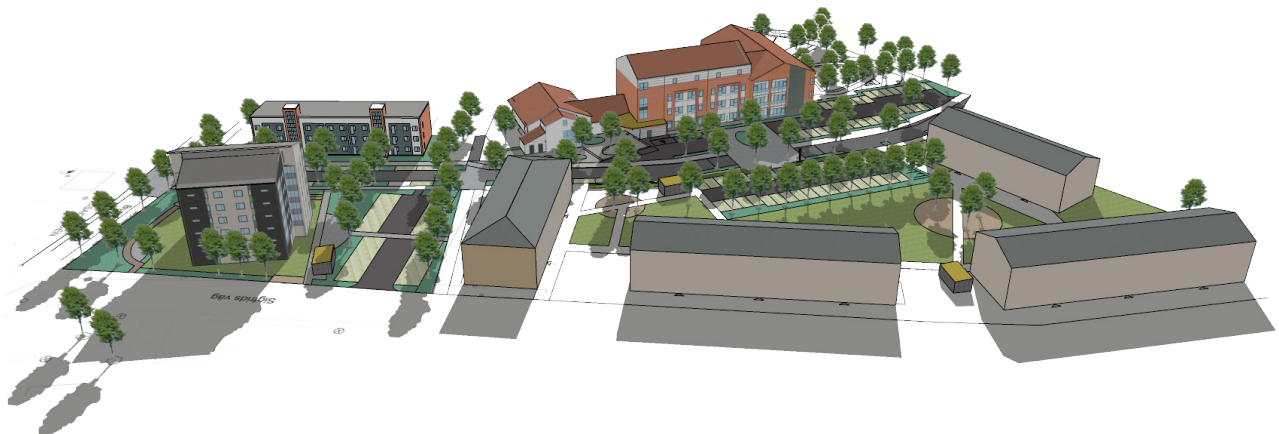
Framtida bostadsbehov

Kommunens befolkningsprognos pekar på att invånarantalet kommer att fortsätta växa under perioden fram till år 2030. Kommunen räknar dock med att befolkningsökningen framöver inte kommer att vara lika stor som den varit de senaste åren. Prognosen visar att invånarantalet främst kommer att öka i de äldre som är beroende av kommunens insatser: barn och ungdomar samt äldre över 80 år. Det ökade antalet äldre betyder att kommunen i sitt arbete med bostadsförsörjningen särskilt måste överväga på vilka sätt de äldres behov av bostäder ska tillgodoses. Detta gäller tillgänglighet, läge och upplåtelse-/boendeform samt behov av vård och omsorgsinsatser i eller i anslutning till boendet.

Den ökade efterfrågan på begagnade småhus som vi sett under de senaste åren kommer sannolikt att hålla i sig och kanske ytterligare förstärkas på grund av befolkningsutvecklingen och förbättrade kommunikationer till Kristianstad och södra Småland. Därför blir det extra viktigt att det tillkommer bättre möjligheter för äldre hushåll som bor i villa idag att finna alternativa boendeformer som kan tillfredsställa deras krav på god kvalitet till en rimlig kostnad. På så vis ökar utbudet av lediga småhus till försäljning och kan bättre än idag möta den ökande efterfrågan på begagnade småhus som vi nu ser särskilt i byarna utefter Väg 19.

Bedömning av nybyggnadsbehovet

I kommunens bostadsförsörjningsprogram, antaget av kommunfullmäktige i juni 2017, görs en bedömning av bostadsbyggnadsbehovet fram till år 2025. Bedömningen bygger på kommunens befolkningsprognos och en beräkning av det framtida antalet hushåll i kommunen. Enligt kommunens befolkningsprognos, och med

Visionsbild över området vid Västanvid i Knislinge.

antagandet att hushållsbildningen i framtiden inte skiljer sig markant från idag, skulle det behöva byggas knappt 400 nya bostäder (från och med år 2017) till år 2025, vilket är cirka 40 bostäder per år.

Byggbehovet i kommunens byar

Kommunens befolkningsprognos visar att den väntade befolkningsökningen under perioden till år 2030 främst sker i Hanaskog, Knislinge och Broby.

Kommunen har sammanställt nybyggnadsbehovet av bostäder i kommunens byar år 2017-2025 i bostadsförsörjningsprogrammet. I perioden behöver totalt 400 bostäder byggas fördelat i byarna och med olika typer av bostäder (flerbostadshus respektive enbostadshus).

Plan- och markberedskap i byarna

Plan- och markberedskapen är generellt god i samtliga kommunens byar. Kommunen behöver också en viss överplanering för att kunna erbjuda ett brett utbud för nyproduktion. Ett problem är dock att äldre detaljplaner inte alltid medger bebyggelse som motsvarar dagens behov och efterfrågan. Exempelvis motsvarar byggandet av villor inte alls den stora utbyggnaden som skedde i alla kommunens byar under 60- och 70-talet. Idag efterfrågas framför allt centrala lägenheter nära service och marklägenheter i ett eller två plan. Äldre tiders planbestämmelse om fristående byggnader med 1-2 bostadshus förhindrar en ändamålsenlig och ekonomisk produktion av marklägenheter.

Tillgången till mark och planer för flerbostadshus är relativt god samtidigt som kommunen vill möjliggöra för ytterligare förtätning i framför allt Broby, Knislinge och Hanaskog. Här finns också den största marknaden för privata exploitörer. Sett till kommunens strategi att i första hand bygga nya bostäder i Hanaskog, Knislinge och Broby finns ett överskott på detaljplanerad mark för bostäder i Sibbhult och Glimåkra. Det samma gäller planlagd mark som är avsedd för villabebyggelse.

	Behov 2017-25	Återstår jan 2020	Detalj- planerat	Nya i ÖP
Broby	145	122	185	80
Knislinge	145	54	118	60
Hanaskog	68	62	126	50
Övriga kommunen	42	30	229	30
Totalt	400	268	658	220

Tabell med behov av bostadsbyggande från år 2017 till 2025 enligt bostadsförsörjningsprogrammet, återstående behov 1 jan 2020 samt bedömning av antalet tillkommande bostäder i gällande detaljplaner respektive nya områden i översiktsplanen. Källa: Östra Göinge kommun. Sedan bostadsförsörjningsprogrammet togs fram 2017 har 132 bostäder byggts i kommunen. Gällande detaljplaner medger teoretiskt sett 658 nya bostäder. Dock är merparten av planerna avsedda för villabebyggelse i mer perifera delar av byarna, vilket inte motsvarar dagens strategi och efterfrågan. Tillkommande bostäder i översiktsplanen avser främst förtätning inom befintlig bebyggelse.

Hanaskog

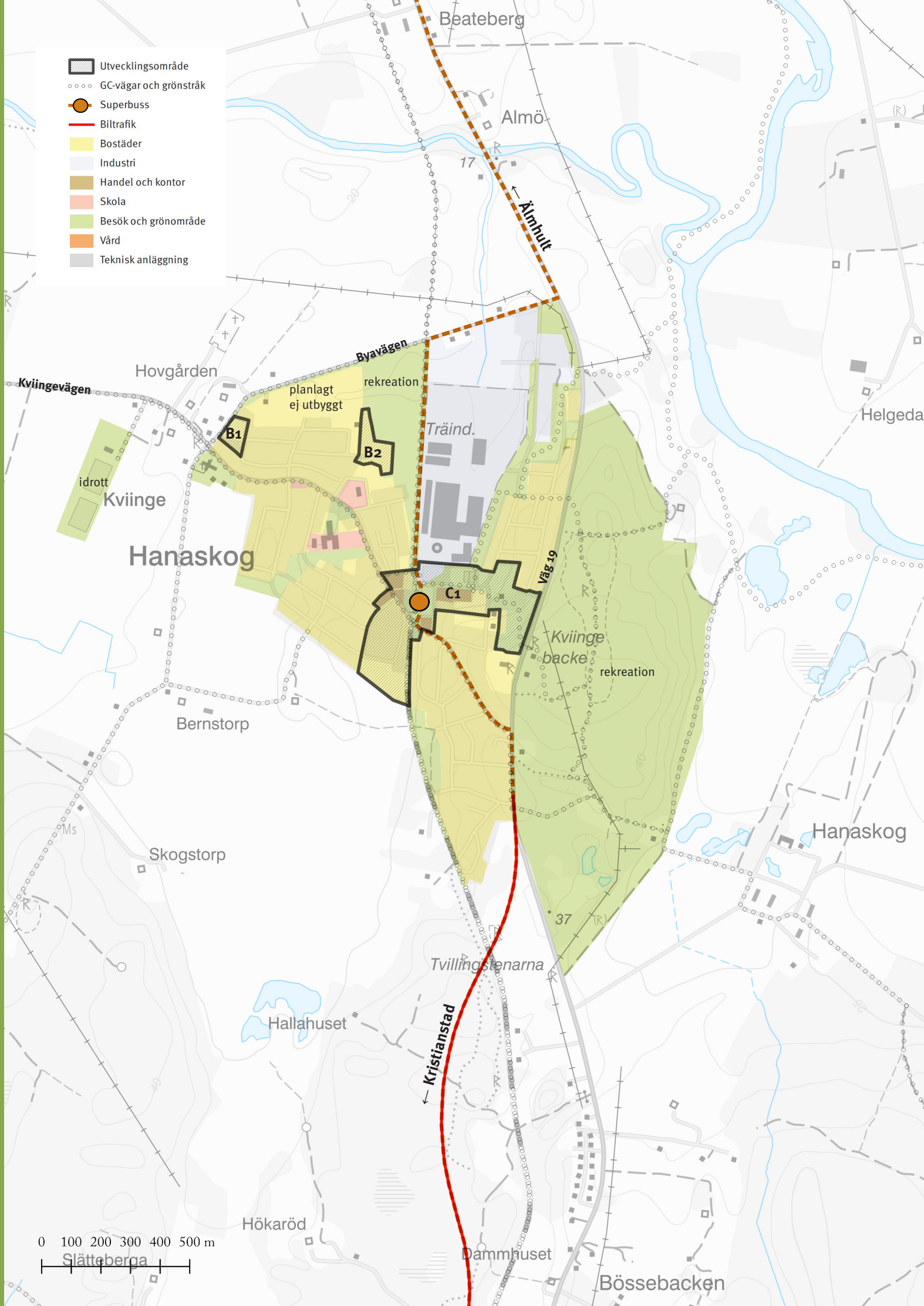
Hanaskog är ett stationssamhälle som vuxit samman med kyrkbyn Kviinge. AB Skånska Hjul- och Parkettfabriken, som senare köptes av Tarkett, etablerades vid järnvägen och blev grunden till det industrisamhälle med villabebyggelse som växt fram under 1900-talet. Byn med centrum där Kviingevägen korsar den nu nedlagda järnvägen har cirka 1200 invånare. Här finns torg, busshållplats och kiosk/närbutik. Tarketts huvudentré ligger norr om torget. Söder om centrum ligger flerbostadshus med trygghetsboende. Runt centrum har under andra halvan av 1900-talet ett villasamhälle vuxit upp.

Hanaskogs identitet utgår mycket från Tarkett och den magnifikt grönskande bokskogen på Kviinge backe. Hanaskog är den by i kommunen som har bäst förutsättningar för pendling till Kristianstad i och med det täta turutbudet och korta avståndet. Tillgången

till närrökreation är mycket god och genom trafiksäkra passager över den ombyggda Väg 19 kan kopplingen till Kviinge backe stärkas ytterligare. Avskärmningen med nya bullerplank gentemot trafiken kommer också att förbättra boendemiljön sett till trafikbullret i stora delar av byn.

I Hanaskog finns relativt gott om planlagd mark som kan tillgodose behovet av bostäder för överskådlig tid framöver. Dock saknas områden som motsvarar dagens efterfrågan på marklägenheter. Eftersom större delen av Hanaskog - undantaget flerbostadshuset i centrum - är planlagt för villor är det också fördelaktigt att se över äldre planer och uppdatera dessa till dagens behov. I centrum finns möjlighet att förtäta för att skapa ett tydligare centrum och ge större underlag åt den befintliga servicen i byn.

- Utvecklingsområde
- GC-vägar och grönstråk
- Superbuss
- Biltrafik
- Bostäder
- Industri
- Handel och kontor
- Skola
- Besök och grönområde
- Vård
- Teknisk anläggning

B1 - Kviinge kyrkby. Ett lugnt och sannolikt attraktivt område nära Kviinge kyrka och idrottsplatsen. Området har tidigare använts för växthusodling. På grund av påverkan från liknande verksamheter på andra platser har kommunen undersökt eventuella markföroreningar. En översiktlig miljöundersökning visar att området klarar kraven för känslig markanvändning. Området rymmer ett 10-tal marklägenheter alternativt 5-6 villor. Privat markägare.

B2 - Agneberg. Utökning av ett sedan tidigare planlagt område som ännu ej har blivit fullt utbyggt. Lämpligt för blandad bebyggelse med kedjehus, radhus och fristående villor eller parhus. Området ägs av kommunen och ligger i direkt anslutning till den nybyggda förskolan Agneberg. För att öka områdets attraktivitet och i övrigt förbättra grönstrukturen i Hanaskog behöver skyddsområdet mot Tarkett planteras. Ett nytt område för närrecreation med i huvudsak lövskog kan också stärka Hanaskogs identitet och bidra till folkhälsa. Motionslingor kan anläggas i området och kopplas till både cykelvägen på gamla banvallen mot Knislinge, centrum och över Väg 19 till strövområdet på Kviinge backe. Området rymmer ca 15 marklägenheter.

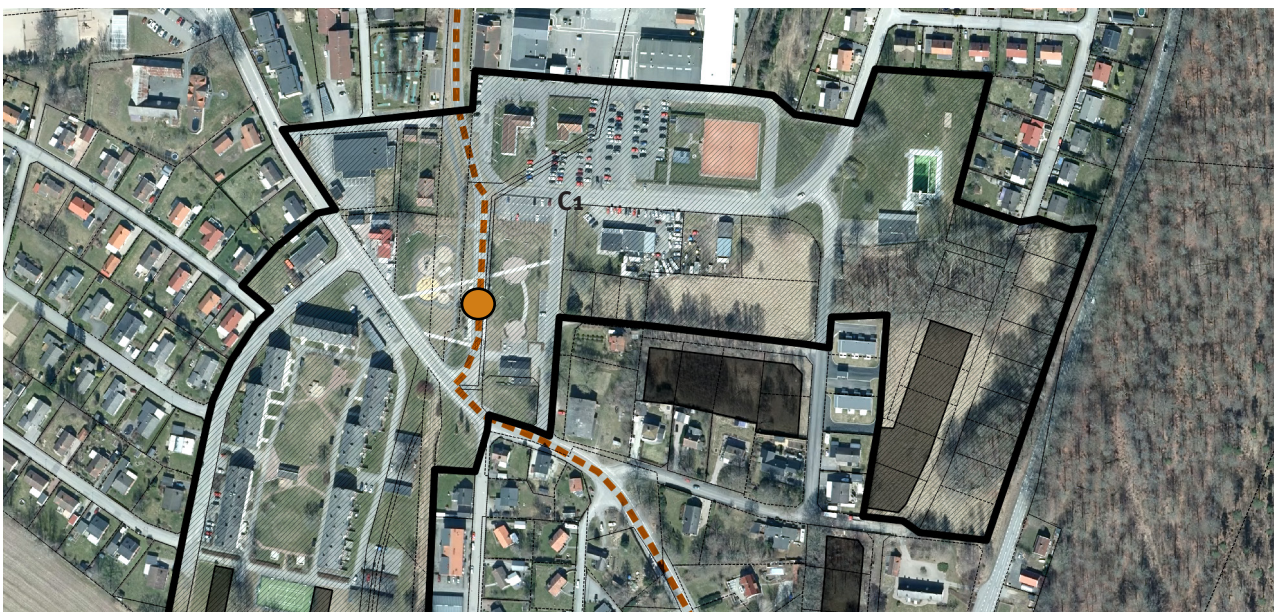
C1 - Hanaskogs centrum. Ett helhetsgrepp och en förtätning av de centrala delarna är önskvärd liksom en tydligare avgränsning mellan centrum och Tarketts industriområde. Det är viktigt att i största möjliga mån samllokalisera de mötespunkter som finns för att förstärka känslan av ett centrum. Bostäder kan kombineras med affärsverksamhet och annan icke störande verksamhet. En mindre komplettering till befintliga markbostäder i kvarteret Stopet är möjlig förutsatt att bullret från Väg 19 kan klaras. Genom att bygga skärmande förbättras även situationen för bostäderna längre västerut mot centrum. Övriga delar av området längs med Väg 19 är sedan tidigare planlagda för villabebyggelse. Då tomterna ej är utbyggda och inte uppfyller dagens krav på en god boendemiljö föreslås att den äldre stadsplanen upphävs i dessa delar eller planläggs för naturmark. Detta möjliggör samtidigt en god koppling mellan Hanaskogs centrum och Kviinge backe där det i ombyggnaden av Väg 19 är viktigt att möjliggöra en trafiksäker passage i detta läget. För att förstärka gröstrukturen och förbättra boendemiljön är det lämpligt att plantera bokskog i slutningen ner mot utebadet.

Idéskiss om hur ett aktivitetsstråk kan koppla Hanaskogs centrum närmare till badet och vidare till Kviinge backe. (Bild Östra Göinge kommun).

Kviingevägen föreslås byggas om för att förbättra trafiksäkerheten genom byn och samtidigt omgestaltas till en vacker byagata med trädplanteringar, rumsskapande häckar och planteringsytor. Kviingevägen är en viktig länk för att binda samman bebyggelsen och viktiga målpunkter i Hanaskog så som förskola, skola, bibliotek,

busstationen, centrum och utebadet. I väster dras cykelvägen ut till idrottsplatsen och i öster leds stråket vidare över den ombyggda Väg 19 till Kviinge backe.

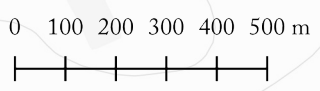
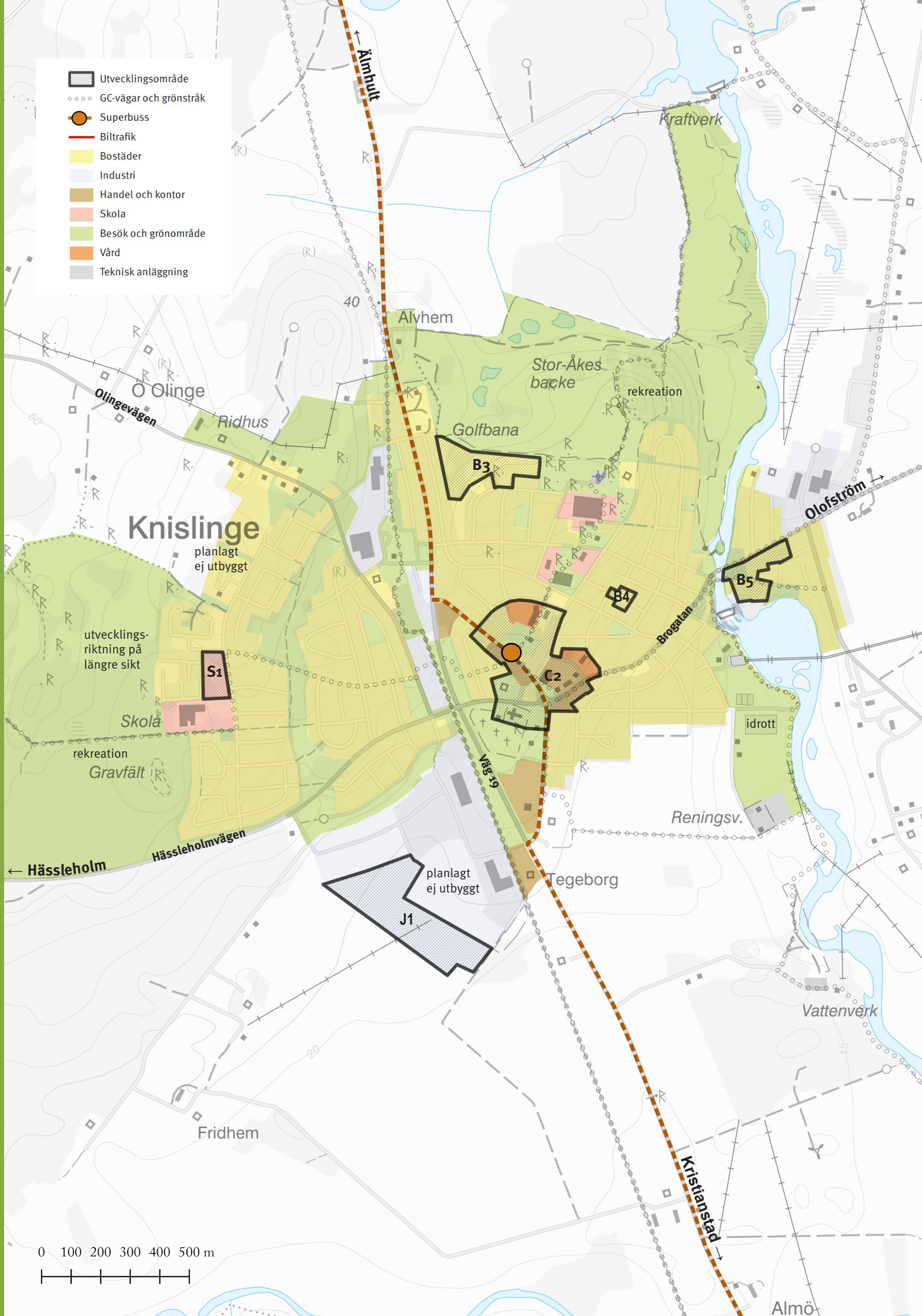

Knislinge

Namnet Knislinge härstammar från yngre järnåldern. En stenkyrka med anor från 1200-talet ligger vid den vägkorsning som under medeltiden var en viktig knutpunkt. Den äldsta bebyggelsen är också belägen runt kyrkan. Runt Sönnanvidstorget växte i slutet på 1800-talet ett nytt centrum upp med bostäder och service. Bebyggelsen består huvudsakligen av småhus/egna hem. De flesta av flerbostadshusen i byn ligger längs Brogatan samt mellan Brobyvägen och idrottshallen. Knislinge har i dag cirka 3000 invånare. Den kommunala servicen är koncentrerad från Brobyvägen och norrut upp till Stor-Åkes backe. I området finns äldreboende, skolor och förskolor. Från 1970-talet byggdes villasamhället väster om Väg 19 och järnvägsbanken. Det blev en egen del av byn som kallas just Väster. Här byggdes skola och förskola samt avsattes mark för ett litet centrum. Väg 19 är en barriär som är svår att passera för oskyddade trafikanter. Den delar byn i två delar med olika identitet.

Utifrån tidigare översiktsplanering har kommunen de senaste 10 åren satsat strategiskt för att öka Knislinges attraktivitet att leva och bo i. Ny förskola, sporthall, busstation, äldreboende och fler bostäder är exempel på detta, tillsammans med ett helt nytt gång- och cykelstråk genom byn som knyter ihop viktiga målpunkter och leder vidare till Wanås slott i väster och Åke backe i norr. Pendlingsmöjligheterna till framförallt Kristianstad är mycket goda och genom ombyggnaden av Väg 19 får byn ett än mer strategiskt läge tillsammans med Hanaskog och Broby i stråket mellan Kristianstad och Älmhult/Växjö. Med vida utblickar över Kristianstadsslätten och naturen nära inpå knuten finns goda förutsättningar för att fortsätta byutvecklingen. Samtidigt är utmaningarna fortsatt stora att bygga ihop Knislinge till en sammanhängande by i och med den stora barriäreffekten av Väg 19 och avdelande industriområden.

- Utvecklingsområde
- GC-vägar och grönstråk
- Superbuss
- Biltrafik
- Bostäder
- Industri
- Handel och kontor
- Skola
- Besök och grönområde
- Vård
- Teknisk anläggning

B3 - Knislinge norra. Området i norra Knislinge är lokaliserat med närhet till golfbanan. Läget är attraktivt och lämpligt för ny villabebyggelse i kombination med marklägenheter eftersom här finns närhet till förskola/skola, service och rekreationsmöjligheter. Totalt ca 10-15 nya bostäder.

B4 - Villagatan. En tidigare platsbildning från 1934 års stadsplan som inte längre används på det sätt som den ursprungligen var tänkt för. Tomten lämpar sig väl för marklägenheter i en parklik miljö. Det är nära till centrum, kollektivtrafik, skolor och idrottshall.

B5 - Hjarsåsllilla. Ett spännande omvandlingsområde öster om Helgeå som omfattar både den gamla skofabriken i kvarteret Lejonet och platsen för den före detta strumpfabriken. En förstudie har tagits fram och detaljplanering pågår för att möjliggöra ett attraktivt område med bostäder, grönstråk, kultur och verksamheter. En varsam ändrad användning av skofabriken kan bevara den kulturhistoriskt intressanta miljön och göra området tillgängligare. Förutom kulturmiljön behöver särskild hänsyn tas till strandskydd, översvämningsrisk från Helgeå, dagvattenhantering och eventuella markföroreningar från tidigare verksamheter. I samband med omvandling av området behöver stråket längs med Brogatan upp mot Sönnanvidstorget och vidare till centrum rustas upp och bli tryggare för gående och cyklister.

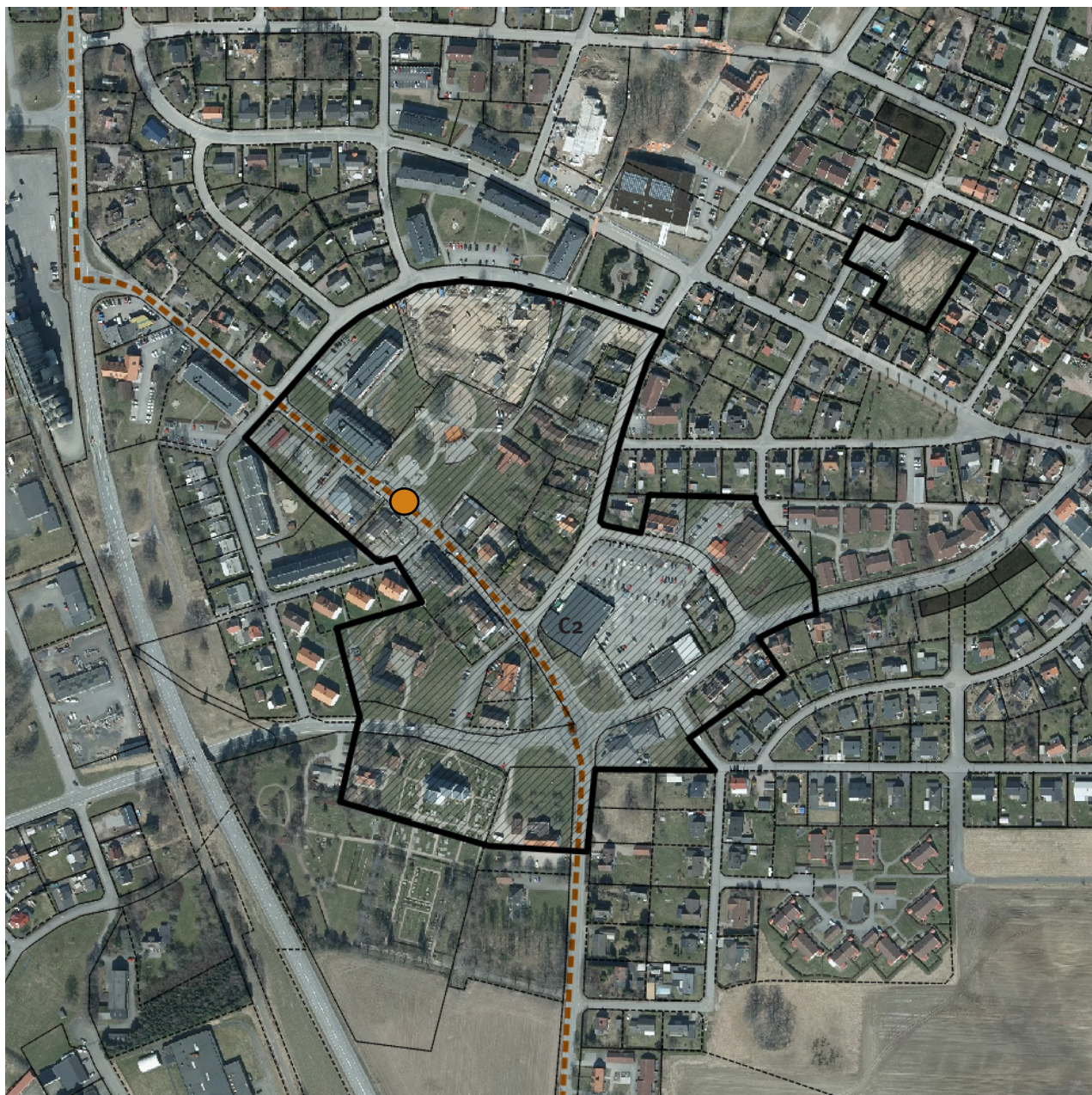

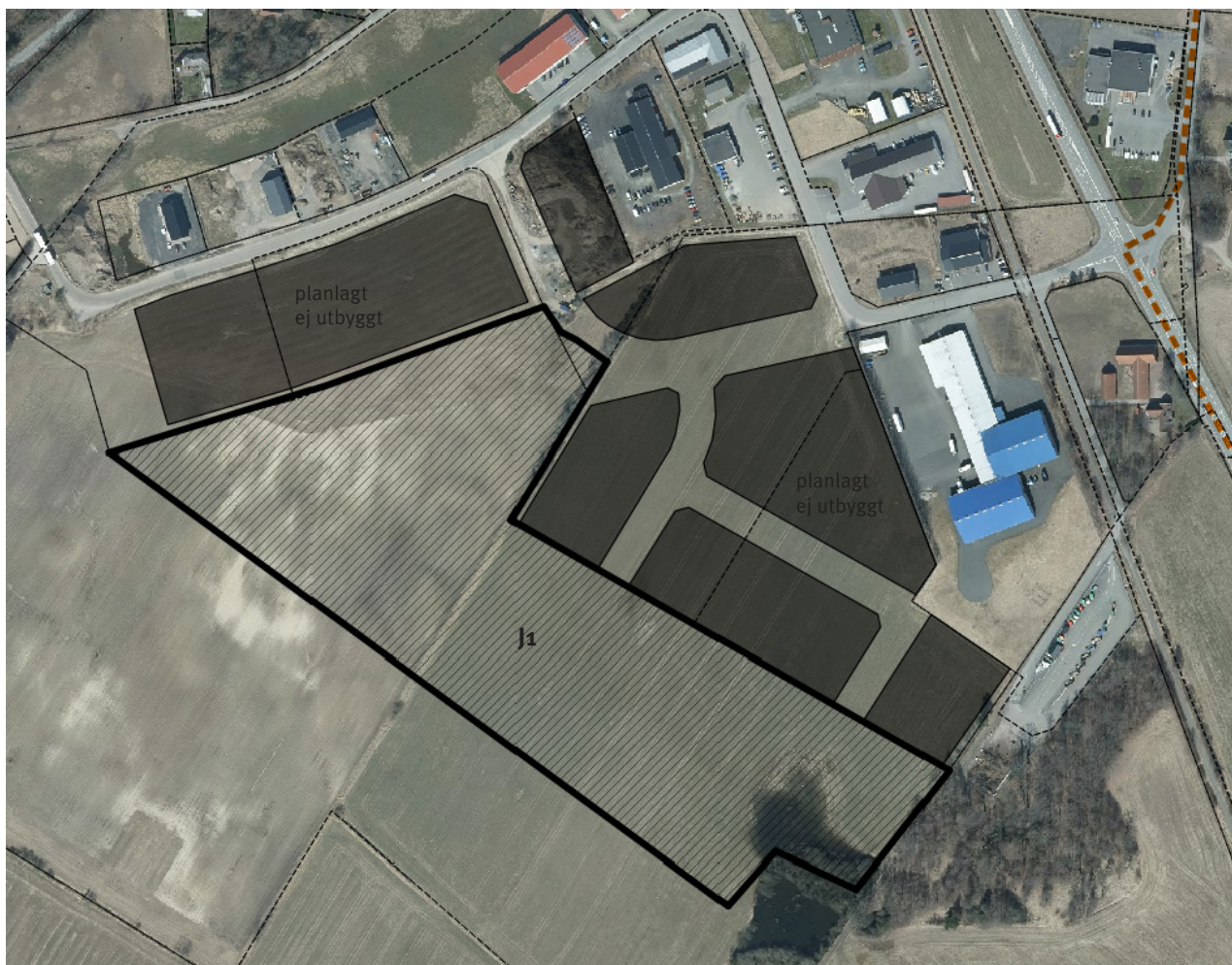
Hjarsåsllilla i Knislinge har stor potential som en blandad och attraktiv bydel med boende, kultur och verksamheter. (Bild Östra Göinge kommun)

C2 - Knislinge centrum. Den centrala handeln och servicen bör på lång sikt få möjlighet att utvecklas kring Mickelstorg. För att stärka upplevelsen av torget föreslås en höjning av antalet våningar samt att markanvändningen kompletteras med bostäder samt centrum- och handelsändamål.

Förtätningsområde inne i centrala Knislinge bredvid den nya sporthallen och äldreboendet Västanvid. Centraltorget bebyggs 2019 med ett sexvåningshus och

i och med den nya förskolan Magnolian kan platsen för Stormhattens förskola omvandlas till bostäder. Då det nya punkthuset och ombyggnaden av Västanvid förändrar skalan i området kan högre byggnader tillåtas på Stormhatten. Dock behöver bebyggelsen trappas ner för att ansluta till villorna i söder/öster och kulturmiljön vid Åstringagården.

J1 - Tegeborgs industriområde. I de södra delarna av Knislinge finns ett större verksamhetsområde som är till för både yrkrävande verksamhet och för verksamheter med stort behov av god infrastruktur. I och med byggnaden av Väg 19 och förbättrade kopplingar både söderut mot Kristianstad och norrut mot Tvärleden - E4 så får området en större strategisk betydelse.

S1 - Ny förskola vid Västerskolan. Vid Västerskolan finns idag ett relativt stort obebyggt område som i gällande detaljplan är avsatt för centrum- och handelsverksamhet. Detta är inget som längre är önskvärt för Knislinge, då handel- och centrumverksamhet ska koncentreras i den östra delen. En ny förskola på platsen föreslås ersätta Smultronställets förskola som på sikt kan omvandlas till andra verksamheter eller bostäder.

Sibbhult

Sibbhult var ett gammalt skattehemman som är omnämnt i ett köpebrev från 1599. En spiksmedja och en kopparhammare startades i byn år 1835. Industrialiseringen kom igång på allvar när järnvägen från Kristianstad drogs genom byn 1886. Efter det etablerades två glasbruk i byn och brukshuset byggdes vid Bygatan. Stenindustrin utvecklades och gav nya arbetstillfällen. Sibbhult växte och de flesta bostäderna är byggda på 1950- till 1970-talet. Scania tillverkade växellådor till bussar och lastbilar här 1970 till 2006. HAKI AB tillverkar byggnadsställningar och andra ställningar.

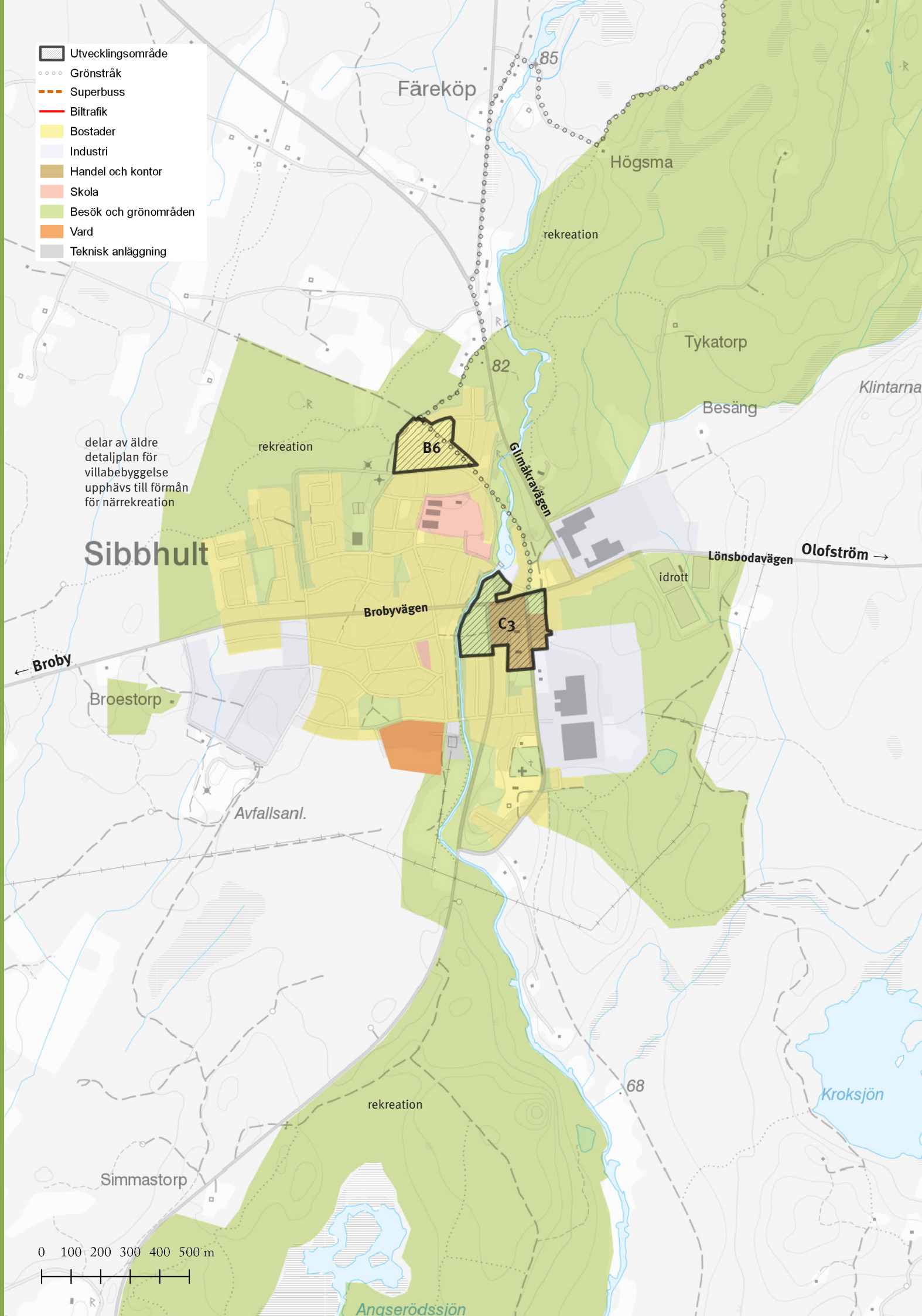
Sibbhult har idag cirka 1300 invånare och är en utpräglad bruksort omgiven av ett skogslandskap. Torget som byggde om 2013 utgör byns hjärta. Vid torget

och söderut finns flerfamiljshus. I de västra delarna av samhället dominerar villabebyggelse från 60- och 70-tal, här finns också ett småskaligt industriområde. I öster ligger de större arbetsplatserna HAKI AB och Färe industricenter.

Sibbhult har drabats hårt genom Scantias nedläggning av Sibbhultsfabriken 2006 men är samtidigt inte längre lika beroende av en stor dominerande arbetsplats som tidigare. Omställning till nya verksamheter ger nya arbetstillfällen och arvet från stenindustrin med yrkesutbildning, stenförädling och stenkonst är viktigt för byns identitet. Sibbhult har nära till några av kommunens mest uppskattade rekreationsområden, exempelvis Tågaröd, Sporrakulla och Immeln-Breanäs. I likhet med Glimåkra ligger potentialen att vårda och ta hand om det som finns samt att fortsätta arbetet med att förbättra centrum, skola, förskola och förutsättningar för föreningslivet.

- Utvecklingsområde
- Grönstråk
- Superbuss
- Biltrafik
- Bostader
- Industri
- Handel och kontor
- Skola
- Besök och grönområden
- Vard
- Teknisk anläggning

delar av äldre detaljplan för villabebyggelse upphävs till förmån för närrecreation

Färeköp

Högsma

Tykatorp

Besäng

Sibbhult

Brobyvägen

Lönsbodavägen

Olofström →

← Broby

Broestorp

Avfallsanl.

idrott

Glimåkravägen

B6

C3

68

Kroksjön

Simmastorp

recreation

recreation

0 100 200 300 400 500 m

Anqserödssjön

B6 - Kvarteret Rektorn. Området är idag planlagt för skola som inte längre är aktuellt på platsen. Med enkla åtgärder kan kvarteret istället omvandlas till ett bra bostadsområde med god tillgång till service, fritid och närrökreation.

C3 - Sibbhults centrum. De centrala delarna av Sibbhult har byggts om och moderniserats för några år sedan. I den tidigare affärsbyggnaden vid torget finns sedan 2018 ett gym och tillsammans med bostäder, kontor, restaurang, Sibbhultsteatern, livsmedelsaffär, stenmuseum och andra verksamheter ges förutsättning för ett levande centrum på en relativt samlad yta. Centrumutvecklingen ska fokusera på att behålla och utveckla den service som finns i Sibbhult och fortsätta förbättra det offentliga rummet till en välkomnande och trivsamt plats.

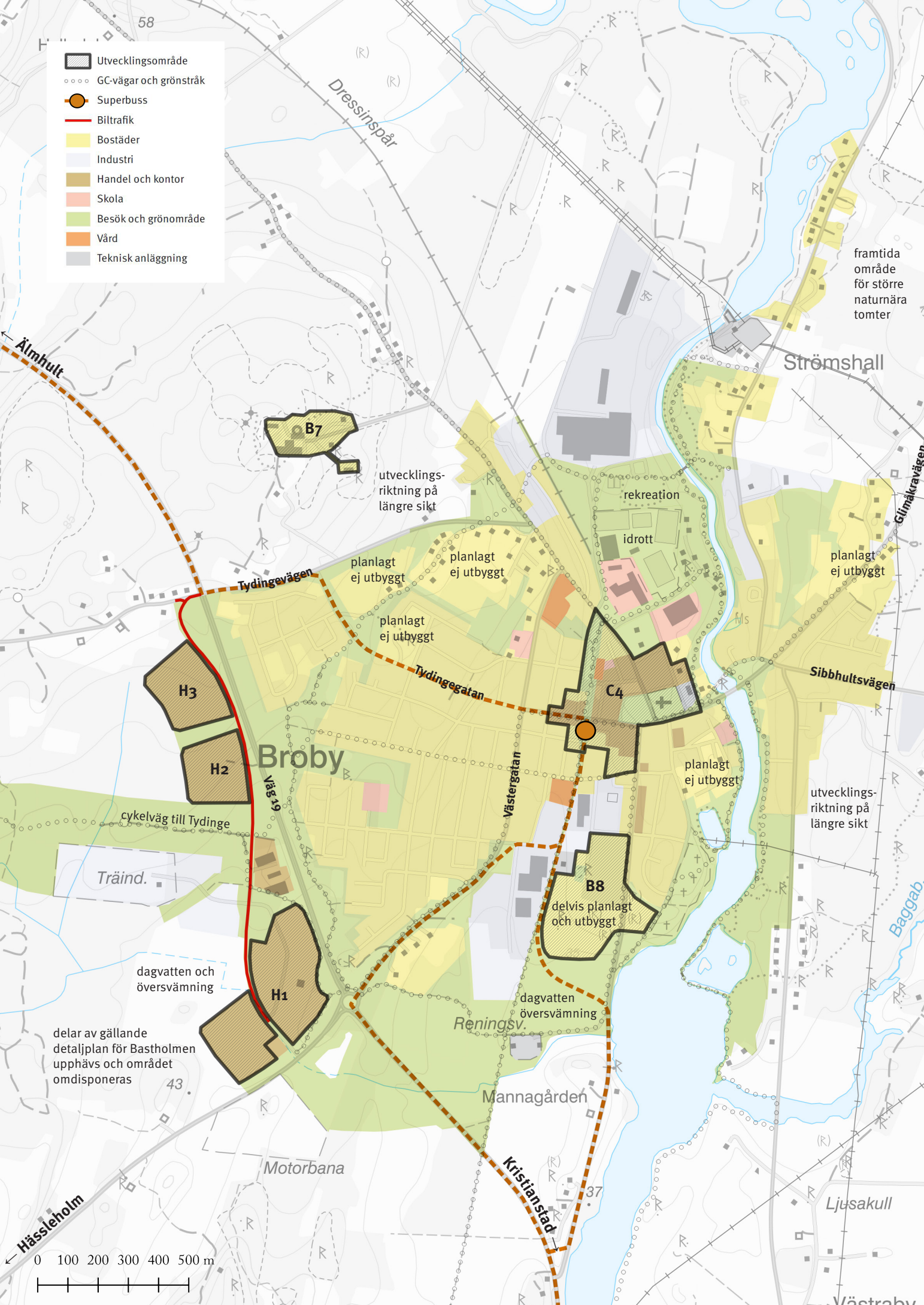
Broby

Broby omtalas första gången 1196. Bro betecknade i äldre tider en plats där man korsade ett vattendrag; en bro eller ett vadställe. Bron eller vadstället i kombination med vägkorsningen gav sannolikt upphov till byn. Idag har Broby cirka 3000 invånare. Vid torget ligger Broby Gästgivargård, kyrkan och kommunens administrationsbyggnader som delvis är inrymda i det gamla tingshuset och läkarvillan. Byn har ett tydligt centrum som består av äldre bebyggelse med social och kommersiell service. Resecentrum har liksom skulpturparken, som binder samman centrum och Kulturhuset, fått en modern och bearbetad gestaltning, där särskild vikt har lagts vid belysningen. Villaområdena utanför centrum är byggda huvudsakligen under 1950-, 60- och 70-talen. Samtidigt förnyades centrum och det byggdes flerfamiljshus, främst i byns södra del.

Broby har genom sin tydliga rutnätsplan och den stadsmässiga strukturen goda förutsättningar för att förtäta på ett fint sätt som både bygger identitet och attraktivitet. I centrum finns flera obebyggda ytor och bristen på rumslighet förmår idag inte att hålla ihop centrum till en helhet. Området vid det nya resecentrat blir motor i byutvecklingen och flera nya centrala bostäder kan möjliggöras för utbyggnad på 10-15års sikt. Broby behöver samtidigt dra nytta av närheten till Helgeå på ett bättre sätt än idag. Vattnet är grunden för byns läge och en viktig del i attraktiviteten för nya bostäder.

Ombyggnaden av Väg 19 ger nya förutsättningar för företagsetableringar på Bastholmen. För att öka attraktiviteten och bygga på bättre mark omdisponeras området till skyltläge mot Väg 19, samtidigt som en bredare markanvändning tillåts för att motsvara dagens efterfrågan. Området ansluts även till Väg 19 i norr vid Tydingevägen. Vägens framtida sträckning inom Bastholmen kommer framöver detaljstuderas närmare.

- Utvecklingsområde
- GC-vägar och grönstråk
- Superbuss
- Biltrafik
- Bostäder
- Industri
- Handel och kontor
- Skola
- Besök och grönområde
- Vård
- Teknisk anläggning

framtida område för större naturnära tomter

Strömshall

Älmhult

Dressinspår

B7

utvecklingsriktning på längre sikt

rekreation
idrott

planlagt ej utbyggt

planlagt ej utbyggt

planlagt ej utbyggt

planlagt ej utbyggt

Tydingevägen

Tydingegatan

Sibbhultsvägen

H3

H2

Broby

C4

planlagt ej utbyggt

utvecklingsriktning på längre sikt

cykelväg till Tydinge

Träind.

väs 19

Västergatan

dagvatten och översvämning

H1

dagvatten översvämning

delar av gällande detaljplan för Bastholmen upphävs och området omdisponeras

43

Reningsv.

B8

delvis planlagt och utbyggt

Mannagården

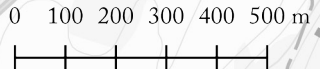
Kristianstad

37

Motorbana

Ljusakull

Västraby

B7 - Brobysjukhuset. Sjukhusområdet med sina karaktäristiska byggnader innehåller en stor utvecklingspotential. Parken innehåller förutom det gamla sanatoriet flera byggnader som bland annat varit personalbostäder. Det kan utvecklas som ett rent bostadsområde eller ges ett mer varierat innehåll med hotell, kontor, konferensanläggning, utbildning eller liknande. Det är viktigt att ta ett helhetsgrepp om området och det läggs i översiktsplanen ut som ett framtida utvecklingsområde. Parken och byggnaderna har ett stort kulturhistoriskt värde.

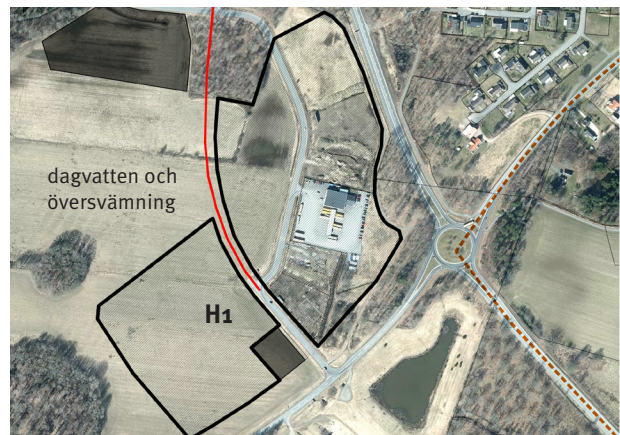

B8 - Broby södra. Delvis planlagt område för flerbostadshus som kan rymma upp mot ett 60-tal lägenheter i flera etapper. Området ligger attraktivt med utsikt över Helgeå och miljön runt kapellet vid södra infarten. Då bebyggelsen utgör entré till Broby söderifrån behöver stor vikt läggas vid gestaltningen och ett välkomnande intryck. Utbyggnad av området fullt ut förutsätter att slamhanteringen på reningsverket byggs in. Hänsyn behöver också tas till fornlämningar i området samt verksamheterna väster om före detta banvallen. Skyddsområdet mot reningsverket omvandlas också till ett grönområde så att grönsstrukturen längs med Helgeå kopplas samman med stråken i västra Broby och vidare mot Tydingesjön. En ny bussgata anläggs söder om bostadsområdet för anslutning från Väg 19 till den nya superbusstationen vid Östra Järnvägsatan.

C4 - Broby centrum. I de centrala delarna av Broby föreslås en förtätning i området kring det nuvarande busstorget, macken och parkeringen. Den nya bebyggelsen byggs både högre och tätare än det befintliga. En förtätning skulle möjliggöra cirka 75-100 nya bostäder i ett centralt läge med nära till handel och service. Brobys glesa centrum tål att förtätas ytterligare utan att det skulle få negativa konsekvenser för utemiljön och invånarnas upplevelse. Det är dock viktigt att man tar hänsyn till de kulturmiljöer som finns i byn. Ett nytt resecentrum med superbusstationen placeras centralt vid Östra Järnvägsgatan och utformas till en vacker mötesplats.

H1 - Bastholmen etapp 1. Planlagt område för industri och verksamheter ges en bredare markanvändning som även tillåter lagerförsäljning och ej centrumkonkurrerande volymhandel. I och med att standarden höjs på Väg 19 får stråket från Kristianstad till E4:an ökad betydelse, vilket ökar attraktiviteten och underlaget för verksamheter i skyltläge. Med hänsyn till dagvattenhantering och översvämningsrisk i samband med större skyfall föreslås gällande detaljplan omarbetas så att ny bebyggelse undviks i de mest låglänta delarna.

H2 - Bastholmen etapp 2. Framtida verksamhetsområde på längre sikt som även medger lagerförsäljning och ej centrumkonkurrerande volymhandel. Området får skyltläge mot Väg 19 och ansluts med en ny väg till Tydingevägen. Den tillkommande vägens sträckning kommer framöver detaljstuderas närmare. För att öka tillgängligheten till kollektivtrafik och centrum föreslås en ny gång- och cykelförbindelse under Väg 19. Detta blir samtidigt ett nytt stråk för att koppla ihop Broby med Tydingesjöns bad- och festplats på ett trafiksäkert sätt.

H3 - Bastholmen etapp 3. Framtida verksamhetsområde på längre sikt som även medger lagerförsäljning och ej centrumkonkurrerande volymhandel. Området får skyltläge mot Väg 19 och ansluts med en ny väg till Tydingevägen. Den tillkommande vägens sträckning kommer framöver detaljstuderas närmare.

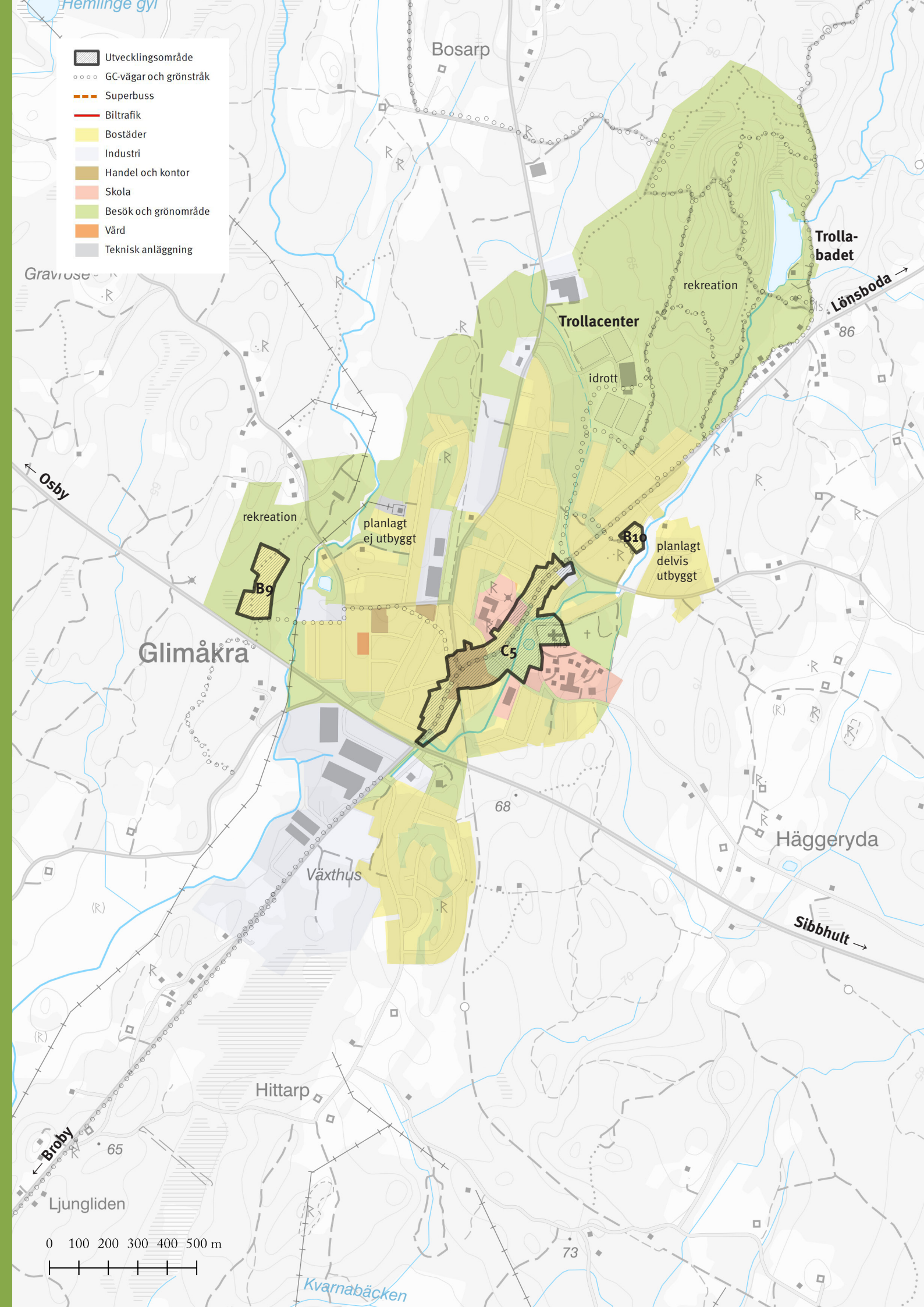

Glimåkra

Glimåkra växte fram som en kyrkby på de bördiga jordarna mellan Glimån och Kilingeån. Bebyggelsen är blandad och bär spår från olika historiska epoker. Järnvägen fanns kvar till 1969 och har varit en förutsättning för den starka utvecklingen av tillverkningsindustrier i området, liksom för brytning av sten. Företagarandan är av tradition stark i Glimåkra med omnejd. Byn har idag cirka 1500 invånare. Bebyggelsen är av varierande karaktär med mycket gamla byggnader och gårdar blandat med hus från senare perioder, kännetecknade av sina respektive byggstilar; 1930-talets egnahemsområde, 50-talets funktionalism samt flerbostadshus och villaområden från andra halvan av 1900-talet. Flerbostadshusen finns i de centrala delarna av byn. Byns centrum ligger runt torget och längs Storgatan.

För Glimåkras del handlar utvecklingen att öka attraktiviteten som porten till vildmarken och tillvarata den fina företagsandan som finns i det småskaliga näringslivet. I Glimåkra finns planlagd mark som tillgodoser behovet av villor för överskådlig tid framöver. För att möta efterfrågan på stora naturnära tomter föreslås ett mindre skogsnära område som även kan lämpa sig för hästgårdar. Området ligger samtidigt nära Glimåkras centrum. I anslutning till Göingehems flerbostadshus i kvarteret Montören finns möjlighet att uppföra ytterligare lägenheter. En stor utmaning i övrigt är att förmå fastighetsägare att ta hand om den befintliga bebyggelsen som på många ställen är förfallen eller till och med övergiven. Varsam restaurering av den äldre trähusbebyggelsen kan tillsammans med satsningar på Trollacenter lyfta Glimåkra till en vacker naturnära by med flera goda boendekvaliteter.

- Utvecklingsområde
- GC-vägar och grönstråk
- Superbuss
- Biltrafik
- Bostäder
- Industri
- Handel och kontor
- Skola
- Besök och grönområde
- Vård
- Teknisk anläggning

Bosarp

Trollabadet

Trollcenter

idrott

B9

planlagt ej utbyggt

B10

planlagt delvis utbyggt

C5

Glimåkra

Växthus

Haggeryda

Hittarp

Broby

Ljungliden

0 100 200 300 400 500 m

Kvarnabäcken

68

73

86

65

Gravrose

Osby

Sibbhult

Lönsboda

Hemlinge gyl

rekreation

rekreation

rekreation

B9 - Skogsbyn. Naturnära område längs med en befintlig skogsväg mellan Osbyvägen och Hemlingevägen. Området ska ha en profil mot hållbart och naturnära boende med stora tomter. Den planerade bebyggelsen ligger utanför strandskyddet från Kilingaån. För att bevara den naturnära karaktären behöver kommande detaljplanearbete ta hänsyn till att skydda så stor del av skogen som möjligt.

B10 - Montören. Området angränsar till ett bostadsområde med flerfamiljshus, där det kommunala bostadsbolaget Göingehem planerar att förtäta med nya flerbostadshus. Det finns även en möjlighet att bygga fler liknande bostäder i det utpekade utbyggnadsområdet. Lämplig bebyggelse skulle vara flerfamiljshus eller radhus. Ca 10 nya bostäder.

C5 - Glimåkra centrum. En viktig del i Glimåkras utveckling är att stärka centrum. Idag är byns centrum otydligt och svagt och behöver utvecklas. Genom att samla handel och service till torget och Storgatan kan centrum bli tydligare. Med mötesplatser och centrum i byarna, där människor rör sig och arbetsplatser finns, skapas förutsättningar för kommersiell service i form av butiker, serveringar med mera. För att stärka upplevelsen av torget och centrum föreslås en förtätning av bostäder och lokaler i lucktomter, samt att nergångna hus rustas upp.

Glimåkra centrum. (Bild Östra Göinge kommun)

Den nybyggda entré- och omklädningsbyggnaden vid Trollabadet invigs till sommaren 2018. (Bild Östra Göinge kommun)

Landsbygdernas utveckling

Landsbygden är landskapet utanför byarna och att utveckla den handlar om hur värden, strukturer och funktioner i landskapet ska förstärkas och tillvaratas. Liksom för byarna skiljer sig förutsättningarna och karaktärerna åt för olika delar av landsbygden. Att prata om kommunens olika *landsbygder* är därför bättre då det handlar om att se till varje områdes potential på bästa sätt. Generellt sett är det stora skillnader på odlingslandskapet i söder - Kristianstadsslättens nordligaste delar - det småbrutna landskapet med ädellövskog mitt i kommunen och början på det småländska barrskogsbältet i norr. Även ägarstrukturellt skiljer de södra och norra delarna sig åt med de stora godsens marker i söder och mindre lantbruk i norr.

Kommunen ser landskapet som en arena för olika aktiviteter och intressen som kultur, natur, rekreation, jord- och skogsbruk, boende med mera. Landskapet kännetecknas av sin topografi, jordmån och vegetation. Det har formats av människor som bott och verkat

här sedan istiden. De människor som bor här idag är förutsättningen för en levande landsbygd. De mindre byarna - så som Boalt, Hjårsås, Östanå med flera - skapar identitet och är samtidigt viktiga mötesplatser.

Kommunens insatser för en levande landsbygd - i symbios med byarnas och städernas utveckling - är ett långsikt arbete där kommunen inte alltid har full rådighet över varken mark eller de styrmedel som behövs. Kommunen kan dock bidra till landsbygdsutvecklingen genom att samordna och driva viktiga utvecklingsfrågor, till exempel bredbandsutbyggnad och lokala projekt. Besöksnäring och upplevelser är en basnäring och kommunen är en viktig part i dialogen med både staten och regionen kring kollektivtrafik och infrastruktur.

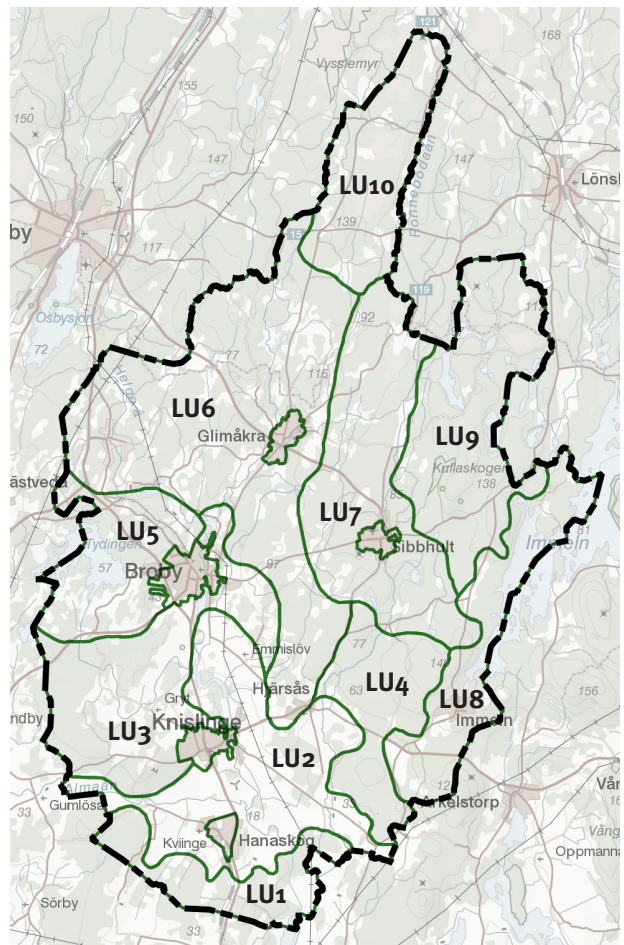
LU1 - Kviinge backlandskap. Skogsklätt backlandskap. Området vid Bössebacken är historisk snapphanebygd och ett intressant kulturlandskap med bland annat den fyrålgade gården Ballingstorp. I området finns också betydande stenbrytning av den grå Bjärlövsgniten, som bland annat används för gatusten och kantsten i offentliga miljöer. Stenverksamheten ska fortsatt ges möjligheter att utvecklas sida vid sida med natur- och kulturvärdena i området. Stråket till Ballingstorp längsmed Helgeå föreslås utvecklas för turism och rörligt friluftsliv med en vandringsled mot Kristianstad i söder och Skåneleden i norr via Knislinge och Sibbhult.

LU2 - Helgeådalens odlingslandskap. Storskaligt böljande åkerlandskap som är Kristianstadsslättens avgränsning norrut mot skogsbygden. Området domineras av större sammanhängande jordbruksmarker på bördiga jordar. Inriktningen är att jordbruket ska prioriteras inom odlingslandskapet med undantag av mindre tätortsutveckling i Hanaskog och Knislinge.

LU3 - Backlandskapet mellan Vanås och Broby. Mosaikartat backlandskap. Ett mycket vackert och småbrutet landskap med stort inslag av ädellövskog. Området ligger till stora delar över högsta kustlinjen och här finns flera fornlämningar, bland annat järnåldersgravfältet i Gryt och hällristningarna i Frännarp. Gryts kyrka har anor från 1100-talet och uppfördes troligen av någon lärjunge till mästarna som byggde Lunds domkyrka. Wanås gods har flera ägor i området och här finns också ett antal mindre hästgårdar. Med Wanås utställning som ett nav för konst i hög internationell klass, finns det goda möjligheter att fortsatt utveckla turism- och besöksnäringen i området.

LU4 - Hjärsås barrskogslandskap. Barrskogsklädd mellanbygd. Ett relativt ostört område mellan Knislinge och Arkelstorp som ej är påverkat av buller från trafik i någon större omfattning. Inom området finns biflöden till Bivarödsån, bland annat Humlarödsbäcken samt flera kärr- och mossmarker. Pågående markanvändning föreslås fortgå.

LU5 - Tydingens sjölandskap. Kuperat sjö- och lövskogslandskap. Tydinge festplats och camping har varje sommar ett stort antal besökare, bland annat i samband med motorcykelträffar och andra återkommande evenemang. Vid campingen finns också en allmän badplats. Fritidsbebyggelse har vuxit fram genom åren och kommunen föreslår en mindre komplettering till denna norr om campingen. Med en ny gång- och cykelväg via Bastholmens verksamhetsområde får Tydinge en gen och trafiksäker förbindelse från

Landsbygdsutvecklingsområden i kommunen.

Broby. Området ska fortsatt utvecklas som en plats för bad, camping, fest och sommarboende med respekt för de höga natur- och friluftsvärden som finns i landskapet.

LU6 - Glimåkra barrskogslandskap. Barrskogsklätt backlandskap. Området sträcker sig från Hjärsås i söder och Östanå i väster till trakterna utanför Boalt i norr. Skogsbruket dominerar landsbygden och här finns även ett antal mindre jordbruk med djurhållning. Skåneledens etapp Glimåkra-Osby löper genom den småbrutna landsbygden med torpmiljöer och höga naturvärden. Ett mindre antal tomter för bostäder är planlagda sedan tidigare i Hjärsås och Östanå. Areella näringar, besöksnäringen och det rörliga friluftslivet ska prioriteras inom området.

LU7 - Sibbhults barrskogslandskap. Området utgörs av ett flackt landskap på en berggrund av gnejs och granit. Jordarterna består huvudsakligen av sandig morän och torvjordar samt mindre långsträckta områden med isälvssediment. Marktäcket är till övervägande del barr- och blandskog och hyggesområden med björksly skapar en variation i det annars skogsbrukspräglade landskapet. Lövbestånd med ek kantar bilvägarna i området. Pågående markanvändning ska fortgå i området som i övrigt prioriteras för skogsbruk, naturvård och rörligt friluftsliv.

LU8 - Immeln sjölandskap. Kuperat sjö- och lövskogslandskap med en berggrund av gnejs och granit samt stråk med diabas. Karaktärsgivande i landskapet är sjön Immeln, med sin flikiga strandlinje och bokskogskantade stränder. Samlad bebyggelse finns i Värestorp, Immeln, Gyvik, Kollansvik och Breanäs, och en relativt stor del är sommarhusbebyggelse. Utanför byarna är bebyggelsen varierad och småskalig med faluröda bostadshus och ekonomibyggnader med grundmurar av natursten. Inga större genomfartsvägar finns i området. Immeln har stor betydelse för turismen och det rörliga friluftslivet, både till fots och med kanot. Naturvård, rörligt friluftsliv och en långsiktigt hållbar utveckling av besöksnäringen ska prioriteras i området.

LU9 - Glimåkra sjölandskap. Kuperat sjö- och barrskogslandskap på en berggrund av gnejs och granit med stråk av diabas. Topografin är brant kuperad med sjöar och sankmark i de lägre liggande delarna. Marktäcket utgörs huvudsakligen av barr- och

blandskog med undantag för områden kring sjöarna, vilka hyser en större andel lövskog. Vägnetet utgörs av mindre vägar och någon större sammanhållen bebyggelse finns inte. Denna utgörs i stället av glest kringstridda gårdar och torp. I Kullaskogen ligger byggnadsminnet Sporrakullagården. Gården är omgiven av ett välbevarat och restaurerat odlingslandskap med lövängar, hagmarker, tjärdalar och små åkerytor. Ett stort antal fornlämningar finns också i området. Pågående markanvändning ska fortgå och området ska i övrigt prioriteras för skogsbruk, naturvård och rörligt friluftsliv.

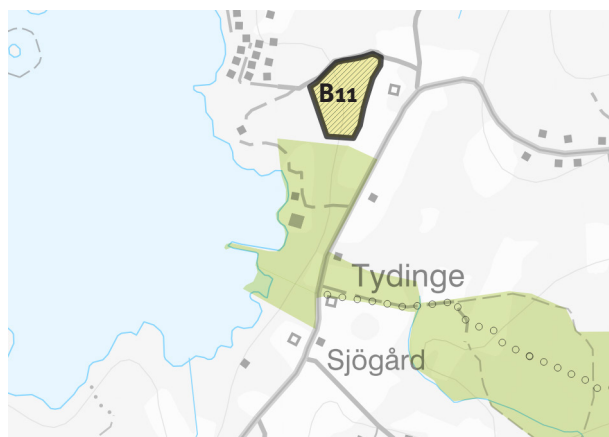
LU10 - Glimåkra myrlandskap. Höglänt och flackt skogs- och myrlandskap huvudsakligen på morän och större områden med torv. I öster utgör Rönnebodaån kommunens gräns åt Osby. Marktäcket består till övervägande del av barr- och blandskog, men de flacka myrarna dominerar intrycket. Här finns även lövskog av ek och björk. Sammanhållen bebyggelse finns i Boalt, men i övrigt är den glest utspridd och består av ensamgårdar och torp. De relativt vidsträckta och obebyggda myrområdena gör att stora delar av området upplevs som avskilda och med vildmarkskaraktär. Även vägnetet underordnas myrmarkernas utbredning. Inga större vägar finns i området. Flertalet fornlämningar av typen tjärdalar finns i området. Dessa vittnar om den viktiga bisyssla som tjärframställning utgjorde, främst under 1600- och 1700-talen. Naturvård och pågående markanvändning ska prioriteras i området.

De mindre byarna på landsbygden

De mindre byarna på landsbygden är en viktig del i kulturlandskapet och samtidigt attraktiva boendemiljöer med olika karaktärer. Varje by ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar även om större nybyggnadsområden framförallt ska lokaliseras till Hanaskog, Knislinge och Broby. Bevarande och varsam renovering är viktigt för att stärka byarnas identitet och tillvarata de småskaliga värdena i den lantliga miljön.

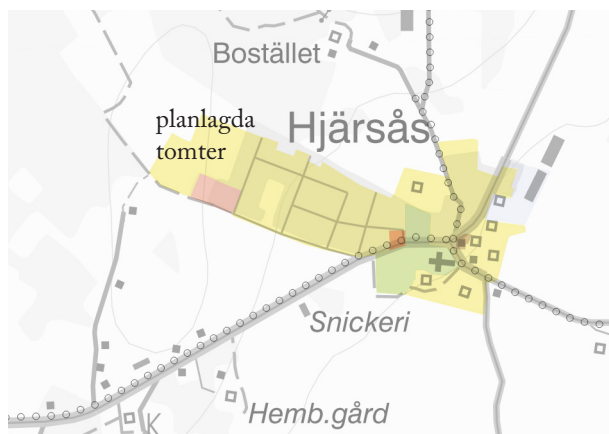
Tydinge by och festplats. Vid sjön Tydingen finns en sandstrand som erbjuder goda badmöjligheter under sommarhalvåret. På Tydinge camping och festplats kan man både tälta, ställa upp husvagn och hyra stuga. På campingen finns det även ett servicehus och en kiosk. Schemat över aktiviteter spänner från slutet av mars till november och området utgör idag en viktig mötespunkt för såväl Broby som Östra Göinge kommun. En mindre utökning av det befintliga fritidshusområdet planeras norr om campingen. Kommunalt VA finns utdraget och området knyts på ett trafiksäkert sätt till Broby genom en ny gång- och cykelväg.

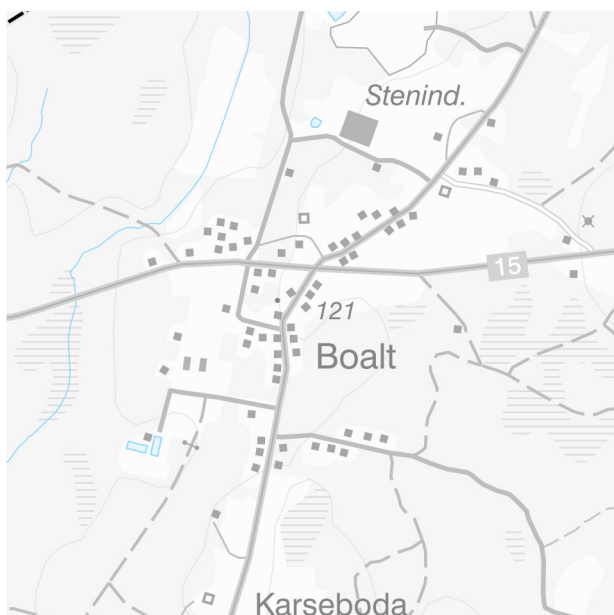

Östanå. Östanå – Hemmestorp är en by med två olika karaktärer. Östanå är bruksmiljön vid Helgeå medan Hemmestorp är ett villasamhälle. Båda är småskaliga och ligger mellan den täta skogen i norr och väster och det öppna hag- och beteslandskapet i öster. Det bor cirka 200 personer i Östanå och Hemmestorp. Byn har vuxit upp kring det gamla pappers bruket vid Helge å. Idrottsplatsen ligger mellan byarna. Pappers bruket som var på väg att förfalla har rustats upp och inrymmer idag ett designhotell med konferenslokaler. Hotellet är inrymt i ett korsvirkeshus från 1861, som är Nordens största korsvirkeshus.

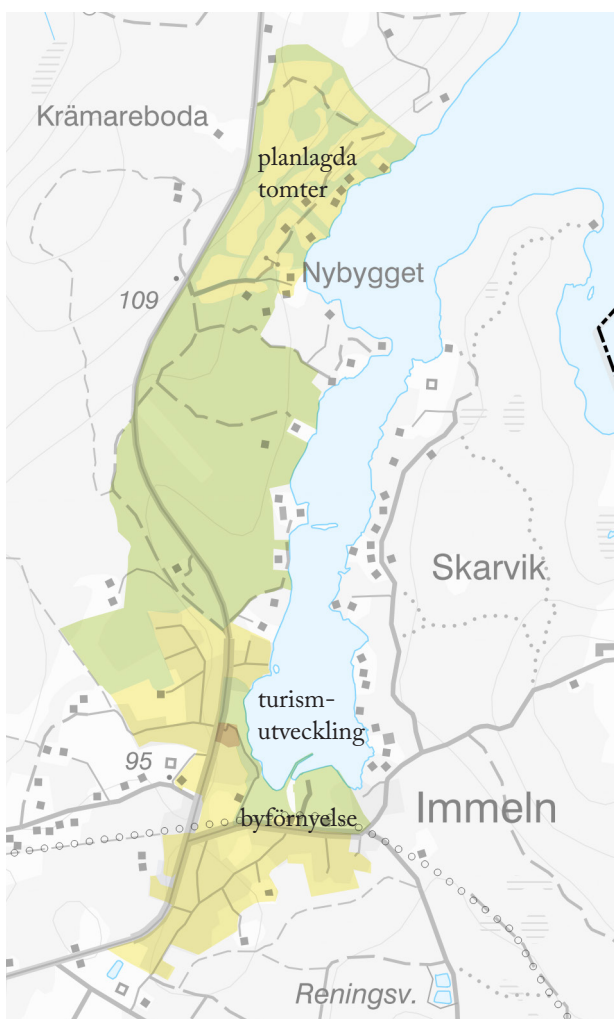

Hjärsås. Hjärsås var fram till 1974 centralort i Hjärsås kommun. I byn bor strax över 200 invånare. Skolbyggnaden och den gamla byn norr om kyrkan, vittnar tillsammans med kyrkan, om byns historia. Hjärsås är en bondby, som under 50-70-talen byggts på med ett villaområde. I den gamla byn och kring byn finns flera aktiva lantbruk. I och med utbyggnaden av en överföringsledning från Sibbhult till Knislinge kan en gång- och cykelväg enkelt anläggas ovanpå ledningen i samma sträckning. I västra delen av Hjärsås finns sedan tidigare ett planlagt område för bostäder som anpassas något för att inte stå i konflikt med vattentäkter i området.

Boalt. Boalt är liten by med drygt 100 invånare och med mycket av den gamla radbyns karaktär bevarad. Många av husen är gamla, med röd träpanel och vita knutar. Byn ligger längs vägen mellan Glimåkra och Kräbbleboda. Trots att det är en liten by finns det flera arbetsplatser. Bland annat finns här en levande stenindustri. Stationshuset finns kvar men dess ursprungliga funktion har ersatts av busshållplatsen vid Väg 2127. Boalt ligger vid vägkorsningen mellan länsväg 2127 mellan Osby och Lönsboda och väg 2122 från Glimåkra och norrut. Kommunen har till Trafikverket föreslagit en framtida ny sträckning av Väg 119 längs nuvarande Väg 2122 mellan Glimåkra och Boalt. Vägen ska anknäta till tvärleden Osby - Markaryd som nu har fått en helt ny sträckning med ökad trafiksäkerhet och bättre framkomlighet. Innan den nya vägen finns på plats krävs åtgärder för att få ner hastigheterna genom byn.

Immeln. Järnvägen till Immeln, där det fanns stenbrott, byggdes 1885. Idag är Immeln känt för sitt naturnära läge och de möjligheter till friluftsliv som byn och dess vackra omgivningar erbjuder. Byn, med nära 300 invånare, ligger vid sjön Immelns södra ände med hus från tidigt 1900-tal kring den gamla järnvägsstationen. Därifrån har byn långsamt vuxit med villor och fritidsbebyggelse längs stränder och vägar. Norr om skjutbanan på sjöns västra sida har planlagts för cirka 80 nya bostäder. Sjön och skogen kring Immeln erbjuder goda möjligheter till rekreation. Riksintressena för natur och friluftsliv bekräftar detta. Här finns möjlighet att vandra, cykla, bada, paddla med mera. På hösten finns svamp i skogen och kalla vintrar fryser isen på sjön, till glädje för dem som vill åka långfärdsskridskor.

Hänsyn och bevarande

Stora sammanhängande naturområden med en mångfald av leder och möjlighet till naturnära friluftsliv kommer att bli allt mer värdefulla i framtiden då orörda områden, tystnad och mörker med största sannolikhet kommer att bli en bristvara. I Östra Göinge kommun finns områden som präglas av lugn och stillhet. Dessa utgör en tillgång för det rörliga friluftslivet och den naturnära besöksnäringen. Det är därför viktigt att med varsamhet värna om denna tillgång och förstå att de kan fungera som en pusselbit i bilden av kommunen som Skånes gröna hjärta.

Med detta som bakgrund har kommunen valt att peka ut ett område som inhyser dessa värden, området kallas varsamhetsområde. Det sträcker sig nord/nordost om Glimåkra och Sibbhult. Området inrymmer stora obebyggda arealer, tysta områden och flera områden som omfattas av länsstyrelsens naturvårdsprogram. Här finns också ett betydande stråknät av vandringsleder som är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet och naturturismen. Syftet med området är att bevara och utveckla de värden som idag finns här och som i framtiden riskerar att bli en bristvara. En enda felaktigt placerad störande anläggning kan påverka ett mycket stort område. Det innebär dock inte att man utestänger alla former av verksamhetsetableringar, men att man vid bedömning av dessa utgår från att sådana etableringar sker med varsamhet. Möjligheter till naturnära boende utgör en möjlighet inom dessa områden. Men för att behålla karaktären inom trakten är man restriktiv vid nybyggnation och strävar efter att sådan i första hand görs i anslutning till redan befintlig bebyggelse. Behovet av varsamhet beror på vad som ska göras och var det ska ske i förhållande till det intresse som ska beaktas.

Landskapets värden och resurser

Landskapet är arenan för det som händer på landsbygden. Landskapet kännetecknas av sin topografi, jordmån och vegetation. Det har formats av människor som bott och verkat här sedan istiden. De som bor här idag är förutsättningen för en levande landsbygd. Landskapet i norra Skåne har mer gemensamt med Småland än med Danmark. Bygden var också gränsland mellan svenska och danska riket.

Geologi och jordmån

Geologin är en förutsättning för landskapets form. Urberget i Östra Göinge har brutits sedan länge. Här finns granit i olika färger och med olika struktur tillsammans med andra bergarter. Den mest kända som många konstnärer fascinerats av är den svarta diabasen som är unik för området i och kring kommunen.

Jordmånen skapas när berget eroderas av frost, vind och vatten och när organiska ämnen förmultnar. I södra delen av kommunen är landskapet bördigt. Jordbruksmarken är i södra delen av kommunen klass 7 på en tiogradig skala. Norrut tar skogsbygden vid, men det finns tydliga spår av de jordbrukare som bodde här förr. I skogen finns ett småbrutet odlingslandskap där de många långa stengärderna vittnar om hur dåtidens människor fick slita för att bryta åkrar i detta steniga landskap.

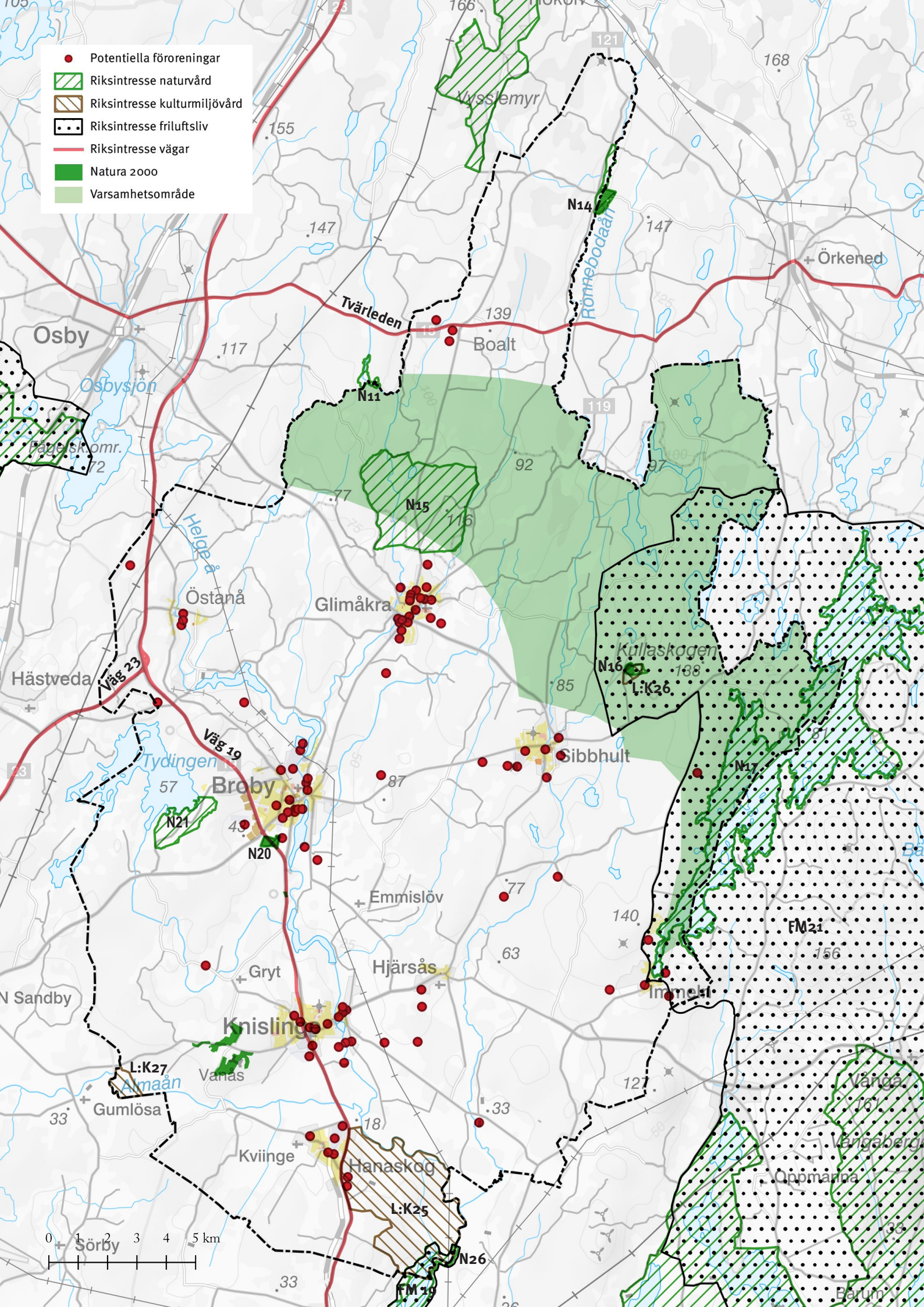
Övergripande landskapskaraktärer

Länsstyrelsen har i *Det skånska landsbygdsprogrammet* ett utvecklingsprogram i landskapsperspektiv, Skåne i utveckling 2007:10 delat in landskapet i olika karaktärer.

Göinge mellanbygd. Södra delen av kommunen kring Broby, Knislinge och Hanaskog ligger inom karaktärsområdet Göinge mellanbygd som karaktäriseras av ett småskaligt öppet landskap och bebodda dalgångar längs med vattenvägarna. Vid eftersatt hävd riskerar landskapsrummen inom detta område att växa igen.

Skånes sprick- och sjölandskap. Öster om Sibbhult tar karaktärsområdet Skånes sprick- och sjölandskap vid. I norr karaktäriseras området som ett skogsklätt slutet landskap. I söder spelar sjöar och åsar en tydlig roll och ger karaktären en stark rumslighet knuten till de öppna vattnen och den distinkta topografin. Det är en landskapstyp som är vanligare längre norrut i landet.

Den nordskånska furuskogsbygden. Från Hjarsås och norrut tillhör landskapet den nordskånska furuskogsbygden som karaktäriseras av ett höglänt landskap utan tydlig platskänsla. De små jordbruk som finns spridda i landskapet ger en lokal platskänsla och

orienterbarhet. Den biologiska mångfalden hotas av att små åkrar och ängar skogsplanteras eller växer igen.

Natur- och kulturmiljövärden

Kommunen har en rik biologisk mångfald. Naturen är en av kommunens största tillgångar. Östra Göinge kommun ligger i övergångszonen mellan Kristianstadsslätten i söder och barrskogsområdet i norr. Berggrunden av urberg har gett näringsfattiga förhållanden, men på ett fåtal ställen finns grönsten och diabas som gett upphov till en rikare vegetation. Den norra delen av kommunen domineras av granskog med inslag av småskaligt odlingslandskap med lövskog och betesmarker. I söder finns ett mer storskaligt odlingslandskap, med gods och lövskogar av främst bok.

Sjöar i kommunen är bland annat Immeln, Tydingen, Rolstorpssjön och Farlängen, varav Immeln är den största. De större vattendragen utgörs av Helge å och Almaån. Dessa kantas av lövskogsridåer och betesmarker. Helge å rinner i nord-sydlig riktning och passerar bland annat orterna Östanå, Broby och Knislinge. Strax norr om Hanaskog ansluter Almaån till Helge å.

Genom att bevara kulturmiljövärdena tas det unika i kommunen tillvara. Människor ges möjlighet att förstå historien och känna stolthet över hemmiljön. En utveckling och förnyelse av kommunen kan därigenom möjliggöras samtidigt som kommunens karaktär bevaras.

Inom kommunen finns flera olika typer av naturmiljöer, vilka gett upphov till ett artrikt växt- och djurliv. Förutom artrikedomen bör de ekologiska sambanden uppmärksammas, så att förbindelser över vägar och andra barriärer inte bryts. Naturvärdena ska beaktas i samband med exploatering. Kommunens mål är att bevara den biologiska mångfalden och det attraktiva rekreationslandskapet tillsammans med den levande landsbygden.

Kommunen vill värna om landskapets värden och den biologiska mångfalden. Det gör man genom att rekommendera lövskogsplantering istället för barrskog och genom att sprida kunskap och förmedla kontakter som underlättar värden av landskapet. Genom att förvalta och sprida den kunskap om natur- och landskapsvård som finns, inom kommunens organisation och framför allt hos dem som vårdat markerna, kan kommunen bidra till biologisk mångfald.

Areella näringar

Jord- och skogsbruk är viktiga näringar i kommunen. De areella näringarna bidrar till försörjningen och har stor betydelse för att utveckla och vidmakthålla landskapet och dess olika värden.

De största gårdarna ligger i södra delen i Helge ås odlingslandskap. Jordbruken blir allt större genom att ägorna från flera gårdar slagits samman. Oftast styckas byggnaderna av och kan bli bostäder, hästgårdar eller inrymma någon form av verksamhet.

Skogen är till största delen bondeskog. Det innebär att det finns många relativt små ägare. Skogsbruket är en del av deras försörjning. Skogsägarna äger också jakträtten på sina marker. Skogen består av blandskog med stora områden med bok och lövskog men också av tall och granskog.

Odlingslandskapet ska bevaras och möjliggöra bärkraftigt jord- och skogsbruk. Därför ska jordbruksmarken så långt det är möjligt fredas och byarna i första hand utvecklas genom förtätning.

Rekreation, turism och rörligt friluftsliv

Kommunen arbetar för att utvecklas som rekreativ område för hela Skåne genom att skapa baspunkter för rörligt friluftsliv och skapa bättre tillgänglighet med kollektivtrafik och cykel, öka informationen för besökarna och utveckla stråk från de närmast liggande byarna. Boende i byarna har stort behov av rekreation och friluftsliv. De gynnas också av att stråken mellan byarna och ut i naturen kopplas samman.

Förutsättningarna för turism och rörligt friluftsliv är goda, men det krävs fler anläggningar och bättre marknadsföring för att utveckla turismen. Övernattningsmöjligheter och matställen finns, men utbudet bör vara bredare för att tilltala fler målgrupper. Det bör finnas flera ställen att välja på så att gästerna kan komma tillbaka och uppleva något nytt eller stanna längre och samtidigt få variation. Baspunkter som är lätta att nå med parkeringsplatser, information, viss service, kanske möjlighet att äta, bör finnas som entréer till naturen och lederna. Det ska vara attraktiva platser som är lätta att nå. Bättre kollektivtrafik är en förutsättning för turism och rörligt friluftsliv samtidigt som det är en förutsättning för all utveckling i kommunen.

Samtliga orter i kommunen har nära till natur eller strövområden, som till exempel Breanäs och

Kullaskogens strövområden och Trollabackarna i utkanten av Glimåkra. I Östra Göinge finns flera strövstigar av varierande längd vilka ger möjlighet till strövande i egen takt. I anslutning till Stenmuseet i Immeln, som drivs av Immelns bygdeförening, finns en 5 km lång strövstig. Stencentrat i Sibbhult innehåller ett promenadstråk med utställning av sten, skulpturer, gravstenar med mera. Kviinge backe i Hanaskog, områdena kring Helge å i Knislinge och Broby och motionsspår på flera håll är iordningställda strövområden. Slottsparken i Vanås erbjuder upplevelser både av konst, kulturmiljöer och natur.

Naturen är tillgänglig för alla enligt allemansrätten. Det innebär att det är tillåtet att under ansvar gå var man vill förutsatt att man inte gör någon skada på marken, grödor eller annan växtlighet. Organiserade leder och aktiviteter kräver dock markägarens tillstånd.

Skåneleden. Skåneleden är en vandringsled som ingår i ett regionalt nät av vandringsleder. Den passerar genom kommunen i öst-västlig riktning norr om Östanå och Glimåkra, från denna led leder Breanäsleden ner till Breanäs vid Immeln.

Bad. Simhall finns i Broby. Sommartid är två utomhusbassänger öppna: Trollabadet i Glimåkra och Hanaskogsbadet i Hanaskog. Kommunen underhåller dessutom fem badplatser vid insjöar.

Cykelturer. Det finns cykelvägar som följer de större vägarna som alltid ska vara framkomliga och bra. För de som vill cykla för att rekreera sig och komma ut i naturen finns många småvägar att cykla på. Kommunen har flera cykelturer upplagda på sin hemsida.

Fiske. Fisketurism är en del i besöksnäringen. Det finns ett flertal fiskeplatser och platser där en båt kan sättas i vattnet. Fiskekort finns att köpa och fiskevattnen sköts av fiskevårdsföreningar. Helgeå och Immeln är de största fiskevattnen.

Dressincykling. Mellan Broby och Glimminge station kan man cykla dressin längs det gamla järnvägsspåret. Det finns även möjlighet att övernatta i äldre tågagnar på Glimminge station.

Kanot och båtsport. Helgeå och sjösystemet Immeln-Halen-Raslängen med rastplatserna Immeln, Kvinnoöarna och Breanäs, är utmärkta som kanotleder. Det finns möjlighet att hyra kanoter på flera ställen.

I kommunen finns fyra båthamnar där platser kan hyras: Immeln, Breanäs, Tydinge och Gummarp. På sjön Immeln arrangeras kryssningar med M/S Immeln.

Jakt. I Östra Göinge finns klövviltsarterna: älg, kronhjort, dovhjort, vildsvin och rådjur samt fältviltarterna hare, fasan och raphöna. Jakt bedrivs i hela kommunen.

Vintersport. Trollarinken, kommunens ishall, ligger i Glimåkra. Där spelas ishockey och curling. Vintern i Skåne är ofta mild men det händer någon period varje år att det blir minusgrader och då fryser grunda sjöar som Tydingen och Immeln, vilket uppskattas av långfärdsskridskoåkare. När det finns snö är det möjligt att åka skidor längs motionsspåren bland annat i Tågaröd. I grönområdena i anslutning till tätorterna erbjuds goda möjligheter till pulkaåkning och barnskidåkning.

Golf. Östra Göinges golfbana norr om Knislinge är en delvis kuperad park- och skogsbana med 18 hål.

Ridning. Ridskolor, ridklubbar och stall finns på flera ställen i kommunen. Hästgårdar är vanliga över hela Skåne och finns även här. Möjligheterna att rida i terrängen är goda i skogslandskapet. Det finns ett antal ridleder i ett nätverk i kommunen. Glimma Ryttaförening arrangerar tävlingar i distansritt. De har arrangerat såväl NM som SM och DM. För dessa evenemang finns tillgång till 16 mil ridvägar.

Wanås slott och konspark. Wanås är ett medeltida slott med ekologiskt jordbruk, konsthall och skulpturpark med inriktning på internationell samtidskonst med platsspecifika installationer. Det är kommunens mest besökta turistattraktion.

Stenindustri

Den svarta diabasen, Vänga- och Bjärlövsgniten är stensorter som gjort bygden känd. Stenindustrin har sitt centrum i Sibbhult där det bland annat finns stenutbildning, stensulpturpark, naturstensmuseum, stenkonslinga och lapidarium (gravstensmuseum).

Det är viktigt att stenindustrin, med den kunskap och tradition som finns knutet till denna får leva vidare. Stenindustrin är en viktig näring. Den tradition som finns i begreppet *Stenriket* är också ett av de ben som besöksnäringen i kommunen står på.

Miljö- och riskfaktorer

Miljö kvalitetsnormer

Idag finns miljö kvalitetsnormer för:

- Föroreningar i utomhusluften (SFS 2001:527)
- Kemiska föroreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- Omgivningsbuller (SFS 2004:675)
- Vattenkvaliteten (SFS 2004:660).

Miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet. Luftkvaliteten i Östra Göinge kommun är överlag god. Naturområdena i kommunen är omfattande och byarna är förhållandevis små. De luftutsläpp som ändå förekommer härstammar framförallt från trafiken och i viss mån verksamheter. Risken för överskridande av miljö kvalitetsnormer bedöms som låg.

Miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Inom Östra Göinge kommun finns inget vatten utpekade som omfattas av miljö kvalitetsnormen.

Miljö kvalitetsnormer för buller. Buller är ljud som inte är önskvärt och är den miljö störning som berör flest människor i Sverige. I Östra Göinge alstras buller främst från trafiken samt från verksamheter inom våra samhällen. Problemet med buller bedöms i Östra Göinge som litet och genom att vid utarbetande av planer, bygglov samt tillsyn följa riksdagens och Socialstyrelsens riktvärden för buller bedömer man att miljö kvalitetsnormer ej överskrids.

Tysta områden (områden med ljudnivå lägre än 30 dB) för rekreation främjar hälsan i vid bemärkelse, dock är dessa områden idag en bristvara i Skåne. I Östra Göinge finns tysta områden inom planens utpekade varsamhetsområde.

Miljö kvalitetsnormer för vattenkvalitet. Förordningen avseende vattenkvalitet bygger på EU:s ramdirektiv för vatten. Direktivet och förordningen har sin grund i insikten om att vatten är gränslöst och att det i allra högsta grad är en mellankommunal fråga och att man bör arbeta gemensamt inom avrinningsområden. Östra Göinge kommun tillhör Helgeås samt Skråbeås avrinningsområden.

Utgångspunkten i miljö kvalitetsnormer för vatten är att sjöar och vattendrag skall uppnå en god ekologisk och kemisk ytvattenstatus. Miljö kvalitetsnormer för vatten gäller för samtliga vattenförekomster. I Östra

Göinge finns 4 grundvattenförekomster och 17 ytvattenförekomster. Grundvattenförekomsterna har idag en god status. Gällande ytvattenförekomsterna är den kemiska statusen i dagsläget god för samtliga förekomster. Avseende den ekologiska statusen varierar det stort och man gör en bedömning att för framtiden finns det en risk att alla våra förekomster överskrider miljö kvalitetsnormer avseende ekologisk status. Faktorer som påverkar vattenkvaliteten är exempelvis utsläpp från verksamheter, dagvattenutsläpp och enskilda avlopp.

Miljöfarliga verksamheter

Miljöfarliga verksamheter delas in i tillståndspliktiga verksamheter (A-B) och anmälningspliktiga verksamheter (C). I Östra Göinge finns inga A-verksamheter däremot finns B- och C-verksamheter. B-verksamheter handläggs och tillståndsprövas av Länsstyrelsen, C-verksamheter anmäls och prövas av Tillsyns – och tillståndsnämnden. Graden av störning från verksamheterna är skiftande och skyddsavstånd är olika beroende på vilken verksamhet som bedrivs, skyddsavstånd innebär att det ej är lämpligt med bebyggelse inom området. Boverket har sammanfattat skyddsavstånd beträffande miljöfarliga verksamheter som allmänna råd i skriften "Bättre plats för arbete" (1995).

Planering av bostäder och verksamheter ska utgå från Boverkets och Naturvårdsverkets riktlinjer. Verksamhetens möjlighet till utveckling samt transporter till och från verksamheterna ska beaktas. Vid byggnation på landsbygden ska hänsyn till befintliga lantbruk, hästgårdar och andra verksamheter tas.

Bensinstationer. Bensinstationer inne i byar ska ur säkerhetssynpunkt ligga 50-100 meter från bostadsbebyggelse och bör på sikt flyttas ut till de större vägarna. Kommunen kommer att arbeta för att upprätthålla säkerheten kring mackarna och planera så att skyddsavstånden kring mackarna i byarna hålls fria från nya bostäder och verksamheter.

Förorenade områden

Ett förorenat område är en plats som är så förorenad att den kan orsaka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Föroreningar kommer ofta från verksamheter som hanterar kemikalier. Idag finns omfattande regler och kontroller av dessa verksamheter, men så har det inte alltid varit. Förr var kunskapen om kemikaliers negativa effekt på människor och miljö mindre och hanteringen av kemikalier och restprodukter var, på grund av okunskapen, mer oförsiktig. Många

föroreningar är ett resultat av hur man förr i tiden hanterade kemikalier. Föroreningar kan även återfinnas i bland annat fyllnadsmassor eller vara orsakade av olyckor.

Länsstyrelsen har utfört ett omfattande arbete med identifiering och inventering av potentiellt förorenade områden enligt MIFO (Metodik för inventering av förorenade områden) i de skånska kommunerna mellan 1999-2017. De inventerade objekten har delats in i fyra riskklasser där 1 är mycket stor risk för förorening och 4 liten risk för förorening. Riskklasser ger en indikation om vilka föroreningar man kan förvänta sig inom området. Enligt Länsstyrelsens slutrapport "inventering av förorenade områden i Skåne 1999-2017" har Länsstyrelsen identifierat 97 objekt i Östra Göinge kommun varav 29 objekt har inventerats och riskklassats.

En sammanställning av objektinformationen från inventeringen och kommunens pågående arbete finns samlad i Länsstyrelsens EBH-karta, från vilken informationen om potentiella föroreningar redovisas i översiktsplanens kartmaterial. Viktigt att observera är att kartan inte ger en helhetsbild av kommunens förorenade områden. Mer information kan finnas hos andra myndigheter som kommunen, Försvarmakten, Trafikverket och SGU.

Användningen av marken i förorenade områden är begränsad, då den kan innebära både hälso- och miljörisker, vilket är viktigt att känna till vid planering och byggärenden. Innan området tas i anspråk krävs utredning, identifiering av saneringsinsatser samt sanering. Verksamhetsutövare har enligt Miljöbalken saneringsansvar.

Radon

Radium finns naturligt i marken och gasen som bildas, radon, kan ta sig upp till markytan och in i byggnader. Även byggnadsmaterialet blåbetong kan innehålla höga halter av radon. Förhöjda halter av radon i vår inomhusluft ger ökad risk för lungcancer.

För Östra Göinge kommun har en undersökning avseende markradon gjorts 1992. Den visar att större delen av kommunen är klassad som normalriskområde, men det finns också högriskområden. Inom områden med högrisk eller normalrisk för radon ska byggnader uppföras radonsäkrade respektive radonskyddade.

Översvämning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har låtit göra en översiktlig översvämningsskartering längs Helgeå (Rapport 7, 2013-12-16). Rapporten innehåller kartor med översvämningssoner vid ett 50- 100- och 200-årsregn samt vid beräknat högsta flöde. Vid beräknat högsta flöde strömmar vattnet över alla dammar i kommunen, men broarna kommer inte att översvämmas. Områden som ligger inom riskområde för översvämning ska detaljutredas, så att översvämningens risk klarläggs, innan de eventuellt kan bebyggas. Parker, gångvägar och rekreationsområden passar bra i områdena kring Helgeå och andra vattendrag, eftersom de tål att översvämmas vid enstaka tillfällen. Hänsyn till översvämningens risk har tagits på övergripande nivå i översiktsplanens utvecklingsområden. I kommande detaljplaner kan i förekommande fall dock höjder behöva detaljstuderas. I övrigt är kommunen mer restriktiv gällande bygglov där översvämningens risk finns.

Farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter med egenskaper som kan skada människor och miljön, om de inte transporteras på ett säkert sätt. För att transportera farligt gods pekar man ut speciella transportleder för farligt gods. I Östra Göinge är väg 19, 23, 119 och 121 utpekade som rekommenderade

vägar för farligt gods. Detta innebär att vid dessa vägar ska det finnas säkerhetsavstånd mot bostäder och annan bebyggelse. Dokumentet "RIKTSAM-Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen" (Länsstyrelsen i Skåne, 2007:06) tillämpas vid planering i anslutning till vägar där farligt gods transporteras.

Kommunens uppfattning är att delen Broby-Lönsboda ska utgå som rekommenderad led för farligt gods så att trafiken inte längre leds genom centrala Broby och Glimåkra. I och med anläggningen av Tvärleden Markaryd-Osby ser kommunen inte längre något motiv till en sträckning via Väg 119, som kan utgöra hinder för förtätning och centrumutveckling i framförallt Broby.

Riksintressen

Kommunen delar Länsstyrelsens uppfattning om utpekade riksintressen och deras värden. Planen bedöms inte innebära någon påtaglig skada. I samband med bygglov och planläggning ska specifik hänsyn tas i varje enskilt fall utifrån platsens förutsättningar och riksintressets kärnvärde. Ingen bebyggelse ska tillkomma som motverkar utpekade riksintressens syfte.

Kommunikationer

Det finns flera vägar av riksintresse i kommunen, Väg 23, Väg 19 och Tvärleden Väg 15. De är samtliga vägar av intresse för regional eller interregional trafik enligt 3 kap 8§ MB.

Tvärleden Halmstad-Karlshamn. Tvärleden är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik och förbinder västra Blekinge med norra Skåne, sydvästra Småland och Västkusten. Vägen är i dagsläget färdigbyggd mellan Osby och Markaryd.

Friluftsliv

Ivösjön - Immeln - Ryssberget (FM21). Riksintresse för friluftsliv enligt Naturvårdsverkets beslut 2017-05-04, enligt 3 kap. 6§ MB. Området har särskilt goda förutsättningar för vattenanknutet friluftsliv. Detta är det närmaste stora sjöområdet för besökande från Malmöregionen, Danmark och Nordtyskland. Förutsättningar för att områdets värden ska bestå är att exploatering begränsas, samt att utsläpp i sjöar och vattendrag minskas. Området fortsätter i Blekinge och omfattar Ryssbergets ostsluttning och Malenområdet.

Araslövssjön - Hammarsjön - Helgeå (FM19). Riksintresse för friluftsliv enligt Naturvårdsverkets beslut 2017-10-09, enligt 3 kap. 6§ MB. Området har särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur och kulturmiljöer.

Kulturmiljö

Ballingstorp-Hanaskog-Hanaholm (L:K25). Riksintresse enligt Riksantikvarieämbetets beslut 1996-08-27, enligt 3 kap 6§ MB. Två ensamgårdar som är typiska för Skånes skogsbygder i äldre tid. Den bäst bevarade gården är fyrålgad med högloftstuga. Angränsande åker- och betesmark med odlingsrösen och stengärdesgårdar är viktiga element i kulturlandskapet.

Sporrakulla (L:K26). Riksintresse enligt Riksantikvarieämbetets beslut 1996-08-27, enligt 3 kap 6§ MB. Ensamgård som visar den skånska skogsbygdens landskap från 1700- och 1800-talen. Sporrakulla gård med lövängar, hamlade träd, stengärdesgårdar och lämningar efter tjärfremställning.

Gumlösa - Hälleberga backe - Sinclairsholm (L:K27). Riksintresse enligt Riksantikvarieämbetets beslut 1996-08-27, enligt 3 kap 6§ MB. Herrgårdsmiljö som är exempel på risbygdens godslandskap med Gumlösa

kyrka som är nordens äldsta daterade tegelkyrka. Sinclairsholms herrgård med ekonomibyggnader från 1860-talet, mejeri, smedja, bostadshus, torp, arrendegårdar och skolhus. Öppet utdikad odlingslandskap. I området ingår även en fornborg.

Naturvård

Immeln-Raslången (N17). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2002-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Sjösystemet med Immeln, Raslången, Halen, Filkesjön och Gillesjön är ett näringsfattigt system. I systemet häckar fiskguse och storlom. I Immeln med Edre ström finns nedströmslekande öring.

Tämme ängar (N11). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Mad vid rinnande vatten, våt slättermark och sumpskog. Tämme ängar tillhör skyddsklass 1 i länets våtmarksinventering.

Nedraryd-Applehult (N14). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Representativt odlingslandskap i skogsbygd med lång hävdkontinuitet och förekomst av naturbetesmarker. På öppen hagmark och annan träd- och buskbärande hagmark återfinns art- och individrika växtsamhällen. Ingår i nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet L6303, 63-0156 och regional bevarandeplan för natur- och kulturvärden 63-04.

Glimåkra (N15). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Referenslokal för syenit (sk grön granit). Ängslövskog med rik flora. Ålderdomligt odlingslandskap med floravärden vid ensamgård.

Sporrakulla (N16). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Ålderdomligt odlingslandskap med tydliga strukturer kring 1700-talsgård i skogsbygd. Säkerställt genom naturreservatet Sporrakulla-Dalshult och Natura 2000-området Sporrakulla.

Mannagården (N20). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Representativ naturbetesmark, Mannagården, med lång hävdkontinuitet. I öppen hagmark och annan träd- och buskbärande hagmark förekommer art- och individrika växtsamhällen. Ingår i nationella bevarandeplanen 21-0118 och i regional bevarandeplan för natur- och kulturmiljövärden samt Natura

2000-området Mannagården.

Oröd - Tydinge (N21). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Representativt odlingslandskap med lång hävdkontinuitet. Naturbetesmarkerna utgörs i huvudsak av annan öppen utmark. Vanliga vegetationstyper är staggräshed, tuvåtelfuktäng och gräslågstarrfuktäng med art- och individrika växtsamhällen. Ingår i nationella bevarandeplanen, L2101, 21-0121 och i regional bevarandeplan för natur- och kulturmiljövården 21-12.

Gummastorpsjön (N26). Riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07, enligt 3 kap 6§ MB. Representativt odlingslandskap i mellanbygd och slättbygd. Naturbetesmarker med art- och individrika växtsamhällen. Våtmarken vid Gummastorpsjön utgör ett värdefullt sötvattens strandkomplex med en högt värderad mad vid sjö. Område av riksintresse för kulturminnesvård nr KL 22. Området L8008 ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet och i före detta Kristianstads läns bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården 80-60. Gummastorpa sjö tillhör skyddsklass 1 i länsstyrelsens våtmarksinventering.

Värdefulla ämnen

Boalt (L:3). Riksintresse enligt Sveriges Geologiska Undersöknings (SGU) beslut 1994-12-29, enligt 3 kap 7§ Miljöbalk. Fyndighet av hyperit/diabas.

Flygfarten

Östra Göinge ligger inom så kallade MSA-påverkande zonen för flygplatserna i Malmö, Ronneby och Kristianstad. Hänsyn tas till gällande riktlinjer för flyghinder samt behov av samråd.

Totalförsvaret

Riksintresset för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9§ andra stycket MB, kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset. I Östra Göinge finns inga områden av riksintresse för totalförsvaret som kan redovisas i översiktsplanen. Inom kommunen kan riksintresset framförallt påverkas av höga

byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana ärenden. Samråd krävs för objekt högre än 20 meter utanför och högre än 45 meter inom tätort.

Skyddade områden enligt Miljöbalken

Natura 2000-områden

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § Miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller strax intill ett Natura 2000-område. Följande områden är avsatta enligt habit direktivet:

Mannagården (SE0420314). Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla följande naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen: torra hedar, artrika staggräsmarker på silikatsubstrat och trädklädda betesmarker. Området har idag inget skydd. Betesmarken har ett åtagande för skötsel av betesmarker och slätterängar inom ramen för stöd för miljövänligt jordbruk. Därmed gäller de särskilda skötselvillkor som finns i upprättad åtgärdsplan.

Sporrakulla (SE0420241). Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla följande naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen: lövängar av fennoskandisk typ, näringsfattig bokskog, näringsrik bokskog och näringsfattig ekskog. Området är naturreservat och omfattas av skötselplan.

Vanås (SE0420323). Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla läderbaggen i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen. Området är inte skyddat. Ett mindre område är biotopskyddsområde.

Nedraryd (SE 0420269). Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla följande naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen: trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ, fuktängar med blåtätel och starr, öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn, torra hedar, nordatlantiska fukthedar med klockkljung, artrika staggräsmarker på silikatsubstrat och artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ. Delar av området är skyddat som naturreservat sedan 2017. Miljöstöd för betesmarker med den högre ersättningsnivån finns på hela området.

Matsalycke (SE 0420295). Det övergripande bevarandesyftet är att upprätthålla följande naturtyper i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen: trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ. Området är naturreservat. I Trafikverkets projekt med ombyggnad av Väg 19 avses delar av naturreservatet upphävas.

Naturreservat

Det finns fem naturreservat i Östra Göinge: Sporrakulla, Grävlingabackarna, Stora Bjälkarp (beslut 2019-01-16), Matsalycke och Dalshult. Sporrakulla har stora naturvärden. Här finns många sällsynta arter och det är ett välbesökt turistmål. I omgivningarna finns ett flertal myrar, våtmarker, skogar och ängar med mera. Grävlingabackarna är ett skogsområde öster om Sporrakulla. Markerna är kuperade och mycket blockrika. Här växer framförallt gran, samt bok, tall och ek. Syftet med naturreservatet är att studera utvecklingen av ädellöv- och barrskog i naturlig intern dynamik och utvecklingen av den biologiska mångfald som är knuten till denna dynamik.

Strandskyddsområden

Strandskydd 100 meter gäller generellt för alla sjöar och vattendrag både från strandkant upp på land och från strandskydd ut i vattnet. Strandskyddet kan efter dispens dras ner till mindre än 100 meter eller tas bort. Strandskydd kan också vara utökat upp till 300 meter från strandkant. Inom kommunen är det utökat strandskydd till 300 meter för sjön Tydingen och till 150 meter för sjöarna Immeln, Farlängen, Vesslarpsjön och Rolstorpsjön. Strandskyddet är nerdraget till mindre än 100 meter inom detaljplanelagt område i vissa byar.

I kommunens dagliga arbete används olika karttjänster som underlag vid hantering av olika ärenden. Några av dessa finns hos:

- Skogsstyrelsen
- Naturvårdsverket
- Länsstyrelsen
- Trafikverket
- SGU
- MSB

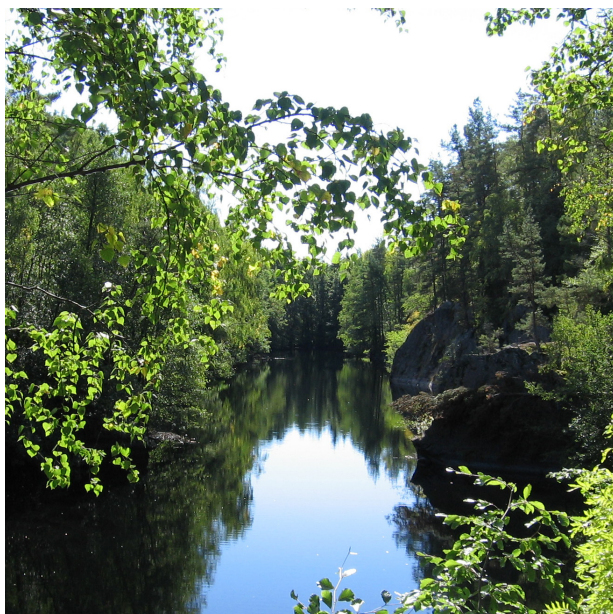

Mellankommunala frågor

För att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling krävs samverkan och samordning av åtgärder och planeringsinsatser på global, nationell, regional och lokal nivå. Mellankommunal samverkan handlar i stor utsträckning om att ta fram gemensamma planeringsunderlag och riktlinjer och att samordna mål för utveckling och verksamhet. Planeringsfrågor tenderar att i större grad överskrida kommunernas administrativa gränser och utmaningar för en kommun stannar i regel inte vid dess formella gränser. Det medför ett ökat behov av samarbete mellan kommuner.

Delregional samverkan i Skåne Nordost

Skåne Nordost med tillväxtmotorn *Kristianstad+Hässleholm* är ett samarbete mellan de sex kommunerna Östra Göinge, Bromölla, Hässleholm, Hörby, Kristianstad och Osby. Fokus ligger på tillväxt och att fler invånare ska ha arbete. Kommunerna har tillsammans drygt 200 000 invånare. Regionen utgör en tredjedel av Skånes yta och genom kommunsamarbetet skapas en gemensam arbets- och bostadsmarknad.

Arbetet inleddes inom turism och näringslivsutveckling och har utvecklats genom att utgå från fyra strategiska områden som bidrar till att öka nordöstra Skånes attraktionskraft, innovationsförmåga samt utbildningsnivå. Dessa områden är Näringsliv, Arbetsmarknad och kompetensutveckling, Samhällsplanering och infrastruktur samt tillväxtmotorn Kristianstad+Hässleholm. Det gemensamma EU-kontoret och den verksamhet som sker vid Krinova Incubator & Science Park är även viktiga redskap för att Skåne Nordost ska nå de uppsatta målen.

Skåne Nordost och det arbete som sker inom samarbetet kännetecknas av vilja, framtidstro och ett utpräglat tillsammansperspektiv. Genom bred dialog och samverkan gör vi gemensamt nordöstra Skåne till en ännu bättre plats för våra boende, företagare, studenter och besökare.

Vägnät

Vägnätet och cykelvägar binder samman orter i flera kommuner. Genom samarbetet i bland annat Skåne Nordost blir kommunerna starkare genom att de samordnar sina strategier för vägar, kollektivtrafik och cykelvägar.

Upprustning av Väg 19 och Väg 119, omledning av Väg 119 från Glimåkra via Boalt samt upprustningen av Tvärleden berör Östra Göinge kommun.

Cykelvägnätet behöver kompletteras med en cykelväg från Hanaskog till Kristianstad längs Väg 118, vilket finns utpekad som framtida stråk (Hanaskog-Torsebro) i Region Skånes *"Cykelvägsplan för Skåne 2018-2019"*.

Bredband

Tillgången till bredband och fiber har blivit en central fråga för kommuners utveckling. Kommunerna i centrala och östra Skåne identifierade att problem kan uppstå vid utbyggnad av bredband i områden på landsbygden. Ett samarbete pågår inom området genom etablerade nätverk.

Kollektivtrafik

Tillgången till tågtrafik och även Hässleholms betydelse som knutpunkt är viktig för Östra Göinge. Eftersom kommunen saknar tågförbindelser behöver stor hänsyn tas till busstrafikens koppling till tågtrafiken och vid stationsområdena i Hässleholm, Kristianstad och Osby behövs pendlarparkeringar för möjlighet till byte mellan bil och tåg. Genom det framtida snabbtågstoppet längsmed den nya höghastighetsbanan Malmö-Jönköping-Stockholm/Göteborg får kopplingen till Hässleholms station en allt mer strategisk betydelse.

Bussförbindelser med superbuss för pendling Kristianstad-Älmhult och anslutning till tågförbindelser i Hässleholm, Osby samt till Kristianstad eftersträvas. De byar som inte kommer att nås av superbussen har behov av en buss som binder samman byarna med varandra och som ansluter till superbussen.

Järnvägsbankarna ska bevaras som intakta fastigheter för framtida kommunikationsändamål.

Naturvård

Östra Göinge kommun ingår i Skräbeåns och Helgeås avrinningsområde. Våra sjöar och vattendrag tar inte hänsyn till geografiska kommungränser. För att lyckas med kraven i vattendirektivet krävs samverkan mellan kommuner. Östra Göinge kommun är medlem i Skräbeåns vattenråd, samt huvudman för projektet ”Rädda Immeln”. Östra Göinge kommun är dessutom medlem i Helgeå vattenråd som syftar till att skapa ett frivilligt öppet rådgivande forum för så många olika intresseområden som möjligt inom Helgeås åtgärdsområde.

Sjön Tydingen är ett mellankommunalt intresse med Hässleholms kommun avseende naturvård, vattenkvalitet, turismutveckling och det rörliga friluftslivet. Likaså sträket längsmed Almaån.

Risken för extrema vädersituationer med kraftiga regn, stormar med mera kommer att öka på grund av de klimatförändringar som pågår. Samordning av regleringsåtgärder inom avrinningsområdet är en viktig mellankommunal och regional fråga.

Vindkraft

I och med antagandet av denna översiktsplan avser kommunen att upphäva den gällande vindbruksplanen från 2012. Förfrågningar om etablering av vindkraftsanläggningar ska prövas i varje enskilt fall utifrån plan- och bygglagens samt miljöbalkens regler. Samråd sker i tidigt skede med grannkommuner för vindkraftsetableringar närmare kommungränsen än 5 km. Även tillståndsärenden för vindkraft samordnas kring kommungränserna mellan berörda kommuner.

Tillstånd enligt miljöbalken innebär att berörd kommun, men inte grannkommun har vetorätt. Detta innebär att enstaka hus på landet därmed riskerar att förbises om de inte ligger i samma kommun som planerat vindkraftverk. Därför är det viktigt med ett gott samarbete och en god dialog över kommungränserna.

Ur flygsäkerhetsynpunkter har Transportstyrelsen rekommendationer att master och vindkraftverk placeras minst 100 meter från kraftledning vid en totalhöjd under 50 meter, och minst 200 meter från kraftledning vid en totalhöjd över 50 meter samt för master och vindkraftverk med stag. Avståndet för vindkraftverk beräknas med utgångspunkt från kraftverksrotorns periferi.

Turism och rekreation

Förutsättningarna för turism och rekreation är goda i nordöstra Skåne. Cykelleder, vandringsleder, ridleder, kanotleder, med mera, skapar tillsammans med målpunkter och anläggningar goda möjligheter för rörligt friluftsliv i området. Lederna fortsätter över kommungränserna.

Ett fortsatt samarbete inom bland annat Skåne Nordost, Tourism in Skåne och mellan kommunen och olika företag, är en förutsättning för att locka fler turister till området. Kommunerna Kristianstad, Hässleholm, Osby, Bromölla och Östra Göinge har gått samman i en destinationsutvecklingsprocess i syfte att öka besöksnäringen och lösa samverkansfrågorna mellan alla de aktörer som vill utveckla och samtidigt marknadsföra destinationen Skåne Nordost. Processen drivs av Svensk Destinationsutveckling och Tyréns och är initierad av Tourism in Skåne.

Detta arbete har resulterat i en strategisk plattform för destinationsutveckling i nordöstra Skåne. Målen är att nordöstra Skåne ska upplevas som en exportmogen destination senast år 2020 där företagen

samverkar för att uppnå synergier som skapar hållbar tillväxt. Nordöstra Skåne ska utmärka sig för sina natur-, kultur- och måltidsupplevelser. Inom denna strategiska plattform kommer fortsatt utveckling att ske tillsammans med företagen. Nordöstra Skåne ska bli en näringslivsdriven destination.

Landsbygdsutveckling

Landsbygden och landskapet är en förutsättning för bland annat besöksnäring och rekreation. Landskapet är format av människor och behöver värdas och utvecklas på ett ansvarsfullt sätt för att bevara sina värden. Tillkommande bebyggelse för boende, turism eller verksamheter ska placeras på lämpliga ställen. Utgångspunkten bör vara att ny bebyggelse placeras i anslutning till befintliga gårdar eller byar så att tysta och orörda områden inte splittras. En samsyn på landsbygdsutvecklingen över kommungränserna är viktig.

Service

Östra Göinge kommun består av ett antal byar. Ambitionen är att de ska leva vidare med tillgång till service, men all service kan inte finnas överallt. Om servicen delas upp på flera byar, samtidigt som den samordnas, kan fler få tillgång till service. Genom att lyfta blicken utanför kommungränsen kan både utbudet och underlaget öka. Funktioner som kan vara aktuella att samordna är till exempel barn- och äldreomsorg, skola, fritidsverksamheter som simhall, ishall, idrott med mera.

Högskolan i Kristianstad är ett mellankommunalt intresse och för Östra Göinges del är tillgängligheten via busslinje 545 viktig. Även det planerade badhuset i Kristianstad är en viktig målpunkt.

Integration

För att uppnå en så god integration som möjligt för våra nya invånare har kommunerna ett brett samarbete inom området. Det krävs i stor utsträckning att olika parter samarbetar vid planering och genomförande av olika insatser.

Östra Göinge kommun ingår bland annat i ett samverkansprojekt tillsammans med Osby, Kristianstad, Hässleholm och Hörby. Projektet tar utgångspunkt i stora behov av att inom flera verksamheter höja och stärka kompetensen hos de som arbetar med mottagande av asylsökande, flyktingar och ensamkommande barn. Östra Göinge kommun är dessutom en samverkande

part i ytterligare ett projekt tillsammans med samtliga Skånenordostkommuner. Tillsammans vill kommunerna satsa på en arbetsmarknadsinsats för att underlätta och öka möjligheterna för nyanlända med akademisk bakgrund att snabbare komma in och etablera sig på arbetsmarknaden. Ett fortsatt samarbete inom Skåne Nordost för att integrera nya invånare är en förutsättning för att se till att de trivs och stannar i närområdet.

Renhållning

Östra Göinge har tillsammans med Osby kommun ett kommunalt aktieföretag, ÖGRAB, som ägs till lika delar av kommunerna. ÖGRAB upprätthåller den kommunala renhållningsskyldigheten som regleras i miljöbalkens 15 kapitel 18 §. Rent praktiskt innebär det att ÖGRAB samlar in och återvinner/behandlar avfall från hushåll, industrier och andra verksamheter inom Östra Göinge och Osby kommuner. Därefter skickas avfallet vidare för behandling hos ÖGRAB:s samarbetspartners.

Vatten och avlopp

Skåne Blekinge Vattentjänst AB (SBVT) är ett gemensamt driftbolag vars uppgift är att sköta driften av kommunala vatten- och avloppsanläggningar i Östra Göinge, Bromölla, Osby och Olofstrom. Bolagets syfte är att ha en effektiv, kompetent och uthållig organisation för drift av delägarnas respektive VA-anläggningar som är till nytta för bolagets VA-abonnenter. De fyra kommunerna har tillsammans drygt 53 000 invånare och ca 14 000 kunder/hushåll är anslutna till de VA-anläggningar som SBVT sköter.

Östra Göinge samverkar med Kristianstads kommun genom överföringsledningen av dricksvatten.

IT

Unikom är ett IT-bolag som ägs av Östra Göinge, Hörby samt Höörs kommuner. Unikom startade som ett samarbete över kommungränsen mellan Hörby och Höörs kommuner vilket formaliserades i en gemensam IT-avdelning i Hörby kommun, vilket även innebar att Höörs kommuns centrala IT-miljö flyttades till Hörby kommunhus. Östra Göinge kommun ingår i samarbetet sedan 2012. IT-verksamheten beslutades att bolagiseras 2015, vilket realiserades 2016.

Konsekvenser och vägval

Konsekvensbeskrivningen tillhörande översiktsplanen för Östra Göinge kommun har utarbetats med syftet att identifiera och beskriva de konsekvenser som ett genomförande av planen kan förväntas medföra. Beskrivningen fokuserar främst på miljökonsekvenser men redovisar även ekonomiska och sociala konsekvenser. Dessa konsekvenser presenteras i separata delar. En teknisk sammanfattning, där dels miljökonsekvenser, men även ekonomiska och sociala konsekvenser vägs in, avslutar konsekvensbeskrivningen.

Bakgrund och syfte

Syftet med kommunens översiktsplan är att beskriva inriktningar för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön, med andra ord hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. En översiktsplan utgör ett vägledande dokument och är inte juridiskt bindande. Konsekvenserna för en översiktsplan är svåra att förutsäga och bedöma. En av orsakerna till detta är att det inom planperioden inte går att förutsäga vilka delar av planen som kommer att genomföras.

Konsekvensbeskrivningen behandlar olika frågeställningar på en övergripande nivå, motsvarande översiktsplanens detaljeringsnivå. Beskrivningen behandlar och beskriver direkta, indirekta och kumulativa effekter av ett genomförande av översiktsplanen. Syftet med beskrivningen är att identifiera värden och åtgärder som kommunen ska ta hänsyn till och utreda i kommande planarbete. Konsekvensbeskrivningen fokuserar främst på de frågor som kan innebära betydande miljöpåverkan och behandlar effekter som kan antas uppkomma med avseende på biologisk mångfald, människa, mark, luft, vatten, landskap och kulturmiljö. Hur mark, vatten och material används med tanke på hushållning av resurser behandlas också. Eventuella negativa konsekvenser utreds sedan i en mer detaljerad konsekvensbeskrivning i efterföljande planeringsskeden, samt i samband med verksamheternas tillståndsprövning.

Detta är en miljökonsekvensbeskrivning

Konsekvenserna av en översiktsplan ska enligt plan- och bygglagen (PBL 2010:900) tydligt kunna utläsas. Enligt miljöbalken 6 kap 11§ (MB 1998:808) ska en strategisk miljöbedömning göras då en kommun eller en myndighet upprättar eller ändrar en plan eller ett program då genomförandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan antas alltid medföra betydande miljöpåverkan, enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Syftet med en sådan strategisk miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Den strategiska miljöbedömningen ska leda till att relevanta miljöaspekter beaktas i arbetet med översiktsplanen, och att allmänhet och beslutsfattare har kännedom om den betydande miljöpåverkan som planen kan antas medföra.

För att tydligt kunna utläsa konsekvenser av planen upprättas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). I beskrivningen ska man identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd samt den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen kan antas medföra. MKB:n ska även ange hur planförslaget påverkar möjligheten att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen eller om målen motverkas. Vidare ska MKB:n ge förslag på eventuella åtgärder för att förhindra eller minimera negativa miljöeffekter av de åtgärder och inriktningar som tas upp i planförslaget.

Miljökonsekvenser

Metod och avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen inleds med en jämförelse mellan översiktsplanen (ÖP2020) och ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet utgörs av tidigare gällande planer som berör planområdet och deras respektive konsekvenser. För att avgöra vilket av alternativen som utgör den mest hållbara utvecklingen för kommunen har alternativen studerats utifrån de prioriterade områden som ingår i kommunens programhandling för miljöarbete, Programhandlingen

för Östra Göinge (antagen av kommunfullmäktige 2014-03-20). Programhandlingen tar avstamp i Sveriges miljö kvalitetsmål och består av sex prioriterade områden:

- Hållbara transporter
- Hänsyn till sjöar och vattendrag
- Hushållning med mark- och vattenresurser
- Skydd av natur- och kulturvärden
- Hållbar konsumtion
- hållbart energisystem.

En avvägning av miljökonsekvenser har gjorts i det löpande arbetet med framtagandet av ÖP:n. Det slutliga innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen har fastställts i samråd med Länsstyrelsen samt kompletterats med hänsyn till inkomna synpunkter. Miljökonsekvenser av planen presenteras inom följande rubriker:

- Vatten
- Markanvändning
- Transportinfrastruktur
- Naturmiljö, rekreation och landskapsbild
- Kulturmiljö
- Klimatpåverkan och risker för människa och miljö.

Konsekvensbeskrivningen hanterar även riksintressen. En bedömning har gjorts av hur översiktsplanen följer nationellt och regionalt uppsatta miljö kvalitetsmål genom att beskriva hur planförslaget tar hänsyn till de olika områden som programhandling för miljöarbetet i Östra Göinge arbetat fram, vilka utgör kommunens lokala miljömål. Granskningen av miljökonsekvenserna har gjorts på relationen mellan befintliga värden och omfattningen av bedömd miljöpåverkan. Sammanfattningsvis innehåller planförslaget en kortfattad beskrivning av planens miljökonsekvenser.

Geografisk avgränsning

Geografiskt omfattar konsekvensbeskrivningen främst Östra Göinge kommun. Men för vissa miljöaspekter är det geografiska perspektivet större än den kommunala avgränsningen, vilket är fallet för transportinfrastruktur, vattenpåverkan och klimatfaktorer.

Tidsmässig avgränsning

En aktualiseringsprövning av översiktsplanen sker under varje mandatperiod då avsikten är att planen ska uppdateras kontinuerligt. I framtaget planförslag beskrivs den önskade och planerade utvecklingen av kommunen fram till år 2035, vilket också är tidsperspektivet för den tillhörande konsekvensbeskrivningen.

Fakta

Miljökonsekvensbeskrivningen i den strategiska miljöbedömningen ska enligt 6 kap 11§ miljöbalken innehålla:

1. en sammanfattning av planens eller programmets innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program,

2. en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd,

3. uppgifter om

a) miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs,

b) miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt,

c) befintliga miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet, särskilt miljöproblem som rör ett sådant område som avses i 7 kap. eller ett annat område av särskild betydelse för miljön, och

d) hur hänsyn tas till relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljöhänsyn,

4. en identifiering, beskrivning och bedömning av de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra,

5. uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter,

6. en sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes,

7. en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför, och

8. en icke-teknisk sammanfattning av 1-7.

Lag (2017:955)

Alternativa scenarier

I en MKB ska miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling beskrivas om planen inte genomförs. Ett sådant alternativ brukar kallas för nollalternativet. Alternativet ska spegla hur miljön påverkas av den troliga utvecklingen om det aktuella översiktsplaneförslaget inte genomförs. Det är alltså inte en beskrivning av att allting förblir som i dagsläget.

Nollalternativets inriktningar går att utläsa i översiktsplanen från 2012 (antagen 2012-09-20) samt i de fördjupade översiktsplanerna (FÖP) för orterna Glimåkra (2017-04-27) Broby (2017-04-27) samt Knislinge (2014-11-20).

Planförslaget för översiktsplanen följer i många avseenden de riktlinjer som faststälts i tidigare gällande planer (nollalternativet) och innebär endast mindre ändringar och omarbetningar.

Arbete i linje med regionala mål och strategier

I arbetet med framtagandet av ÖP 2012 samt i arbete med uppdateringen av översiktsplanen har kommunen i många avseenden arbetat i linje med de regionala utvecklingsstrategierna mot en gemensam målbild för regionen. Kommunen refererar till litteratur så som den regionala utvecklingsstrategin för Skåne *Det öppna Skåne* (2013) samt *Strategier för det flerkärniga Skåne* (2014).

Östra Göinge kännetecknas av sin småskaliga flerkärnighet där fortsatta satsningar på att stärka kommunens attraktivitet genom att bland annat satsa på nya transportlösningar för att dra nytta av Skånes flerkärnighet, hållbart byggande nära kollektivtrafik och annan service samt utveckling av kommunens byar utifrån deras unika förutsättningar och karaktärer utgör några av de viktigaste strategierna.

Den långsiktiga visionen för kommunen, 15000 stolta göingar, och de utmaningar som finns för den långsiktiga utvecklingen utgör kärnan i både nollalternativet och planförslaget.

Skånes flerkärnighet och möjligheten att dra nytta av regionens samlade utbud av arbetstillfällen, service, kultur och nöjen på ett hållbart sätt är en viktig förutsättning för kommunens tillväxt och utgör en viktig del i nollalternativet så väl som i planförslaget.

Tillväxtstråket Kristianstad - Älmhult, byarna, den levande landsbygden, det stilla varsamhetsområdet och de stora naturvärdena är nollalternativets och planförslagets främsta inriktningar.

En utbyggnad enligt planförslaget samt nollalternativet innebär att i första hand bebygga befintliga planer samt förtäta i byarna. Både planförslaget och nollalternativet pekar ut områden i anslutning till byarna för strategisk utbyggnad av bostäder, verksamheter och handel. Eftersom nollalternativet utgörs av relativt nya planer sammanfaller flertalet av de utpekade områdena för strategisk utbyggnad. Både planförslaget och nollalternativet har utformats med syfte att förtäta och skapa mötesplatser för att skapa levande byar.

Scenario nollalternativet

Nollalternativets inriktningar går att utläsa i ÖP2012 samt i FÖP:arna för orterna Glimåkra, Broby samt Knislinge.

Många av nollalternativets åtgärder och utvecklingsstrategier har idag genomförts. Att skapa en ny park som ska knyta samman byn till en helhet i Glimåkra eller att i Knislinge skapa en ny gång- och cykelvägstunnel under Väg 19 för att knyta samman byn till en helhet utgör några exempel. En annan viktig inriktning i ÖP2012 var att fastställa en VA-strategi samt en dagvattenpolicy, vilket delvis genomförts då Kommunstyrelsen år 2015 fastställde det strategiska dokumentet *Det livsviktiga vattnet* (fastställt av Kommunstyrelsen 2015-10-07, Dnr:KS 2014/00230). Aktuella delar som inte ännu har genomförts men fortfarande återstår, har lyfts in i det nya planförslaget. Ett exempel är Broby centrum. I Broby är flytt av resecentrum samt förtätning i centrala lägen satsningar för att skapa ett tydligare och mer handelskraftigt nav. Nollalternativet möjliggör för flera perifera verksamhetsområden runt om i byarna samt två större verksamhetsområden utmed Väg 19.

Scenario ÖP2020

Förslagets inriktning innebär satsningar på att förstärka kommunens byar genom förtätning. Förslaget betonar vikten av att genomlysa befintliga planer för en bättre anpassning till dagens behov samt att i första hand bebygga befintliga planer. Nya områden för strategisk utbyggnad utgör också en viktig del av förslaget. Nya områden för strategisk utbyggnad i Hanaskog, Knislinge och Broby utgör en särskilt viktig inriktning då en framtida ökning av invånarantalet innebär ett

större behov av bostäder inom orterna. Byarnas ökade attraktivitet de senaste åren, och även i framtiden, beskrivs ha direkt koppling till dess geografiska läge utmed Väg 19 och det starka kollektivtrafikstråket Broby-Kristianstad. Planförslaget innebär att nya handels- och verksamhetsområden främst samlas utmed det viktiga stråket längs Väg 19.

Motivering av val av alternativ

För att avgöra vilket av alternativen som utgör den mest hållbara utvecklingen för kommunen har planförslaget och nollalternativet studerats utifrån de sex områden som programhandlingen för Östra Göinge kommun är uppbyggt på, områdena tar avstamp i Sveriges nationella miljömål.

Sammanfattningsvis bedöms en utveckling då planförslaget genomförs resultera i ett effektivare utnyttjande av befintlig infrastruktur och anläggningar och samtidigt stärka underlaget för såväl befintlig som ny kommersiell och kommunal service. En utbyggnad enligt både planförslaget och nollalternativet innebär att utbyggnad sker på befintlig åkermark. Planförslaget bedöms dock som det mest resurseffektiva förslaget då flera redan planlagda områden för bostäder och verksamhet genomlysas utifrån framtida behovet vilket resulterat i att planer minskats ner och befintliga natur- och rekreationsmiljöer bevarats.

	Hållbara transporter	Hänsyn till sjöar och vattendrag	Hushållning med mark- och vattenresurser	Skydd av natur- och kulturvärden	Hållbar konsumtion	Hållbart energisystem
Nollalternativ	-	-	-	0	0	0
Planförslaget	+	+	+	0	+	0
Kommentar	Planförslaget är det alternativ som minskar bilberoendet och ger bäst underlag för framtida utveckling av kollektivtrafik och andra hållbara lösningar.	Planförslaget har en viss fördel då områden för hantering av dagvatten och översvämning integrerats i planen vilket kan påverka MKN vattenkvalitet positivt.	Nollalternativet bedöms innebära störst negativa konsekvenser för det samlade utnyttjandet av resurser då större areal av natur-, ängs-, betes- och skogsmark tas i anspråk. Gällande exploatering på åkermark bedöms förslagen som likvärdiga då den föreslagna superbussens sträckning återkommer i båda förslagen.	Planförslaget och nollalternativet bedöms likvärdiga under förutsättning att stor hänsyn tas till identifierade värden i senare planeringsskede.	En utveckling enligt både planförslaget och nollalternativet verkar för att det ska vara enkelt att leva klokt och hållbart i Östra Göinge. En förtätning gynnar det lokala utbudet i byarna.	Inom samtliga alternativ möjliggörs fjärrvärme som ett hållbart energisystem.

Påverkan på riksintressen

Följande riksintressen går att läsa mer om i översiktsplanen, under rubriken *Hänsyn och bevarande*.

Riksintresse för kommunikationer

Geografiskt sammanfaller planområdet med tre riksintressen avseende kommunikationer:

- Riksintresse för Väg 23
- Riksintresse för Väg 19
- Riksintresse för Väg 15.

Ett riksintresse för kommunikationer ska (enligt 3 kap 8 § MB) skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen.

Konsekvenser

Enligt rapporten *Trafikanalys ÖP Östra Göinge kommun* (2019) har bedömningen gjorts att det övergripande vägnätet, och därmed även kommunens viktigaste vägar som är utpekade som riksintressen, kan hantera den trafik som beräknas tillkomma år 2035. Slutsatsen från rapporten är att framkomligheten i vägnätet kommer att vara fortsatt god men att lokalt, i direkt anslutning till utbyggnadsområden, kan eventuella behov av åtgärder för att säkra framkomlighet och trafiksäkerhet behöva analyseras.

En utbyggnad enligt planförslaget innebär att två större områden bebyggs inom influensområdet för Väg 19; ett större område för verksamheter i utkanten av Knislinge (J1- Tegeborgs industriområde) samt ett handelsområde i Broby (Bastholmen H1-H3). Vidare analyser och eventuella åtgärder för att inte påverka riksintresset sker i efterföljande planeringsskede.

Ingen ny bebyggelse för bostadsändamål är idag planerad i direkt anslutning till någon väg utpekad som riksintresse.

Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv

Geografiskt sammanfaller planområdet med nio riksintressen avseende naturvård, kulturmiljö och friluftsliv:

- Trämme ängar (N11)
- Nedraryd-Applehult (N14)
- Sporrakulla (N16)
- Mannagården (N20)

- Glimåkra (N15)
- Araslövssjön - Hammarsjön - Helgeå (FM19)
- Oröd - Tydinge (N21)
- Gummastorpasjön (N26)
- Ballingstorp - Hanaskog - Hanaholm (L:K25)
- Sporrakulla (L:K26)
- Gumlösa - Hälleberga backe - Sinclairsholm (L:K27)
- Immeln-Raslängen (N17)
- Ivösjön - Immeln - Ryssberget (FM21).

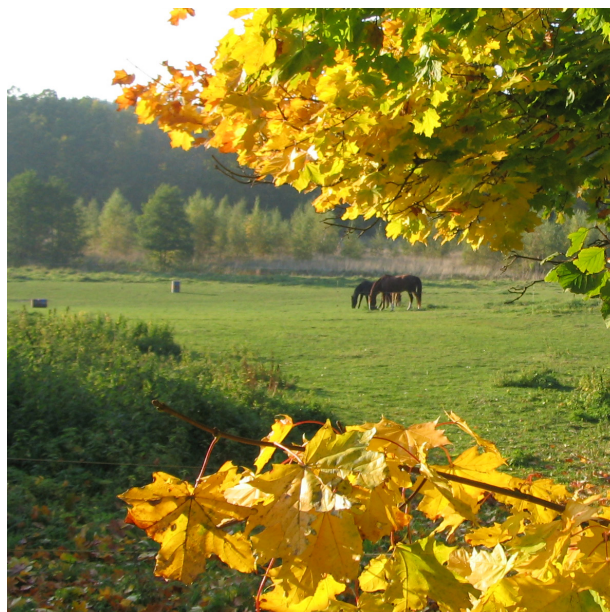
Ett riksintresse för kulturmiljö ska (enligt 3 kap 6§ MB) skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra att området utnyttjas för ett visst ändamål samt mot åtgärder som påtagligt kan skada ett områdes värde.

Påverkan på riksintresset för kulturmiljö Ballingstorp-Hanaskog-Hanaholm samt för naturvård Mannagården i samband med ombyggnationen av Väg 19 utreds separat av Trafikverket. I övrigt bedöms planförslaget inte negativt påverka kommunens riksintressen för naturvård, kulturmiljö eller friluftsliv.

Natura 2000

Geografiskt sammanfaller planområdet med fem utpekade Natura 2000 områden:

- Mannagården (SE0420314)
- Sporrakulla (SE0420241)
- Vanås (SE0420323)
- Nedraryd (SE 0420269)
- Matsalycke (SE 0420295).

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade naturområden inom EU. Alla av regeringen beslutade Natura-2000 områden har status av riksintresse. En förändrad markanvändning enligt planförslaget bedöms inte negativt påverka ovan nämnda områden.

Påverkan på miljökvalitetsnormer

Den 1 januari 1999 i samband med att miljöbalken trädde i kraft introducerades även ett nytt verktyg i det svenska miljöarbetet, miljökvalitetsnormer (MKN). Miljökvalitetsnormer är styrmedel som ska se till att god miljöstatus uppnås och upprätthålls.

Miljökvalitetsnormer utgörs av gränsvärden för föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor, och natur kan belastas med utan fara för betydande olägenheter. MKN kan exempelvis gälla högsta eller lägsta halt av ett visst ämne i luft/vatten/mark. Miljöbalken ställer krav på att ett åtgärdsprogram ska fastställas då MKN överskrids. Miljökvalitetsnormer med indikatorer ska uppdateras vart sjätte år.

Luftkvalitet

Syftet med miljökvalitetsnormer för luftkvalitet är att skydda människors hälsa och miljö mot olika typer av luftföroreningar. För skydd av människa och natur görs mätningar vid behov av kvävedioxid, svaveldioxid, metaller, ozon, bensen, bens(a)pyser samt olika partikelstorlekar för att säkerställa att de fastställda gränsvärdena inte överskrids.

Luftvårdsförbundet och Malmö stad driver sedan 2009 ett luftövervakningsprojekt för och i samarbete med Skånes 33 kommuner. Målet med projektet är att bygga upp en emissionsdatabas (utsläppsdatabas) för regionen samt beräkna hur luftföroreningar fördelar och sprider sig inom respektive kommun. Flertalet rapporter, som även innefattar Östra Göinge kommun, har publicerats de senaste åren. I rapporterna presenteras emissionsstatistik avseende kväveoxider (NOX) och partiklar (PM10) som alstrats från bland annat industri och energiproduktion, vägtrafik och småskalig uppvärmning. För utsläpp av partiklar är småskalig uppvärmning den dominerande utsläppskällan i Östra Göinges kommun och vägtrafiken den dominerande utsläppskällan för kväveoxider. Samtliga uppmätta samt beräknade halter ligger under normen för luftkvalitet (2014) och bedömningen har gjorts att partikelhalterna är så pass låga att inga uppföljande mätningar är nödvändiga för kommunen inom den närmsta framtiden.

Planförslaget bedöms ej påverka luftkvaliteten så att MKN överskrids.

Fisk och musselvatten

Inom Östra Göinge kommun finns inget vatten utpekat som omfattas av miljökvalitetsnormen för fisk- och musselvatten.

Omgivningsbuller

Omgivningsbuller definieras som ett oönskat och skadligt ljud för människors hälsa. Enligt Miljöbalken ska kommuner och myndigheter beakta riktvärdena för omgivningsbuller vid tillståndsprövning/tillsyn av verksamheter samt vid nybyggnation.

I Östra Göinge alstras buller främst från trafiken samt från verksamheter inom våra samhällen. Problematiken med omgivningsbuller bedöms som relativt liten, även om den ökande trafiken ställer nya krav vid planering. Genom att vid utarbetande av planer, bygglov samt tillsyn beakta Riksdagens och Socialstyrelsens riktvärden för buller bedömer man att miljökvalitetsnormen ej överskrids.

Vattenkvalitet

Miljökvalitetsnormerna för vatten är en del av det svenska genomförandet av EU:s ramdirektiv för vatten. Miljökvalitetsnormerna gäller för samtliga vattenförekomster. I Östra Göinge finns 20 ytvattenförekomster och 8 grundvattenförekomster.

Faktorer som påverkar vattenkvaliteten är exempelvis utsläpp från verksamheter, dagvattenutsläpp och enskilda avlopp.

För grundvattenförekomster och ytvattenförekomster görs bedömningar av kemisk status. Kemisk status bestäms genom att mäta halterna av förorenande ämnen. För grundvatten anges även vattnets kvantitativa status vilket anger om vattenuttagen är i balans med grundvattenbildningen. För ytvatten mäts förutom kemisk status även ekologisk status. Bedömningen av den ekologiska statusen utgörs främst av de biologiska kvalitetsfaktorer som beskriver växt- och djurlivet i vattenförekomsten.

Enligt vattenmyndigheten är det grundläggande målet att vattenförekomster ska uppnå minst god status senast år 2027, samt att statusen inte får försämrats för någon vattenförekomst.

Informationen som följer, angående kommunens yt- och grundvattenförekomster, har hämtats från VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Grundvattenförekomsterna i Östra Göinge kommun har idag en god kemisk och ekologisk status. Mätningar saknas dock för att klassificera 3 av de totalt 8 grundvattenförekomsterna. Ytvattenförekomsternas ekologiska status varierar. För de totalt 20 ytvattenförekomster som finns inom

planområdet uppnår 1 god status, 10 måttlig status, 3 otillfredsställande status och totalt 3 dålig ekologisk status. För 3 av kommunens ytvattenförekomster saknas data för att beskriva ekologisk status. Gällande kemisk status uppnår 5 god status då man bortser från de överallt överskridande ämnena. (Gränsvärden för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrids i alla Sveriges ytvattenförekomster på grund av atmosfärisk deposition.) Data saknas dock för att beskriva kemisk och ekologisk status för tre ytvattenförekomster och 12 av kommunens ytvattenförekomster saknar klassning för att beskriva kemisk status utan överallt förekommande ämnen.

Påverkan på vatten

Kommunen har 2015 fastställt en kommunal VA-strategi Det livsviktiga vattnet – Strategi för en långsiktig och hållbar VA-försörjning i Östra Göinge vilken utgör en del av planförslaget. Strategin är framarbetad med insikten om att vatten är en livsviktig resurs som utgör hjärtat i de naturliga ekosystemen. Programhandlingens mål är att på ett hållbart sätt säkra tillgången till dricksvatten. En viktig del av strategin är också att skapa förutsättningar för att minska påverkan från VA i våra vattenförekomster.

Strategin innebär bland annat att vatten- och avloppsledning ska upprustas, de kommunala reningsverkens beskaffenhet och kapacitet ska analyseras samt att kunskap om omhändertagande av dagvatten ska förbättras.

Konsekvenser

Under planperioden kommer reningsverket i Knislinge att byggas ut (alternativt ersättas med en ledning till Kristianstad i ett senare skede, utredning pågår). Det nya reningsverket i Knislinge planeras för att fortsättningsvis ta emot avloppsvatten från Knislinge, Hanaskog och Hjårsås. Reningsverket dimensioneras även för att på längre sikt ha kapacitet att ta emot avloppsvatten från Broby, Glimåkra, Sibbhult och Östanå. Under planperioden planeras Sibbhults reningsverk att avvecklas och därmed leda avloppsvattnet från Sibbhult till reningsverket i Knislinge. Detta innebär att Östra Göinge kommun inom den närmsta tiden kommer ha två stora reningsverk beläget i Knislinge och Broby samt fyra mindre verk i Immeln, Östanå, Boalt och Kråbbleboda.

Att lägga ner reningsverken i Sibbhult leder till mindre belastningar på vattenförekomsterna Bivarödsån och

Helgeå: Olingeån-Klingaån. Dock kan man räkna med en högre belastning på vattenförekomsten Helgeå: Almaån-Linebäck som blir reningsverkets recipient. Ett modernare reningsverk har även möjlighet till nyare teknik och effektivare reningsförmåga. Vilket i sin tur genererar en mindre påverkan på våra ytvattenförekomster.

Planförslaget bedöms inte förändra vattenförsörjningen negativt, detta avser kommunal försörjning.

Planförslaget kan innebära ett ökat utsläpp av förorenat dagvatten, eventuella åtgärder bör därför vidtas. En utbyggnad enligt planförslaget innebär en ökad trafikmängd samt fler hårdgjorda ytor vilket i samband med reducerade infiltreringsmöjligheter leder till ett ökat utsläpp av förorenat vatten. Beroende på framtida markanvändning och förekommande verksamheter, kan lokala reningsanordningar för dagvatten bli aktuella. Detta för att utesluta en negativ påverkan på närliggande vattendrags kemiska och ekologiska status. I planförslaget finns utpekade områden avsedda för dagvattenhantering/översvämning som en åtgärd för att minska risken för översvämning lokalt, men även för att minska påverkan på våra vattendrag.

En utbyggnad enligt planförslaget innebär ingen ny bebyggelse inom befintliga vattenskyddsområden.

Samlad bedömning

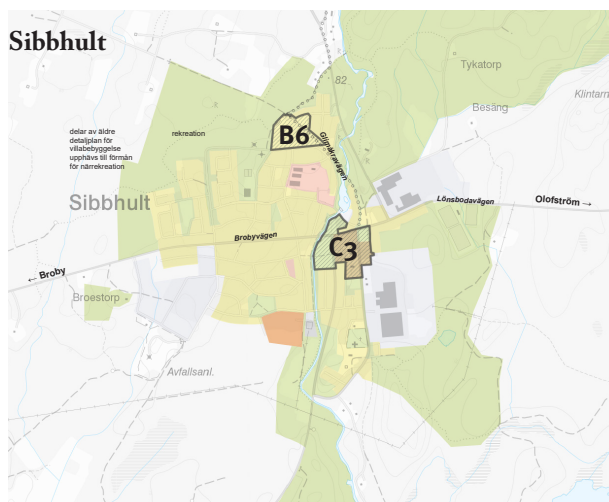
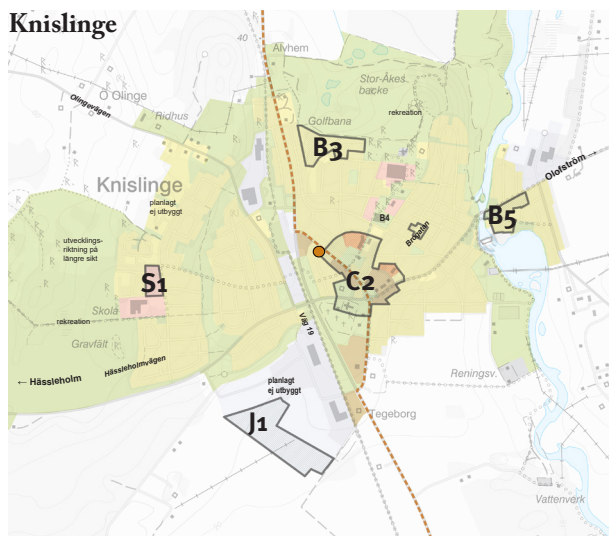
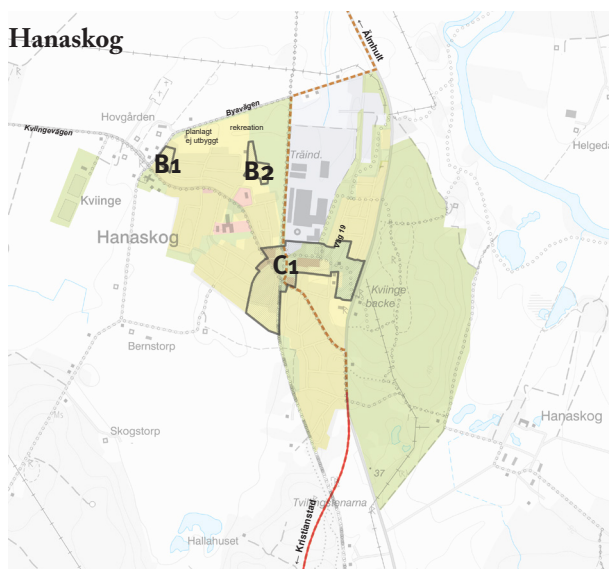
Samlad bedömning är att planen ej kommer att försämra kvaliteten på våra vatten, utan på sikt ge en förbättring, förutsatt att stor hänsyn tas vid planering.

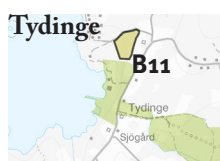
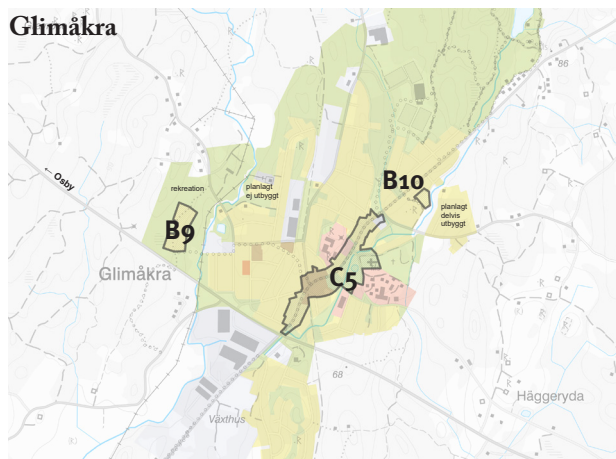
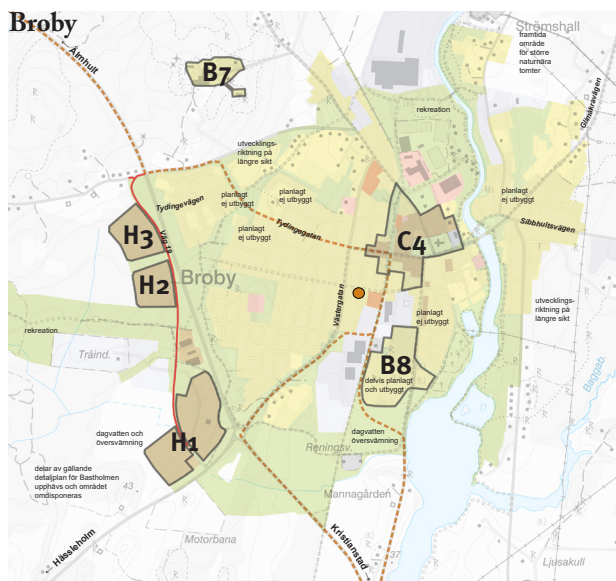
Påverkan på markanvändning strategisk utbyggnad

Markanvändning handlar om avvägningar mellan olika intressen och ändamål. Ett grundläggande krav i plan- och bygglagen (2010:900) är att mark ska användas för det ändamål som den är mest lämpad för, med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov.

Jordbruksmark skyddas enligt 3 kap 4§ MB (1998:808). Jordbruksmark bör endast tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och om detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Planförslaget

Konsekvenser

En förändrad markanvändning enligt planförslaget innebär främst att redan planlagd mark exploateras.

En utbyggnad enligt planförslaget innebär också att ett antal nya områden, områden som idag ej är detaljplanerade för strategisk utbyggnad, lokaliseras inom och i utkanten av byarna Hanaskog, Knislinge, Broby, Glimåkra, Sibbhult och Tydinge. Områdena ger möjligheter att skapa och utveckla bostäder, industri, handel, kontor, skola eller annan service.

Planförslaget innebär att ny bebyggelse främst lokaliseras till stråket längs Väg 19. Detta är en förutsättning för att på ett resurseffektivt sätt värna om och utveckla det befintliga utbudet av handel, service och kollektivtrafik. En utbyggnad enligt planförslaget innebär också att mindre verksamhetsområden, tidigare föreslagna i utkanten av de mindre byarna Sibbhult och Glimåkra, samordnas på ett mer resurseffektivt sätt nära det viktiga stråket Väg 19, kollektivtrafik och annan service.

En utbyggnad enligt planförslaget innebär att många områden som tidigare utpekats för framtida bebyggelse tagits bort, för att bättre spegla det framtida behovet av nya bostäder, verksamheter, handel och service. Flertalet av de områden som utpekats i tidigare gällande planer (nollalternativet) har i planförslaget minskats ytmässigt eller tagits bort som en följd av planförslagets mer tydliga inriktning, stråket längs Väg 19, och/eller på grund av att områdenas beskaffenhet djupare analyserats.

Kring flera av kommunens byar ligger jordbruksmark och skogsmark tätt inpå. En utbyggnad enligt planförslaget innebär att två nya områden exploateras på högklassig åkermark. I Knislinge (J1 - Tegeborgs industriområde) föreslår planförslaget en utbyggnad i anslutning till Väg 19. Markanvändningen utgörs idag av åkermark klass 7. Kommunen motiverar exploateringen med områdets attraktiva läge ur logistikperspektiv samt att området ligger i direkt anslutning till ett redan befintligt verksamhetsområde. Även i Broby pekar planförslaget ut ett område på befintlig jordbruksmark (B8 - Broby södra). Markanvändningen utgörs i nuläget av delvis planlagt och utbyggt område, betesmark och åkermark klass 6. Områdets närhet till Helgeå utgör ett viktigt argument för att inte längre upprätthålla dagens markanvändning då stora delar av jordbruksmarken precis söder om det utpekade utvecklingsområdet riskeras att översvämmas. Vid höga flöden, avlakas näringsämnen ut i Helgeå, vilket negativt påverkar vattenförekomstens ekologiska status. Bebyggelse motiveras även med områdets attraktivitet för bostäder i närhet till Helgeå och befintliga rekreationsstråk samt sitt relativt centrurnära läge. En utbyggnad enligt planförslaget innebär en fragmentering av det befintliga jordbrukslandskapet i fråga, då en ny sträckning för superbussen föreslås gå genom den befintliga åkern söder om det utpekade utvecklingsområdet.

I Knislinge (B3 - Knislinge norra) innebär planförslaget att en lucka i ett befintligt kvarter i byns norra del bebyggs. Markanvändningen utgörs idag av betesmark. I Hanaskog (B2 - Agneberg) innebär planförslaget att

ett mindre område tas i anspråk för bostäder. Området i fråga används idag som betes- och odlingsmark.

Flera av de områden som utpekats för strategisk utbyggnad utgörs idag av en markanvändning som inte längre bedömts som lämplig, eller som i dagsläget inte bedömts optimalt av olika anledningar. I Hanaskog (B1 - Kviinge kyrkby) pekats en lucktomt ut för framtida bostäder där en handelsträdgård tidigare var belägen. Planförslaget innebär att gällande detaljplan ändras för att medge bostäder. I Knislinge (B5 - Hjäsåsllilla), finns ett planlagt område för industri i söder och för bostäder i norr. En förstudie har tagits fram och detaljplanering pågår för att möjliggöra ett attraktivt område med bostäder, grönsåk, kultur och verksamheter. Den befintliga markanvändningen (nollalternativet) strider mot gällande plan då delar av området redan idag utgörs av bostäder. I Sibbhult (B6 - Kvarteret Rektorn) innebär planförslaget att ett område utpekats för skola istället anpassats för att möjliggöra för bostäder, då något behov för en ny skola inte beräknas inom närmare framtid. I utkanten av Knislinge (S1 - Ny förskola) vid Västerskolan finns idag ett relativt stort obebyggt område som i gällande detaljplan är avsatt för centrum- och handelsverksamhet. Markanvändningen utgörs idag av park/gröning. En utbyggnad enligt planförslaget innebär en ny förskola på platsen då närliggande förskoleverksamhet flyttas till det utpekade området. Handel och centrumverksamhet samlas istället till mer centrala delar av Knislinge.

Utbyggnad enligt planförslaget kräver att mindre skogsområden behöver avverkas och att små gröna områden omvandlas till bostäder och verksamheter. I Glimåkra (B9 - Skogsbyn) möjliggör planförslaget för ett nytt område för utbyggnad av bostäder i byns utkant. Exploatering motiveras här med att ett koncept i utkanten av byn möjliggör för en attraktiv, alternativ, boendemiljö med möjlighet till mindre djurhållning/hästgårdar. Markanvändningen utgörs idag av skog. I Glimåkra (B10 - Montören) innebär planförslaget att ett mindre område planlagt för natur exploateras. I Knislinge (B4 - Villagatan) innebär en utbyggnad enligt planförslaget att en gröning, från början tänkt som platsbildning i tidigare stadsplan, exploateras.

I Tydinge (Tydinge by och festplats - B11) innebär planförslaget en utbyggnad av ett befintligt bostadsområde. Dagens markanvändning är naturmark, igenväxt betesmark samt yngre barrskogsplantering.

Samlad bedömning

En utbyggnad enligt planförslaget medför negativa konsekvenser avseende bebyggelse på jordbruksmark klass 7 i Knislinge (J1- Tegeborgs industriområde) samt klass 6 i Broby (B8 – Broby södra).

En utbyggnad enligt planförslaget innebär att verksamheter centreras till stråket längs Väg 19 samt att spridd bebyggelse undviks. Planförslaget bedöms på så vis hushålla med kommunens mark- och vattenresurser.

Sammanfattningsvis bedöms en utbyggnad enligt planförslaget skapa förutsättningar för ett resurseffektivt nyttjande av mark.

Åtgärder

I detaljplaneprocessen konsekvensbeskrivs områdena tydligare och mer detaljerat.

Påverkan på infrastruktur och transporter

Östra Göinge kommuns vägnät utgörs av kommunala gator inom tätorterna. Lands- och riksvägar som sammanbinder tätorterna ägs av staten med Trafikverket som huvudman. Trafikverket är också väghållare för flertalet genomfartsvägar i kommunens tätorter.

En separat miljökonsekvensbeskrivning uppförs av Trafikverket i samband med ombyggnationen av Väg 19. Ombyggnationer av betydande vägar och infrastruktur kan bland annat ge påverkan på by- och landskapsbild, kulturmiljö, ljudmiljö och hälsa, rekreation och fritid, naturmiljö, markföroreningar, vattenmiljö samt jord- och skogsbruk.

Förutsättningar och utmaningar

Idag är Östra Göinge en transporttät kommun både vad gäller person- och godstrafik. Med en spridd bebyggelse följer stora utmaningar avseende transporter, behovet av bil är ett faktum. Samtidigt rymmer den skånska flerkärnigheten stora möjligheter för Östra Göinge till en långsiktig positiv utveckling om kommunens kärnor med sina specifika kvalitéer genom nya effektiva transportlösningar kan knytas närmare de regionala kärnorna Kristianstad/Hässleholm.

Hållbara transporter

Hållbara transporter är ett av de 6 utvalda områdena i kommunens miljöarbete, *Programhandling för miljöarbete i Östra Göinge* med utsikt 2025. Tre inriktningsmål, för Östra Göinge kommun, berör hållbara transporter:

- Transporter både avseende person- och godstrafik ska vara samordnad och fossilbränslefri.
- Infrastruktur för gång- och cykeltrafik ska vara väl utbyggd.
- Det ska vara lätt att åka kollektivt till/från och inom Östra Göinge.

Kommunfullmäktige har även fastställt övergripande mål för fokusområdet kommunikationer, *Trafikförsörjningsstrategi för Östra Göinge kommun*. Strategin utgår från hållbarhetsbegreppet samt lyfter fram inriktning och prioritering som berör gång-, cykel-, kollektiv- och biltrafik.

Hållbara transporter innebär att vi tar ansvar för transporterens miljöpåverkan genom bränsleval, effektiva transportsystem och ett minskat transportbehov. Hållbara transporter syftar konkret till att minska den negativa påverkan på klimat och människors hälsa, som utsläpp från dagens gods- och persontrafik medför.

Konsekvenser

I samband med uppdateringen av översiktsplanen har kommunen tagit fram en översiktlig trafikanalys på det övergripande vägnätet med bedömning av planförslagets påverkan på trafikmängd och framkomlighet. I trafikanalysen, *Trafikanalys ÖP Östra Göinge kommun* (Tyréns, 2019), som har tidshorisonten 2035, har hänsyn tagits till den allmänna trafikökningen, ombyggnaden av Väg 19 samt den beräknade trafikökningen baserat på planförslaget (med förutsättningar att även samtliga av dagens befintliga planer bebyggs).

En av slutsatserna som rapporten visar på är att det kommer ske en genomsnittlig ökning av trafikflödet på det statliga vägnätet på i genomsnitt ca 40 % fram till år 2035, enligt Trafikverkets uppräkningsstal, oberoende av om flera verksamheter och bostäder tillkommer inom kommunen. En ökad trafikmängd leder till ökade utsläpp och därmed negativ påverkan på hälsa och klimat. En ökad trafikmängd ställer också större krav på vägarnas utformning avseende att motverka omgivningsbuller, minska barriäreffekter och trygga säkerheten för bilister och oskyddade trafikanter inom och i närhet av kommunens byar. Tillskottet

från de planerade utbyggnaderna (då samtliga redan planlagda och utpekade utvecklingsområden bebyggs) beräknas ge ett tillskott på i genomsnitt ca 25 % utöver den generella trafikökningen (förändringarna kan dock variera stort lokalt), vilket motsvarar ca 9500 fordonsrörelser per dygn. En ökning av trafiken innebär sammanfattningsvis att genomsnittstrafiken på det statliga vägnätet tillsammans med en utbyggnad enligt planförslaget, kommer att leda till en genomsnittlig trafikökning med cirka 65 % fram till år 2035 ifall samtliga redan planlagda områden samt områden utpekade i planförslaget bebyggs. Bostadsförsörjningsprogrammet tyder dock på att en stor del av kommunens redan planlagda områden inte kommer att vara bebyggda 2035.

En utveckling enligt planförslaget innebär att vägstandarderna på Väg 19 höjs samt att det befintliga stråket längs Helgeå/Väg 19 förstärks.

En utbyggnad innebär också att en större vikt läggs vid förtätning och att ny bebyggelse förläggs till kollektivtrafikhärlägen. Bebyggelse i centrumnära och kollektivtrafikhärlägen bedöms vara en förutsättning för ett bilfritt samhälle och därmed mindre utsläpp.

Enligt Trafikanalysen, framtagen av Tyréns, kommer superbusskonceptstråket Kristianstad-Broby-Älmhult, bidra till en överföring av resande från bil till buss vilket bidrar till att minska negativ påverkan på hälsa och klimatet.

En utbyggnad enligt planförslaget innebär också att kommunens gång- och cykelvägnät, både inom och mellan byarna, förbättras och byggs ut. En satsning på utbyggnad av gång- och cykelvägnätet förväntas bidra till att fler väljer att gå och cykla, främst inom byarna enligt den framtagna trafikanalysen framtagen av Tyréns.

En utbyggnad enligt planförslaget innebär bland annat att en cykelförbindelse mellan Broby och Tydingeområdet möjliggörs för att minska bilberoendet samt för att öka trafiksäkerheten.

Planförslaget belyser ett behov av att analysera möjligheter till att förbättra och utveckla det kommunala gång- och cykelvägnätet vilket också innebär att övergångar säkras för att motverka barriäreffekter skapade av Väg 19.

Med en ökad trafikmängd ökar också mängden transporter av gods och farligt gods. I Östra Göinge är Väg 19, 23, 119 och 121 utpekade som rekommenderade vägar för farligt gods. Detta innebär att vid dessa vägar ska det finnas säkerhetsavstånd mot bostäder och annan bebyggelse. Inom utvecklingsområdet Broby centrum (C4) finns leder för farligt gods, något som måste beaktas vid förtätning och centrumutveckling. Då kommunen i vissa fall vill använda kortare avstånd än det som är rekommenderat krävs att en riskutredning görs, vilket kan innebära att åtgärder måste vidtas för att säkerheten ska säkerställas.

Kommunen behöver även i vidare planeringsskede ta hänsyn till att farligt gods även kan transporteras på andra vägar än rekommenderade vägar för farligt gods.

Samlad bedömning

En utveckling enligt alternativen innebär stora satsningar på kollektivtrafiklösningar samt förbättringar av kommunens gång- och cykelvägnät för att minska bilberoendet och på så vis minska påverkan på människors hälsa och miljön.

Utbyggnationen av Väg 19 bidrar till förbättrad och attraktivare boendemiljö i tätorterna samt ökad säkerhet för trafikanter.

Åtgärder

Kommunen saknar i dagsläget en handlingsplan för vilka gång- och cykelstråk som ska prioriteras lokalt. I nuläget genomförs dock en inventering av det kommunala gång- och cykelvägnätet. Den färdiga inventeringen kommer att utgöra ett viktigt kunskapsunderlag vid det framtida strategiska arbetet med prioriterade stråk. Östra Göinge kommun kommer i sin framtida planering arbeta mer med gång- och cykelstråk jämsides med kommunens kultur- och naturmiljö.

Påverkan på naturmiljö, rekreation och landskapsbild

Östra Göinge är Skånes gröna hjärta med god tillgång på mark för rörligt friluftsliv. Kommunen värnar om den biologiska mångfalden. Genom varsam exploatering kan man behålla de värden som gör landskapet unikt samtidigt som man möjliggör för fler att bo och verka i det.

En utbyggnad enligt planförslaget innebär att kommunen verkar för att närrekreation ska finnas i anslutning till alla byarna i kommunen, samt att särskilda åtgärder ska vidtas för att binda ihop felande länkar och stärka samband mellan byarna och viktiga blågröna målpunkter. Planförslaget innebär också att god tillgång ska finnas på parker, lekplatser och trädplanteringar. En utbyggnad enligt planförslaget bidrar till att stärka förbindelserna med omgivande landskap genom att aktivt stärka stråk samt motverka barriäreffekter, vilket ger goda förutsättningar för närrekreation.

För utbyggnad på landsbygden har kommunen gjort ställningstagandet att större områden som ej är direkt utpekade i översiktsplanen bör undvikas. Ett av syftena med kommunens varsamhetsområde är att just motverka spridd bebyggelse på landsbygden samt värna om obebyggda områden, naturen och det naturnära friluftslivet.

Planförslaget föreslår ett antal nya utvecklingsområden för bostäder, handel och verksamheter. Förändrad markanvändning, då nya områden tas i anspråk, samt förtätning kan innebära hot mot biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Det är därför viktigt att förändringar genomförs med varsamhet och hänsyn till de gröna och blåa värdena och biologisk mångfald. Det är viktigt att se över spridningskorridorer, stärka och utveckla grönstrukturen samt ersätta grönt med grönt i samband med exploatering.

Planförslaget föreslår ett utbyggnadsområde för främst fritidsbebyggelse i anslutning till rekreationsområdet Tydinge. Området har goda förutsättningar att ansluta till kommunalt VA och finns redan utpekad som bostäder i den fördjupade översiktsplanen för Broby, där en bedömning har gjorts att området inte kommer att påverka rekreations- eller naturområdet negativt.

Geografiskt sammanfaller planområdet med fem naturreservat: Sporrakulla, Grävlingabackarna, Matsalycke, Dalshult och Stora Bjälkarp. Ett naturreservat är ett värdefullt område som skyddas enligt 7 kap Miljöbalken. Naturreservat har särskilda bestämmelser om skydd och skötsel som utformats utifrån områdets karaktär och vilka naturvärden man vill skydda. En förändrad markanvändning enligt planförslaget bedöms inte påverka kommunens naturreservat.

Inga av de föreslagna utvecklingsområdena i planförslaget berörs av strandskydd idag. Dock

finns där fem utpekade områden där strandskyddet återinträder i samband med en planläggning. I Glimåkra (B10 - Montören) rinner ett mindre vattendrag (=smalare än 2m) parallellt med det utpekade utvecklingsområdet. Samma vattendrag rinner även igenom utvecklingsområdet i centrum (C5 - Glimåkra centrum). I Knislinge (B5 - Hjarsåsllilla) samt Broby (C4 - Broby centrum) ligger Helgeå i anslutning till utvecklingsområdena och i Sibbhult (C3 - Sibbhult centrum) rinner Bivarödsån parallellt med utvecklingsområdet. En ny prövning mot strandskyddsbestämmelserna kommer att krävas i framtida planarbete. Detta innebär att kommunen måste bedöma strandskyddets betydelse i planarbetet och upphäva strandskyddet för de delar som anses angelägna. Där strandskyddet begränsas är det viktigt att ytor vid vattnet förblir tillgängliga för allmänheten. Väljer kommunen att inte upphäva strandskyddet i samband med planarbetet kommer strandskyddet att återinträda för hela B10 och stora delar av B5. Strandskyddet har två syften: att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Strandskyddet gäller även för samtliga sjöar och vattendrag.

Samlad bedömning

Planförslaget kan innebära ett hot mot biologisk mångfald och ekosystemtjänster om förtätningen genomförs ovarsamt utan hänsyn till de gröna värdena och den biologiska mångfalden. Planförslaget verkar för att skapa goda förutsättningar för närrekreation genom att identifiera viktiga gröna och blåa målpunkter samt säkerställa attraktiva stråk som förbinder byarna med det omgivande landskapet.

Åtgärder

Ny bebyggelse som fragmentiserar landskapet ska inte tillåtas, däremot ska landsbygden vara bebodd så att det småbrutna landskapet brukas och inte växer igen. Eventuella konflikter avseende befintliga värden bedöms kunna åtgärdas på ett bra sätt genom god fysisk planering och att värdena beaktas i kommande planprocess. I planen pekas ett varsamhetsområde ut där naturen, stillheten och tystnaden ska värnas.

Flera av de områden som utpekats för framtida strategisk utbyggnad utgörs av befintlig naturmark. Innan ianspråktagande av befintlig naturmark är det viktigt att djupare analysera platsens befintliga värden för att undvika att värdefulla miljöer för växt- och djurliv förvanskas.

Påverkan på kulturmiljö

Inom många av planförslagets utvecklingsområden finns registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar (se tabell 2). Vid förändrad markanvändning krävs därför att stor hänsyn tas i vidare planeringsskede för att undvika negativ påverkan.

Länsstyrelsen har i sitt Kulturmiljöprogram identifierat särskilt värdefulla kulturmiljöer och kulturmiljöstråk i Skåne. De utpekade miljöerna i kulturmiljöprogrammet visar alla på någon typ av kulturhistoriskt värde som man vid planering måste beakta. Det kan vara som dokumentvärde, det vill säga historiska egenskaper, eller som upplevelsevärde, t ex estetiskt och socialt engagerande egenskaper som uppvisar ett eller flera av begreppen kvalitet, autenticitet, pedagogiskt värde, sällsynthet och representativitet. Helgeå men även närliggande område i anslutning till vattendraget utgör ett viktigt kulturmiljöstråk enligt kulturmiljöprogrammet och Broby och Glimåkra tätort utgör särskilt värdefulla kulturmiljöer. Utvecklingsområden utpekade i planförslaget sammanfaller med två viktiga platser/objekt: Broby gästgivargård, samt Sanatoriet i Broby. Även i Knislinge tätort finns ett objekt med särskilda kulturhistoriska värden som nämns som fördjupningar till kulturmiljöprogrammet och som sammanfaller med utpekade utvecklingsområde (C2 – Knislinge centrum).

Inom planförslagets utvecklingsområden finns också ett antal objekt som idag utgör kulturskyddad bebyggelse, det vill säga objekt som regleras i stadsplan/detaljplan vilka behöver beaktas vid förtätning/exploatering.

Samlad bedömning

Det är viktigt att utveckla och synliggöra kulturvärden så att de är levande och tillgängliga för framtiden. Det är därför viktigt att i vidare skede planera med stor hänsyn till värdefulla historiska och nutida kulturmiljöer. Omgestaltning/förtätning kan, genom god arkitektur, bidra till att synliggöra och förstärka värdefulla historiska och nutida kulturmiljöer, och samtidigt skapa rumsligheter och naturliga mötesplatser samt goda boendemiljöer.

Åtgärder

Kommunen saknar riktlinjer för exploatering på landsbygden vilket kan, vid ovarsamhet vid exploatering av särskilt känsliga områden, leda till att särskilt värdefulla miljöer förvanskas. Eventuella konflikter avseende befintliga värden bedöms kunna åtgärdas på ett bra sätt genom god fysisk planering och att värdena

Tabell 2. Sammanställning av kända registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom och i direkt närhet till utpekade utvecklingsområden

OMRÅDE	RAÄ-NUMMER	LÄMNINGSTYP	KATEGORIER	DATERING
Hanaskog B1	Kviinge 16:1	Bytomt/gårdstomt	Bebyggelseämningar	Medeltid Nyare tid
Knislinge B3	Knislinge 15:1	Hög	Gravar	Bronsålder Järnålder
Knislinge C2	Knislinge 4:1	Byggnad annan	Övriga lämningstyper	Nyare tid
	Knislinge 3:2	Hällristning	Ristningar, hällmålningar och monument	Stenålder Bronsålder
	Knislinge 47:1	Vägmärke	Kommunikations-/maritima lämningar	Nyare tid
	Knislinge 78:1	Sammanförda lämningar	Övriga lämningstyper	
	Knislinge 67:1	Bytomt/gårdstomt	Bebyggelseämningar	Medeltid Nyare tid
Glimåkra C5	Glimåkra 131:1	Bytomt/gårdstomt	Bebyggelseämningar	Medeltid Nyare tid
	Glimåkra 183:1	Minnesmärke	Ristningar, hällmålningar och monument	Nyare tid
Broby B7	Östra Broby 174:2	Område med fossil åkermark	Agrara lämningar	Bronsålder Järnålder Medeltid Nyare tid
Broby B8	Östra Broby 135:1	Boplats	Boplatser och visten	Stenålder Bronsålder Järnålder
	Östra Broby 6:1	Hällristning	Ristningar, hällmålningar och monument	Stenålder Bronsålder
	Östra Broby 28:1	Hällristning	Ristningar, hällmålningar och monument	Stenålder Bronsålder
	Östra Broby 28:2	Hällristning	Ristningar, hällmålningar och monument	Stenålder Bronsålder
	Östra Broby 6:2	Hällristning	Ristningar, hällmålningar och monument	Stenålder Bronsålder
	Östra Broby 135:2	Hög	Gravar	Bronsålder Järnålder

beaktas i kommande planprocess.

Flera av de områden som utpekats för framtida strategisk utbyggnad innehåller synliga eller mindre synliga spår från äldre generationer. Innan ianspråktagande är det därför viktigt att djupare analysera platsens befintliga värden för att undvika att värdefulla kulturmiljöer förvanskas. Innan ianspråktagande kan det i vissa fall vara nödvändigt att genomföra inventeringar för att identifiera värdefulla miljöer.

Klimatförändringar och risker för människa och miljö

Klimatförändringarna innebär att risken för extrema vädersituationer ökar. Ett förändrat klimat leder bland annat till högre temperaturer, ökad nederbörd, stigande havsnivåer och förändrade flöden i vattendrag samt ökade risker för ras, skred och erosion. Det är därför viktigt att i den översiktliga planeringen planera för att stå robust inför nuvarande och kommande klimatförändringar. För Östra Göingens del har kommunen på senare år drabbats av kraftiga stormar.

Översvämningsrisk

Genom planområdet rinner Helgeå, detta innebär att det finns områden inom planområdet som riskerar att bli översvämmade. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har gjort en översvämningskartering som visar områden som översvämmas vid ett 50- 100- 200-års regn samt vid högsta flöde. Karteringen utgör ett viktigt planeringsunderlag.

Kommunen samarbetar med det kommunala vattenbolaget (SBVT) för att utreda brister och förbättringsmöjligheter i dagens dagvattensystem. Att öka kunskapen om hanteringen av dagvatten ingår även som en viktig åtgärd för att minska påverkan vid t.ex skyfall.

En utbyggnad enligt planförslaget medför en ökad andel hårdgjord yta inom kommunens byar, vilket leder till större dagvattenflöden och större risk för översvämning vid eventuella skyfall. Länsstyrelsens lågpunktskartering utgör här ett viktigt planeringsunderlag. Planförslaget betonar betydelsen av samordning av regleringsåtgärder inom avrinningsområdet som en viktig mellankommunal och regional fråga.

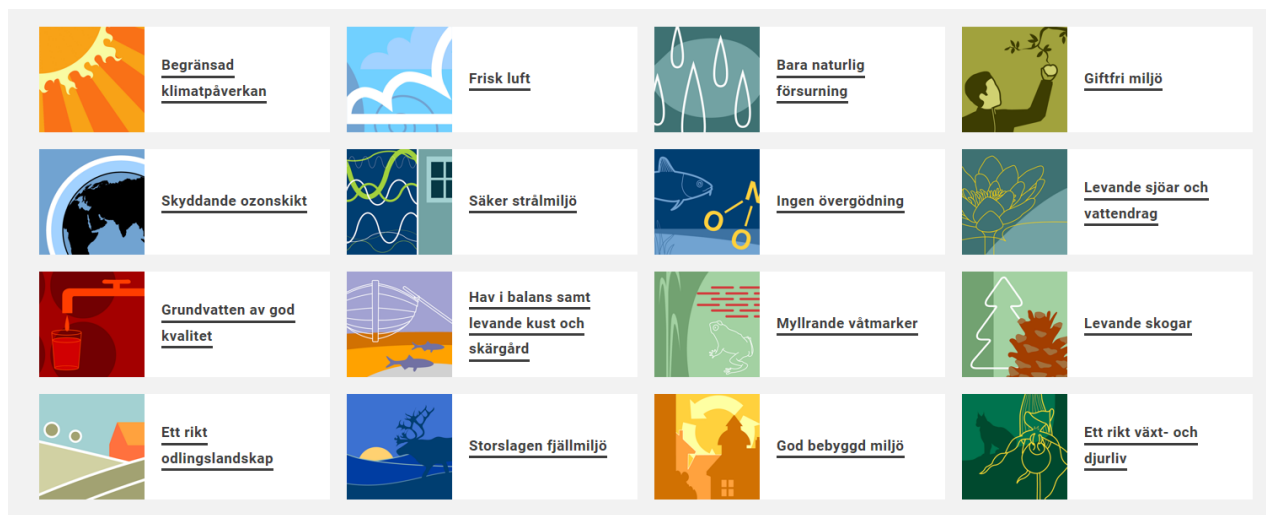
I planförslaget tillkommer inga nya byggnader inom översvämningsområden. Dock finns det befintliga där risken avseende översvämning bör detaljutredas.

Kommunen arbetar med att minska översvämningsrisk genom att områden med risk för översvämning kartläggs innan de eventuellt kan bebyggas, samt att områden för omhändertagande av dagvatten utreds.

Erosion, ras och skred

Områden som ligger inom risk för ras och skred ska detaljutredas innan de eventuellt kan bebyggas. I nuläget pågår en inventering av MSB för att identifiera speciellt känsliga områden.

Sveriges Miljömål - 16 miljökvalitetsmål

Markföroreningar

Potentiellt miljöförorenade områden behöver utredas i tidigt skede. Eventuella markförordningar utifrån tidigare markanvändning har speciellt utrett i Hanaskog (B1 - Kviinge kyrkby), Broby (B8 - Broby södra) samt i Knislinge (B5 - Hjarsåsllilla) för att undvika negativ påverkan. Eventuellt ytterligare utredningar kan komma att behövas i kommande detaljplanering eller inför bygglov.

MKB:n och miljö kvalitetsmålen

Sveriges riksdag har antagit 16 miljö kvalitetsmål (MKM) vilka syftar till att beskriva ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. De nationella miljö målen ska vara vägledande för planarbetet och planen ska redovisa påverkan på miljö målen samt hur eventuell negativ påverkan förebyggs.

Östra Göinge kommun berörs av 15 av de totalt 16 miljö målen, med undantag för Storslagen fjällmiljö.

Regionala miljö kvalitetsmål

Länsstyrelsen Skåne har tagit fram ett åtgärdsprogram som visar riktningen för det fortsatta arbetet i länet för att uppnå miljö kvalitetsmålen (relaterade miljö mål presenteras nedan efter respektive åtgärds punkt). Programmet Skånska åtgärder för miljö målen - Regionalt åtgärdsprogram för miljö målen (2016) sträcker sig över tidsperioden 2016-2020 och fokuserar på fem utmaningsområden:

- **Hållbara transporter** (MKM: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Ett rikt växt- och djurliv samt God bebyggd miljö)
- **Hänsyn till hav, sjöar och vattendrag** (MKM: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård och god byggd miljö)
- **Hushållning med mark- och vattenresurser** (MKM: Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Ett rikt odlingslandskap och God bebyggd miljö)
- **Skydd av natur- och kulturvärden** (MKM: Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv)
- **Hållbar konsumtion** (MKM: i stort sett samtliga miljö kvalitetsmål).

Planförslagets påverkan på miljö kvalitetsmålen

I Östra Göinge arbetar man med miljö målen i ett miljöprogram där man identifierat sex prioriterade områden som täcker in miljö målen:

- hållbara transporter
- hänsyn till sjöar och vattendrag
- hushållning med mark- och vattenresurser
- skydd av natur och kulturvärden
- hållbar konsumtion
- hållbart energisystem.

Nedan presenteras hur planförslaget tar hänsyn till kommunens lokala miljö kvalitetsmål.

Hållbara transporter. Hållbara transporter syftar till att minska den negativa påverkan på klimatet och människors hälsa som utsläpp från dagens gods- och persontrafik har. Att satsa på alla byar kan utgöra ett ökat behov av transporter. Därav är det viktigt att satsa på hållbara transporter. Planförslaget identifierar vikten av Väg 19, superbusskonceptet samt utbyggnad av gång – och cykelvägnätet som viktiga faktorer för detta. Även en förtätning av våra byar gör att man kan lämna bilen för sitt vardagsliv i byn.

Hänsyn till sjöar och vattendrag. Östra Göinge ska minska sin negativa påverkan på sjöar och vattendrag genom att modernisera Knislinge reningsverk och arbeta med långsiktigt hållbara dagvattenlösningar från våra byar.

Hushållning med mark- och vattenresurser. Kommunens intention är att hushålla med markresurser. Av översiktsplanens förtätningsförslag och ställningstagande framgår att redan planlagda och påbörjade områden i första hand ska byggas ut innan ytterligare mark tas i anspråk. Detaljplaner föreslås även upphävas i byarnas utkant där bedömningen är att tidigare spådd utveckling av villabebyggelse ej kommer att ske.

Skydd av natur- och kulturvärden. Östra Göinge har god tillgång på mark för rörligt friluftsliv. Kommunen värnar den biologiska mångfalden och våra värdefulla kulturmiljöer både inom och utanför byarna - på land och i vatten.

Hållbar konsumtion. Kommunen är medveten om konsumtionens påverkan på miljön och arbetar aktivt med att minska den. Översiktsplanen skapar samhälleliga strukturer för att inom vissa områden kunna förändra sina vanor till ett hållbart alternativ exempelvis transporter, att gå, cykla och åka kollektivt. Genom att satsa på kollektiv-, gång- och cykelstråk samt möjliggöra för centrumnära service och bostäder främjar man också en hållbar konsumtion. I viss mån kan även det omgivande landskapet förse byn med närproducerade livsmedel.

Hållbart energisystem. Hållbart energisystem handlar om att minska energianvändningens påverkan på miljön men även att minska den totala energianvändningen. Hållbart energisystem är en viktig profilfråga för kommunen. I samband med ny- och ombyggnationer av förskolor, skolor och andra anläggningar strävar kommunen därför efter att minska användningen av fossila bränslen genom att främja hållbara energisystem så som fjärrvärme och solenergi.

Östra Göinge kommun har anslutit sig till *100% fossilbränslefritt Skåne 2020* vilket är ett tydligt ställningstagande för framtiden. Nätverket som drivs av Klimatsamverkan Skåne tillsammans med Länsstyrelsen och Region Skåne har arbetats fram med syftet att kommuner, organisationer, företag och privatpersoner i Skåne ska minska sin påverkan på klimatet.

Sociala konsekvenser

Översiktsplanen (ÖP 2019) har i stora drag utgått efter den tidigare fastställda översiktsplanen för kommunen (ÖP 2012) samt de fördjupade översiktsplanerna (FÖP) för Knislinge, Glimåkra och Broby. Planarbetet för FÖP:arna inleddes med medborgardialoger för att fånga upp de tankar och idéer som fanns bland de boende i kommunen. De synpunkter som framkom tidigt i planprocessen låg sedan till grund för de förslag FÖP:arna sammanställde. Eftersom FÖP:arna var relativt nya och planförslaget utgick mycket efter dessa så har kommunen valt att, istället för tidiga medborgardialoger, lägga fokus på ett flertal dialoger under samrådet för aktuellt planförslag. Dessa dialoger har gjorts med medborgare, föreningar och olika intressegrupper där kommunen har bjudit in till allmänna samrådsmöten, haft särskilda dialoger med äldre, ungdomar, barn och nyanlända. Information om översiktsplanen har också varit tillgänglig på kommunens hemsida och sociala medier. I den mån som det har varit möjligt har kommunen anpassat förslaget utefter inkomna synpunkter.

I planförslaget har kommunen valt att främst stärka och förtäta byarna längs med Väg 19, som är kommunens viktigaste stråk. För övriga byar har kommunen istället valt att fokusera på att stärka själva identiteten av byarna, genom att exempelvis omgestalta centrum och de mötesplatser som finns. Att satsa på byarnas identitet skapar en stolthet hos de boende i byn.

Genom att fokusera mer på byarna längs med Väg 19 har dessa förmånen att utvecklas. Detta genererar i sin tur att de övriga byarna följer med och utvecklas till följd av detta. För att de övriga byarna ska kunna följa med i utvecklingen är det dock viktigt att kommunen väljer att satsa på väl utbyggda kollektiv, gång- och cykelstråk. God tillgång till dessa stråk samt möjlighet att handla livsmedel utan tillgång till egen bil är en förutsättning för att alla ska kunna klara sig själva. Genom att utveckla samtliga byar skapar man samma möjligheter för alla oberoende av var man bor. Detta förebygger utflyttade byar med utebliven service och ödehus vilket kan ge en otrygghet för de som bor kvar. Allt kommer inte att finnas i alla byar men det som finns ska vara tillgängligt för alla och det som inte finns i den egna byn finns i någon av grannbyarna.

Det finns många faktorer som påverkar vår upplevelse av trygghet och hälsa. Exempelvis säkra skolvägar väl avskilda från tyngre trafik, upplysta stråk genom byarna så man kan förflytta sig även under de mörkare timmarna och fler människor som rör sig ute för att där finns busshållplats, affärer eller andra mötesplatser av olika slag. Mötesplatser är en förutsättning för det sociala livet i byarna och för integration. Omgestaltning av centrum och andra åtgärder ska lyfta fram mötesplatser och förstärka dem så att byarna blir trygga och att livet i de offentliga rummen lockar fler. Utformningen av de offentliga rummen ska underlätta möten mellan byns invånare, oavsett bakgrund, ålder, kön, eller etnicitet.

Ett exempel på mötesplats i ÖP:n är Broby resecentrum. Genom att blanda resecentrum med verksamheter och bostäder kan en tryggare miljö skapas då det blir liv och rörelse stora delar av dygnet och området känns därmed övervakat. Det är viktigt att fokusera på hur rummet upplevs runt resecentrumet. Exempelvis kan en mänskligare skala av byggnader och öppna fasader genom fönster på bottenplan upplevas tryggare. Det är också viktigt att eventuella pendlarparkeringar inte ska upplevas som en mörk och ödlig plats placerad på en baksida. Därför är det även här viktigt att tänka på gestaltningen. Där ska vara bra belysning och det kan vara bra om parkeringen omges av både verksamheter

och bostäder för att uppleva känslan av övervakning.

Bastholmen i Broby är också ett exempel på område där det är viktigt att tänka på gestaltning och belysning, särskilt då detta ligger i utkanten av Broby. Detta område kommer inte beblandas med bostäder, vilket innebär att när jobbtimmarna är slut kan detta upplevas som ett otryggt och ödsligt område. Ett väl utvecklat kollektiv, gång- och cykelstråk med bra belysning är därför viktigt och det kan vara bra att undvika stora öppna ytor.

Blandad bebyggelse med olika prisbild och upplåtelseformer med närhet till kollektivtrafik, service, arbete, fritidsaktiviteter, gång- och cykelstråk samt närreklamationsområden är viktiga faktorer för ett tryggt samhälle och för invånarnas hälsa. Det innebär att utsatta grupper får möjlighet att bo bra och delta i samhällslivet. Utsatta grupper finns inom befolkningen beroende på ålder, kön, etnicitet och inkomst. Delaktighet och tillgänglighet i samhället är viktigt för människors välbefinnande. Ett varierat utbud av bostäder i de olika byarna leder också till att de äldre inte behöver flytta för att bo tillgängligt eller byta till en mindre och lättkött bostad. Ett varierat bostadsutbud inom samma bostadsområde kan också skapa en trygghet genom att där alltid finns övervakning i området då exempelvis de äldre är hemma på dagtid.

Östra Göinge kommun kommer i sin framtida planering arbeta mer med gång- och cykelstråket jämsides med kommunens kultur- och naturmiljö. Denna satsning på rekreation och friluftsliv är inte bara positivt för invånarnas hälsa utan gynnar även turismen då det medför att fler kan komma hit och rekreera sig.

Kommunen har som avsikt att se över redan planlagda områden som är obebyggda för att anpassa dessa efter dagens behov. Detta kan bidra till att stora tomma ytor försvinner och skapar mer liv i byn. Dock är det viktigt att kommunen ser över platsens värde för de närboende, så att man inte tar bort en värdefull plats som används för exempelvis rekreation och/eller lek. Detta är en viktig aspekt att ta hänsyn till även i de områden som inte är planlagda.

Ovanstående saker är sådant som berör bland annat jämställdhetsfrågor samt barnperspektivet. Östra Göinge kommun arbetar aktivt med sociala frågor, bland annat i samband med upprättandet av detaljplaner. När en detaljplan startas upp görs en undersökning där, förutom miljöfrågor, även sociala frågor belyses. Detta är dock något som kommunen kan arbeta ännu mer aktivt med i

sin framtida planering.

Ekonomiska konsekvenser

Östra Göinge kommuns översiktsplan påverkar såväl den kommunala ekonomin som samhällsekonomi genom den tillväxt som översiktsplanen kan generera.

En välskött ekonomi är i sin tur ett av villkoren för att en varaktig och stabil miljö- och samhällsutveckling ska komma till stånd. Perspektiv som måste beaktas i detta sammanhang är till exempel sysselsättningsutvecklingen, företagsetableringar, befolkningsförändringar, utbildningsnivåer och arbetspendlingsmönster. En ekonomisk bärkraftig tillväxt innebär i förlängningen en väl avvägd samhällsutveckling. Utvecklingen får inte vara på bekostnad av viktiga natur- och kulturtillgångar. Att inte vårda dessa tillgångar kan på sikt leda till en ogynnsam negativ utveckling och stagnation för en rad olika näringsverksamheter.

I översiktsplanen lyfts en rad olika strategier fram som berör bland annat bostadsområde och infrastruktursatsningar. Detta medför naturligtvis ekonomiska konsekvenser för den kommunala ekonomin. Vissa projekt får kommunen bekosta själv i andra kan finnas delat ekonomiskt ansvar. Exempelvis de kostnader som uppstår vid framtagande av nya eller utvidgade bostadsområden kan till viss del täckas genom avgifter för köpare eller brukare. När det gäller infrastrukturinvesteringar kan de finansieras av Region Skåne, Trafikverket och kommunen.

De i översiktsplanen framtagna utbyggnadsområdena ligger till största del i anslutning till befintlig bebyggelse, vilket innebär att samhället hålls ihop istället för att spridas ut. På detta sätt kan man utnyttja befintliga system, vägar, vatten och avlopp, men även service, skola och närhet för människor till samhällets olika funktioner. Existerande arbetsplatser måste emellertid ges möjlighet att vidareutvecklas, bostadsmiljöer förbättras och kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägar behöver byggas ut. Ökad befolkning innebär ökade skatteintäkter och genom att effektivisera den kommunala servicen ytterligare genom till exempel riktade arbetsutvecklingsinsatser kan de kommunala kostnaderna hållas nere vid en ökad efterfrågan.

Kommunen nämner i planförslaget att man även ska utveckla de områden som redan är planlagda men obebyggda. Detta innebär, precis som ovanstående stycke, att mycket redan är utbyggt som exempelvis

infrastruktur. Det innebär också att områden som är outnyttjade ändras och möjliggör för de behov som finns idag. I vissa fall kan även olika utredningar och saneringar som kan krävas på liknande områden redan ha genomförts i samband med tidigare planarbete.

I planförslaget har kommunen valt att främst stärka och förtäta byarna längs med Väg 19 där den största trafiken passerar. För övriga byar har kommunen istället valt att fokusera på att stärka själva identiteten hos byarna. Detta kan medföra att i samband med att byarna längs med Väg 19 utvecklas, följer övriga byar med i utvecklingen. Det är viktigt att kommunen investerar på de allmänna ytorna samt den kommunala servicen till följd av exempelvis en omgestaltning av byarnas centrum, ett ökat åldrande av invånarna och en ökning av antalet barn och ungdomar. En stor positiv konsekvens av att kommunen väljer att investera i byarna är att trivseln hos invånarna ökar, vilket i sin tur genererar att fler väljer att stanna kvar eller flytta till kommunen samt att fler företag vågar investera i kommunen och därmed

utvecklas. För kommunens del är det viktigt i sitt planarbete att se till att det sker en strategisk utveckling gentemot verksamheterna i byarna. Exempelvis för Bastholmen i Broby är det viktigt att området möjliggör främst för sådana verksamheter som inte finns i centrum. Detta för att undvika att stadskärnan dör ut.

Sammanfattning MKB

Konsekvensbeskrivning tillhörande översiktsplanen för Östra Göinge kommun har utarbetats med syftet att identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan, både positiv och negativ, som genomförandet av planen kan förväntas medföra. Beskrivningen, som även redovisar för ekonomiska och sociala konsekvenser, har på en övergripande nivå identifierat att Östra Göinge utvecklas hållbart genom att utveckla alla byarna utifrån sina förutsättningar. Planförslaget redovisar Östra Göinges koppling till regionens strukturbildningsarbete med stråktänk och tillväxtmotorer. Tillväxtmotorer är viktigt för Östra Göinge externt men även för våra olika byar internt. Det starkaste stråket är Väg 19 och det är även där planförslaget identifierar störst behov av utveckling. Planförslaget hushåller med markresurser och förtätar samt bygger ut befintliga detaljplaner. Detta gör att redan befintlig struktur kan användas samt bidrar till möjligheten för invånare och arbetstagare att i större mån kunna transportera sig hållbart. En utveckling enligt planförslaget innebär dock att mindre område av befintlig jordbruksmark exploateras vilket innebär en negativ konsekvens.

Planförslaget verkar för att bevara och utveckla mötesplatser och rekreation och fritidsmöjligheter vilket är en förutsättning för att stärka den sociala tillhörigheten i byn och verkar för en positiv integration. Levande centrum skapar även underlag för service och kommersiellt utbud.

Genomförs planförslaget är bedömningen, utifrån åtgärder på identifierade konsekvenser, att Östra Göinge kommer att utvecklas hållbart både avseende miljö och ur ett socialt och ekonomiskt perspektiv.

Ordlista

Allmän service Exempelvis skola, äldreboende, förskola, badhus och idrottshall.

Avrinningsområde Det landområde, inklusive sjöar, som avvattnas via samma vattendrag.

Bebyggelse struktur Strukturen och formen på bebyggelsen inom våra byar på hus och vägar etc.

B-verksamhet Miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Byförnyelse Program över hur man vill utveckla byns centrum.

Byförtätning Att bygga inom befintlig bebyggelse exempelvis bostäder, butiker eller kontor. Det kan också innebära att bebygga grönområden, industrimark, parkeringsplatser.

Dagvatten Regn och smältvatten som behöver omhändertas av samhället.

Detaljplan Fysisk planering för utformning av bebyggelse med mera inom ett mindre avgränsat geografiskt område. En detaljplan styr hur mark får användas och vilka byggnader eller anläggningar som får finnas inom planens område.

Farligt gods Samlingsbegrepp för ämnen och produkter med egenskaper som kan skada människor och miljön om de inte transporteras på ett säkert sätt.

Flerkärninghet Nätverket som byarna tillsammans bildar. Alla byar har inte allt men tillsammans har de det.

Fritidsbostad Hus avsett att användas som tillfällig bostad under semester och annan fritid.

Fördjupning av översiktsplanen (FÖP) I en fördjupning görs en mer detaljerad redovisning av kommunens avsikter med ett visst geografiskt område exempelvis en by.

Grundvatten Allt vatten som finns under markytan.

Grönstruktur Det gröna i våra byar exempelvis parker, skogsdungar och grönområden.

Hållbar utveckling En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Ska ske ur ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv.

Jordbruksmark Mark som används för jordbruk. Beroende på produktionsförmåga tilldelas marken en klass där den sämsta marken får klass ett och den bästa klass 10.

Kollektivtrafik Passagerartrafik som är tillgänglig för allmänheten exempelvis buss och tåg.

Kommersiell service Exempelvis handel, restauranger, bank och post.

Kompletterande bebyggelse Områden där man ser möjlighet till ytterligare bebyggelse intill befintlig där enstaka hus ej behöver föregås av detaljplan.

Landsbygd Området utanför byarna med dess bostäder, verksamheter etc.

Landsbygdsutveckling Utvecklingen av markområdena utanför våra byar.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) En analys och sammanställning av vilka konsekvenser översiktsplanen för med sig samt jämförelse mot ett nollalternativ.

Miljö kvalitetsnorm Ett gräns- eller riktvärde som påvisar när det blir en störning för människors hälsa och miljön och åtgärder behöver vidtas.

Natura 2000 Ett område som pekas ut som ett av EU:s mest skyddsvärda naturområden.

Permanentbostad Bostad för fast bruk.

Planförslag Med karta och text beskrivs den utveckling som kommunen vill ska ske inom planperioden.

Planlagd mark Markområde som redan är detaljplanerat. Området kan vara helt, delvis eller ej utbyggt.

Riksintresse Geografiska områden som är av nationell betydelse kan pekas ut som områden av riksintresse. Riksintresse finns inom flera områden exempelvis natur, friluftsliv och trafik.

Sammanhållen bebyggelse Bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark.

Skogsmark Skogsmark delas in i tre klasser där klass ett är den bästa klassen och klass tre den sämsta klassen.

Skyddsavstånd Rekommenderat avstånd till befintliga och planerade verksamheter som kan förutspås utgöra en störning för människors hälsa och miljön.

Strandskydd En lag som stärker allemansrätten vid vatten. Syftet är att alla ska kunna komma ner till stranden, inte bara den som äger mark. Strandskyddet skyddar även växter och djur.

Tyst område Geografiskt område med ljudnivå under 30 dB.

Tätort Tätbebyggt område med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen.

VA-område Område för kommunalt vatten och avlopp.

Varsamhetsområde Område utpekad i översiktsplanen där man vill värna och skydda de befintliga värdena som i framtiden riskerar att bli en bristvara såsom tystnad, naturen och det rörliga friluftslivet.

Vattenförekomst En vattenförekomst är, enligt vattenförvaltningsförordningen för vatten, den minsta enheten för beskrivning och bedömning av vatten.

Ytvatten Vatten vi kan se exempelvis en å, bäck eller sjö.

Fortsatt arbete

Att ta fram en översiktsplan innebär att kommunen både behöver djupdyka i viktiga detaljfrågor och samtidigt lyfta blicken till en övergripande helhet. Då översiktsplanen omfattar hela kommunens geografiska yta är det omöjligt att på en och samma gång fokusera på alla tänkbara problem och möjligheter som kan dyka upp i olika skeden. Planen behöver därför följas upp av utredningar, planer och program på mer detaljerad nivå.

Men det räcker inte med antagna planer och utredningar för att kommunen ska kunna uppnå visionen och klara de utmaningar som finns. För att genomföra översiktsplanen behövs också en välfungerande process i samhällsbyggandet som bygger på dialog med markägare, exploitörer, enskilda drivkrafter med flera. Enbart tillsammans kan olika aktörer kraftsamla mot en långsiktigt hållbar utveckling och en kommun som alla känner sig stolta för. Översiktsplanering är också ett ständigt pågående arbete som aldrig tar slut för kommunen. Redan då denna version vinner laga kraft behöver arbetet för nästa översiktsplan påbörjas.

I det fortsatta arbetet utifrån översiktsplanen behöver kommunen initiera och genomföra följande utredningar och program:

- **Program för natur- och kulturmiljöer i Skånes gröna hjärta.** Ett fördjupat kunskapsunderlag tas fram kring natur och kulturvärden i kulturlandskapet och kommunens byar. Programmet ska även identifiera områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden). Arbetet inleds med en inventering av och analys av förutsättningar. Programmet ska även identifiera gång- och cykelstråk med förslag på åtgärder och prioriterade stråk.
- **Strategiskt program för Hanaskog.** Fördjupade översiktsplaner finns sedan tidigare för Knislinge, Broby och Glimåkra. Hanaskog är den by som kommunen har störst behov av att som helhet titta närmare på.
- **Stukturbild för Broby centrum.** Ett nytt resecentrum och stor potential för förtätning innebär att en särskild studie behöver göras för de centrala delarna av Broby. I processen engageras

lämpligen såväl allmänheten som möjliga exploitörer i så tidigt skede som möjligt.

- **Riktlinjer för gestaltning av den bebyggda miljön och det offentliga rummet.** Kommunens ansvar för att upprätthålla ett byggande med hög kvalitet och en god gestaltning faller bland annat tillbaka på plan- och bygglagens regler. Kommunen har också som huvudman för allmänplatsmark ett särskilt ansvar. Gestaltning av mark och byggnader utgör en helhet och kräver därmed en tydlig samordning. Riktlinjerna föreslås beskriva kvalitetssäkring i bygg- och anläggningsprocessen samt kommunens olika roller för att säkra ett hållbart byggande med kvalitet och en god gestaltning.
- **Rutiner och organisation för kontinuerlig översiktsplanering.** Arbetet med översiktsplanering tar aldrig slut och kommunen ska förklara planen aktuell minst en gång i mandatperioden. I och med att översiktsplanen är digital och allt kartunderlag är lagrat i en geografisk databas enligt Boverkets objektsmodell, finns det goda förutsättningar för att uppdatera planen löpande. Ett standardiserat upplägg underlättar också regionala analyser och mellankommunalt samarbete kring gemensamma intressen.

Särskilt utlåtande

Kommunen har remitterat både ett samråds- och utställningsförslag till ett antal statliga, regionala och kommunala instanser samt intresseföreningar och infrastrukturbyggare. Medborgare har också getts möjlighet att komma in med synpunkter. Inkomna svar har tillfört värdefull kunskap för det fortsatta arbetet.

På nästkommande sidor redovisas de synpunkter som inkommit under utställningen. Dessa följs av en kommentar från kommunen, vilken är kursiverad i texten. Länsstyrelsens yttrande presenteras i sin helhet sist i dokumentet.

För de synpunkter som inkom under samrådet presenteras dessa i en separat samrådsredogörelse.

Statliga myndigheter

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsens samlade bedömning

ÖP Östra Göinge redovisar tydligt hur kommunens strategiska utveckling och planförslaget bygger på en analys som tydligt utgår från de förutsättningar som råder i Östra Göinge. Länsstyrelsen är positiv till den utveckling som kommunen föreslår, med satsningar på att stärka befintliga orter, framförallt i stråket läng med väg 19. En sådan utveckling innebär effektivare utnyttjande av befintlig infrastruktur och anläggningar samt kan stärka underlag för såväl befintlig som ny offentlig och kommersiell service. Samtidigt hade ÖP Östra Göinge utifrån kommunens landsbygdskaraktär behövt tydligare riktlinjer för hur och under vilka förhållanden bebyggelse kan komma till på landsbygden utanför detaljplanlagt område, till exempel avseende kulturvärdena i kommunen. De utgångspunkter som redovisas under *Landsbygdernas utveckling* är enligt länsstyrelsen inte tillräckliga för att vägleda vid kommande prövningar.

Länsstyrelsen ser övergripande att kartredovisningen med fördel hade utvecklats. Framförallt hade en tydligare koppling mellan text och karta underlättat läsningen. Till exempel återspeglas/förklaras inte användningen som presenteras i kartan över hur kommunen vill använda mark och vatten samt i tillhörande legend i texten med

information om vad de olika rubrikerna i legenden innebär på en övergripande nivå. Länsstyrelsen menar också att det hade varit önskvärt med en redovisning i karta av var det finns områdesskydd enligt miljöbalken, så som till exempel naturreservat och strandskydd.

Kommentar

- *Inför antagandehandlingarna förtydligas texten med koppling till kartan.*
- *Gällande redovisning av områdesskydd kompletteras denna information i översiktsplanen med hänvisning till karttjänster.*

Länsstyrelsen konstaterar att det genomgående i miljökonsekvensbeskrivningen redovisas aspekter som kommunen behöver ta hänsyn till vid kommande planeringsskede eller en identifiering av utredningar som behöver göras, som inte har följts upp med vägledning och riktlinjer i själva planförslaget.

Kommunen har delvis reviderat handlingarna utifrån länsstyrelsens råd och synpunkter i samrådet. Länsstyrelsen ser att förändringarna har förbättrat planen men finner att flera av länsstyrelsens synpunkter enligt 3 kap.- 16 § PBL kvarstår.

Länsstyrelsens övergripande ställningstaganden avseende skyldighet att lämna synpunkter enligt 3 kap.16 § PBL anges här i punktform. *För ställningstaganden med numrering hänvisas till områden som anges på karta nedan.*

- Länsstyrelsen menar att ÖP Östra Göinge inte tillräckligt svarar på hur riksintressena kommer tillgodoses. Frågan om riksintressena kan därför komma att kvarstå vid kommande planläggning och prövningar, särskilt avseende
  - Utbyggnad av J1- Tegeborgs industriområde samt H1-H3 – Bastholmen etapp 1-3 gällande riksintresse kommunikation.
- Frågor som rör översvämning kan komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning.
- Länsstyrelsen bedömer att frågor som rör hälsa och säkerhet och risk för olyckor kan komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning både för befintlig och nytillkommande bebyggelse.

Länsstyrelsens synpunkter

Riksintressen

Planering i eller i anslutning till ett riksintresse måste ske med utgångspunkt i de värden som riksintresset representerar. Riksintressena och deras värdebeskrivning anger förutsättningarna för vad som är möjligt att göra på platsen. Översiktsplanen ska ge översiktlig vägledning för efterkommande beslut och tillståndsprövning och ange hur riksintressena ska tillgodoses, dvs hur den mark- och vattenanvändning som föreslås kan genomföras utan påtaglig skada på riksintresset värden som kan finnas på en specifik, geografisk plats.

- Länsstyrelsen menar att ÖP Östra Göinge inte tillräckligt svarar på hur riksintressena kommer tillgodoses. Frågan om riksintressena kan därför komma att kvarstå vid kommande planläggning och prövningar.

Utöver de ovan nämnda synpunkterna som gäller för samtliga berörda riksintresse lämnas här några områdesspecifika kommentarer;

Riksintresse för naturvården (3 kap. 6§ MB)

Länsstyrelsen konstaterar att riksintresseanspråk för *Immeln – Raslängen (N17)* enligt Naturvårdsverkets beslut 2002-02-07 endast redovisas i karta.

Riksintresse för friluftslivet (3 kap. 6§ MB)

Länsstyrelsen vill upplysa om att riksintresseanspråk för *Ivösjön – Immeln – Ryssberget (FM 21)* gäller enligt Naturvårdsverkets beslut 2017-05-04.

Länsstyrelsen konstaterar att riksintresseanspråk för *Araslövssjön – Hammarsjön – Helgeå (FM 19)* enligt Naturvårdsverkets beslut 2017-10-19 inte finns redovisat i ÖP Östra Göinge.

Riksintresse anläggningar för kommunikationer (3 kap. 8§ MB)

Länsstyrelsen menar att handlingarna inte ger svar på vilken påverkan genomförandet av översiktsplanen kan få på väg 19 som ligger i nära anslutning till föreslagna utbyggnadsområden i Knislinge, J1 – Tegeborgs industriområde samt i Broby, H1-H3 - Bastholmen etapp 1-3.

- Länsstyrelsens bedömning är att handlingarna inte visar att genomförandet av ÖP Östra Göinge tillgodoser riksintresse för kommunikation. Frågan kvarstår därför att pröva vid kommande planläggning och prövningar, detta gäller särskilt för J1 – Tegeborgs industriområde samt i Broby, H1-H3 - Bastholmen etapp 1-3.

Kommentar

- *Kommunen ser över de delar i översiktsplanen som berör riksintressen.*
- *Kommunens ställningstagande gentemot hur samtliga riksintressen kommer att tillgodoses kommer att ses över i kommunens kommande natur- och kulturmiljöprogram. Tills dess görs en bedömning för varje enskilt fall vid kommande planläggning och prövning.*

Risk för översvämning

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om att hänsyn till översvämningsrisk har tagits på en övergripande nivå för utvecklingsområdena. Länsstyrelsen noterar samtidigt att vägledning saknas vad gäller risk för översvämning vid prövning av markens lämplighet vid bygglov och förhandsbesked. Riskerna avseende översvämning för befintlig bebyggelse är inte redovisade.

- Frågor som rör översvämning kan komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning. Inom identifierade översvämningsområden finns det särskilt anledning att vid kommande detaljplanering och prövningar detaljerat utreda risken för översvämning.

Kommentar

- *Kommunen är överens med länsstyrelsen att detaljerade utredningar ska göras vid kommande prövningar och planläggning. Information läggs i översiktsplanen att kommunen är mer restriktiv gällande bygglov där översvämningsrisk finns.*

Miljökvalitetsnormer för vatten

Utifrån de omständigheter som överblickbara i förhållande till översiktsplanens övergripande nivå, delar länsstyrelsen kommunens bedömning om att planförslaget i sin helhet innebär att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas.

Hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att frågor som rör hälsa och säkerhet och risken för olyckor kan komma att behöva utredas vidare i efterföljande planering och prövningar, det gäller till exempel risker kopplade till farligtgodsleder, buller, markföroreningar samt miljöstörande verksamheter.

- Frågor som rör hälsa och säkerhet och risken för olyckor kan därför komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning.

Kommentar

- *Kommunen är överens med länsstyrelsen att detaljerade utredningar ska göras vid kommande prövningar och planläggning. Kommunen vill även poängtera att kommunen är mer restriktiv*

gällande bygglov där olika risker finns.

Länsstyrelsens rådgivning

Varsambetsområde

ÖP Östra Göinge anger ett *Varsambetsområde* i norra delen av kommunen. Om kommunen menar att detta avses utifrån 3 kap. 2 § miljöbalken bör det tydligt framgå.

Kommentar

- *Kommunen har ingen avsikt att varsambetsområdet ska avses utifrån 3 kap. 2 §.*

Områdesskydd enligt miljöbalken

Naturreservat

Länsstyrelsen vill upplysa om att när det gäller naturreservatet Matsalycke är det endast delar av naturreservatet som avses att upphävas i samband med Trafikverkets projekt med ombyggnad av väg 19.

Planerade områdesskydd

Länsstyrelsen vill upplysa kommunen om att det finns planer på att inrätta ett nytt naturreservat vid Wanås, samt att utvidga reservatet vid Nöbbelöv. Det finns också förslag på ett nytt Natura 2000-område för en del av Helgeå söder om Broby.

Strandskydd

Utöver de sjöar med utökat strandskydd som nämns i ÖP Östra Göinge konstaterar länsstyrelsen att strandskyddet även är utökat vid Vesslarpsjön. Länsstyrelsen konstaterar vidare att det av planförslaget inte framgår vilka utvecklingsområden som berörs av strandskydd.

Kommentar

- *Texten om Matsalycke revideras i översiktsplanen.*
- *Kommunen tackar för informationen och förutsätter att en god dialog görs med kommunen när detta blir aktuellt.*
- *Kommunen kompletterar med information om utökat strandskydd vid Vesslarpsjön. Kommunen ser också över om det i planförslaget går att förtydliga vilka utvecklingsområden som berörs av strandskydd.*

Lantmäteriet

Lantmäteriet har inga synpunkter på förslaget.

Trafikverket

Trafikverket ser positivt på att kommunen kompletterat

med en trafikanalys.

En ny sträckning av väg 119 är i dagsläget inte aktuell. Väg 2122 mellan Glimåkra och Boalt har pekats ut av Trafikverket som en viktig väg för landsbygden och har en högre underhållsklassning än andra mindre vägar.

Kommentar

- *Kommunen menar att en ny sträckning av väg 119 längs nuvarande väg 2122, som i framtiden ansluter till Tvärleden Osby - Markaryd, långsiktigt är en bättre lösning som innebär större framkomlighet och ökad trafiksäkerhet än nuvarande sträckning.*

Försvarsmakten

Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.

Skogsstyrelsen

Förslaget till översiktsplan tar upp frågorna som rör skogliga naturvärden.

Vi vill dock uppmärksamma er på att nya områden kontinuerligt skyddas som biotopskyddsområden och naturvårdsavtal samt utpekas som nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Kartorna i planen ger därför bara en ögonblicksbild. Aktuella uppgifter om miljövärden i skogen, t.ex. nyckelbiotoper och skyddade skogsområden finns på

www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor.

Kommentar

- *Kommunen kompletterar antagandeverisionen med hänvisning till Skogens pärlor.*

Regionala och kommunala instanser

Region Skåne/Regionala tillväxtnämnden

Region Skånes synpunkter

Omvärldsperspektiv

Region Skåne ser positivt på att Östra Göinge kommun kompletterat omvärldsbeskrivningen utifrån Östra Göinges roll som en del av Öresundsregionen/Greater Copenhagen.

Regionala mål

Region Skåne ser även positivt på att Östra Göinge kommun ställer sig bakom målet om trafikslagsfördelning för godstransporter som finns beskrivet i Region Skånes

Strategi för ett hållbart transportsystem år 2050 samt i *Strategi för en hållbar gods- och logistikregion*. Att få till en ändrad trafikslagsfördelning är en viktig utmaning för Skåne då Skånes transportgeografiska läge medför att omfattningen av godstransporter och logistikhantering är betydande och ökande. För att klara av de ökade mängderna kommer en annan trafikslagsfördelning jämfört med idag att krävas. I *Strategi för ett hållbart transportsystem år 2050* finns även mål för färdmedelsfördelning. Region Skåne vill uppmana alla kommuner att anamma mål för färdmedelsfördelning i den egna kommunen.

Det är också positivt att Östra Göinge kommun lyfter vikten av riktlinjer för gestaltningen av den bebyggda miljön och det offentliga rummet samt betonar ett byggande med hög kvalitet och en god gestaltning. Detta rimmar väl med Region Skånes antagna: *Region Skåne strategi för gestaltad livsmiljö – arkitektur, form och design*. I strategin betonas att arkitektur, form och design ska ses som ett sammanhållet område. Och med det perspektivet som grund, är det människan och människans behov som blir utgångspunkt för hur livsmiljön utformas.

Östra Göinge kommun lyfter kommunens kulturmiljöer som en tillgång och resonemanget genomsyrar hela översiktsplanen vilket Region Skåne ser som mycket positivt. *Europeiska Landskapskonventionen* nämns inte men översiktsplanen lever ändå väl upp till dess intentioner. Det är också positivt att Östra Göinge avser att ta fram ett särskilt program för natur- och kulturmiljöer där området blir väl belyst och även kopplas till andra teman som landsbygdsutveckling i strandnära läge och gång- och cykelfrågor med förslag på åtgärder och prioriterade stråk. Region Skånes bedömning är att Kulturmiljöaspekterna är väl tillgodosedda i Östra Göinges översiktsplan.

Region Skåne ser positivt på att Östra Göinge kommun lyfter Wanås Konst - med sina årliga 78 000 besökare - som en viktig aktör utifrån ett turismoch rekreationsperspektiv. Detta sammanfaller väl med intentionen i *Regional kulturplan för Skåne 2016–2020*.

Kommentar

- *Kommunen tackar för upplysningen.*

Klimat

Region Skåne ser positivt på att översiktsplanen listar de mål på global, nationell och regional nivå som är av vikt för kommunen. När det gäller klimatfrågan anser Region Skåne dock att man tydligare hade kunnat visa hur dessa mål hänger ihop med kommunens långsiktiga mål och hur man långsiktigt arbetar strategiskt för att nå målen. Klimatanpassning kommer att vara en fråga som behöver vara närvarande i alla verksamheter och särskilt

vad gäller planering. Genom Klimatsamverkan Skåne har Region Skåne varit med och tagit fram rapporten *Klimatsäkrat Skåne* som kan vara ett bra underlag och hjälp för kommunen. Region Skåne har genom Klimatsamverkan deltagit aktivt i samverkan kring frågor kring klimatanpassning, särskilt med inriktning på höga temperaturer och översvämning. Under 2017 och 2018 leder Region Skåne ett projekt genom klimatsamverkan Skåne för att sprida kunskap om klimatanpassning till allmänheten. Kampanjen är uppdelad i två olika fokusområden, dels värmeböljor och dels översvämning. Region Skåne ser det som väldigt värdefullt med den typen av samverkan där kunskapsuppbyggnad är en nyckel.

Kommentar

- *Antagandeverionen av översiktsplanen förtydligas gällande hur klimatmålen hänger samman med kommunens långsiktiga mål och hur kommunen arbetar strategiskt för att nå målen.*

Näringsliv och arbetsmarknad

Region Skåne framhåller i den regionala utvecklingsstrategin att Skåne ska bli en stark, hållbar tillväxtmotor. Region Skåne verkar för fler företag, fler växande företag, fler i arbete och en mer innovativ region. Region Skåne ser positivt på Östra Göinges resonemang om att såväl bygga på etablerad styrka inom tillverkningsindustrin som att verka för större branschbredd samt fokus på besöksnäringens växt och utveckling. Här finns potential till såväl nya företag som nya arbetstillfällen.

Näringslivet har en viktig roll i arbetet för en hållbar utveckling; förmågan att se och möta behov, finna nya lösningar, ta fram nya produkter och tjänster samt skapa nya arbetstillfällen är av stor vikt. Region Skånes ser positivt på kommunens tankar att stödja utvecklingen av nya tjänsteföretag som ser kommunens specifika fördelar som t.ex. kreativ, kulturell och naturnära arbetsmiljö.

Östra Göinge arbetar aktivt för ett bra företagsklimat vilket bidrar till attraktivitet och förmåga att attrahera etableringar. Region Skåne har 2019 startat upp nätverk och samordning för kommunernas näringslivsansvariga i olika forum och erbjuder möjligheter till ytterligare utveckling och lärande.

Vård

Befolkningen ökar markant med både äldre och unga vilket medför att behovet av utökad vårdbyggnad kan finnas. I planförslaget för Knislinge finns ett område mellan vårdcentralen och Brogatan med nuvarande

områdesanvändning Bostäder (inom utvecklingsområde C2). Region Skåne skulle vilja att detta område reserveras som möjligt framtida utbyggnadsområde för vårdcentralen.

Kommentar

- *Översiktsplanens plankarta revideras så att vårdcentralen har med sitt framtida utbyggnadsområde.*

Hållbara transporter

Region Skåne ser det som mycket positivt att gång- och cykelnätet ska prioriteras bland trafikslagen i de centrala delarna av kommunens tätorter. Region Skåne vill framhålla att ett bra cykelnät till och från hållplatser ökar tillgängligheten för kommunens invånare till det kommande regionalt superbusskoncept.

Region Skåne vill framhålla att den Regionala transportinfrastrukturplanen för perioden 2018-2029, med tillhörande *Cykelvägsplan för Skåne*, sedan översiktsplanens samrådskede blivit antagen av Regionfullmäktige den 11 december 2018. I *Cykelvägsplan för Skåne 2018-2029* finns sträckorna Knislinge- Hjärsås (2024-2026) och Hanaskog-Torsebro (2024-2026) med.

Dessutom vill Region Skåne framhålla att det i samband med utbyggnaden av väg 19 Bjärlöv-Broby kommer den gamla vägen och en kortare ny sträcka att finnas tillgänglig för cykling och lokal trafik mellan Bjärlöv och Hanaskog. En planskild korsning kommer även att byggas för befintlig cykelväg söder om Broby.

För faktaunderlag när det gällande pendling till och från Östra Göinge kommun samt färdmedelsfördelning för resorna vill Region Skåne uppmärksamma att *Resvaneundersökning 2018* nu är sammanställd. Resvaneundersökningen svarar på vilka personer som reser när, varifrån, vart och i vilket ärende samt vilken tillgång man har till olika resmöjligheter.

Kommentar

- *De delar som berör cykeltrafiken i översiktsplanen ses över och kompletteras utefter Region Skånes information.*

Osby kommun

Granskningsversionen av Östra Göinges förslag till översiktsplan är välutformad med fler bra förslag, exempelvis på sidan 42 där kommunens strategiska utveckling konkretiseras. Även i nästa avsnitt som avhandlar om hur marken och vattnet ska användas innehåller intressanta förslag. Bland annat nämns att Östra Göinge vill öka tillgängligheten

till östra delen av Osby kommun nära väg 19, med hållplats i anslutning till rastplats Lars Dufwa. Det är synnerligen viktigt att en utökning ej innebär en minskning och exempelvis nedläggning av busslinje 545 Osby - Kristianstad. Linjen är även viktig för pendling Osby - Broby.

Översiktsplanen innehåller genomgående illustrationsförslag och tydligt utpekade markytor för framtida bostäder, verksamheter etcetera. Drönbilder som gjorts till fotomontage förtydligar de byggnadsförslag som finns i översiktsplanen.

Samarbetet mellan Östra Göinge och Osby kommun kan ytterligare förtydligas med goda ideer för att gemensamt förbättra konkurrensförutsättningarna i nordöstra Skåne gentemot de större kommunerna i sydväst.

Kommentar

- *Kommunen håller med om att superbusskonceptet inte får innebära en negativ effekt av den kollektivtrafik som finns i Osby.*
- *Kommunen ser positivt till ett tydligare samarbete med Osby kommun.*

Kristianstads kommun

Kristianstads kommun har inga synpunkter på utställningsförslaget avseende översiktsplan Östra Göinge kommun.

Hässleholms kommun

Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen noterar med glädje att de synpunkter som Hässleholms kommun framfört i samrådet har beaktats i utställningsförslaget och även att Östra Göinge i sin översiktsplan betonar samverkan i nordöstra Skåne för att stärka Hässleholm - Kristianstad som tillväxtmotor.

Resonemanget kring höghastighetsbanan (Ny Generation Järnväg, NGJ) har utvecklats något i utställningsversionen i förhållande till samrådsversionen. Östra Göinge beskriver att kopplingarna mellan Hässleholm och grannkommunerna är strategiskt viktiga för det kommande snabbtågstoppet.

Mellankommunala frågor som Östra Göinge och Hässleholms kommuner har att arbeta tillsammans med framöver är bland annat vattenfrågor som på sikt kan minska näringstillförseln till våra vattendrag, sjöar och hav, risken för översvämningar, samt utveckling av cykelnätet över kommungränsen.

Kommentar

- *Östra Göinge ser positivt till ett framtida samarbete med Hässleholm.*

Tillsyns- och tillståndsnämnden

Nämnden har i samrådsskedet sommaren 2018 påpekat att planbeskrivningen behöver förtydligas avseende ianspråktagande av jordbruksmark för byggande av bostäder, information om vattenskyddsområden samt information om kända förorenade områden inom de föreslagna planområdena. Planbeskrivningen har vidare utvecklats med borttagning av vissa föreslagna bostadsområden på jordbruksmark samt förtydligande information. Så gäller även för byggande inom befintliga vattenskyddsområden, vilket inte är aktuellt. Samt mer ingående information om kommunens arbete med förorenade områden samt restriktioner kring dessa. Däremot saknas fortfarande information om de aktuella föroreningar som finns på flera platser i det aktuella planförslaget. De finns heller inte utsatta på några kartor.

Kommentar

- *Antagandeverisionen av översiktsplanen kompletteras ytterligare gällande information om föroreningar.*

Miljöpartiet de Gröna i Östra Göinge

Vatten och avlopp

Frågan om hantering av dricksvattenförsörjning och avloppsvatten är en av de strategiskt viktigaste frågorna nu. En regional samverkan är bra men det är också angeläget att de samverkande kommunerna inte blir helt beroende av t.ex. Kristianstad utan har kvar så hög egen andel av dricksvattenförsörjningen som möjligt. Det innebär att inte bara befintliga vattentäkter skall beaktas utan att även nya kan sökas längs med planerade sammanbindningsledning. Detta ger en ökad säkerhet om problem skulle uppstå med leveranser från Kristianstad.

Frågan om ett nytt avloppsreningsverk i Knislinge har hanterats under många år nu. Att frågan är under utredning är väl ett understatement. Det finns både tillstånd och pengar avsatta i investeringsbudgeten. En samverkan med Kristianstad om detta kräver ett avtal som ger medbestämmande. Det finns ingen anledning att helt vara beroende av andra. Riskbedömning bör göra och analyseras.

Viktigt och bra att satsa på rening av dagvatten och översyn av befintliga system. Målsättningen bör vara att hålla kvar vattnet i buffrande system.

Kommentar

- *Gällande dricksvattenförsörjningen pågår det just nu ett arbete med nya borrhål i Hjårsås som ska fungera som ett komplement till dricksvattenförsörjningen. För mer information kan ni ta del utav kommunens VA-strategi "Det livsviktiga vattnet".*
- *Kommunen avser att arbeta fram en dagvattenpolicy enligt kommunens VA-strategi "Det livsviktiga vattnet".*

Riksintressen, naturreservat och naturvård

Redovisningen av riksintressen för naturvård behöver rättas till, då det finns oklarheter och fel. Så benämns område N11 Trämme ängar istället för Tämme ängar.

Område N14 ligger helt inom Örkened och Osby kommun. Område N15 (Natura 2000-område) bör få annat namn då Nedaryd ligger i Örkened och Osby kommun och en liten del går in i Övraryd och Glimåkra (förslagsvis Nedaryd och Övraryd). Det blir dessutom en upprepning när dessa områden återkommer under "Skyddade områden enligt Miljöbalken". Där redovisas också kommunens naturreservat. Där finns även Nedaryd med men detta ligger helt inom Osby kommun.

Av stor betydelse för bevarandet av biologisk mångfald är även de mindre områden som finns som omfattas av biotopskydd eller naturvårdsavtal. Dessa bör redovisa på en karta så de synliggörs samlat för allmänhet och beslutsfattare.

Det vore också värdefullt om man redovisade någon vision om ökning av biologisk mångfald på den kommunägda marken.

Kommentar

- *Avsnitten gällande riksintressen, naturreservat och naturvård ses över inför antagandeverisionen.*
- *Gällande redovisning av biologisk mångfald i karta kommer kommunen hänvisa till externa karttjänster i översiktsplanen då det sker en ständig förändring inom detta.*
- *Ett av kommunens övergripande mål är hållbarhet, där biologisk mångfald är en viktig del av detta.*

Varsamhetsområde

Även i denna översiktsplan väljer man att peka ut ett så kallat varsamhetsområde där kriterierna är lösa och bör betraktas som politiskt tyckande istället för faktabaserade naturvetenskapliga argument. Etableringar inom detta område skall ske med "varsamhet" utan att för den skull

alltid förbjudas. Detta som framförs är inte något som har stöd i lagstiftningen utan samma regler gäller för hela kommunen i det avseendet. Man skulle kunna säga att alla etableringar inom kommunen bör ske med varsamhet med hänsyn till devisen att vi är "Skånes gröna hjärta". Att politiskt tyckande inte håller om det överprövas borde kommunen ha lärt sig av de fall som prövades i Vindbruksplanen där man "tyckte" att man inte ville ha några vindkraftverk i flertalet lämpliga områden utifrån mer rimliga kriterier. Envishet kan vara en dygd ibland men kanske inte i en översiktsplan.

Kommentar

- *Kommunen har ingen avsikt att se över området i nuläget.*

Energi

Under vindkraft skriver man att enstaka hus på landet kan förbises om de ligger i en grannkommun. Rent nonsens. Kommungränserna fungerar inte så vid störningsutredningar vid vindkraftetableringar.

Det redovisas inte heller någon vision eller något mål för när och hur Östra Göinge skall bli en fossilfri kommun.

Kommentar

- *Kommunen håller med om att kommungränser spelar ingen roll vid vindkraftetablering, därför är det extra viktigt med en god dialog med grannkommunerna. Texten förtydligas avseende detta.*
- *I översiktsplanen nämns visioner om minskad fossilanvändning till 2025, enligt kommunens miljöprogram "Programhandling för miljöarbetet i Östra Göinge." Kommunen är även ansluten till ett pågående projekt "100% fossilbränsselfritt Skåne 2020".*

Skåne Blekinge Vattentjänst AB

SBVT har följande att erinringar i ärendet:

- SBVT ställer sig positiv till kommunens planer
- I Hanaskog är omhändertagandet av dagvatten ansträngt och det pågår en utredning
- Några utvecklingsområden är placerade utanför verksamhetsområde för vatten, spill och dagvatten. En revidering av verksamhetsområdena krävs för att anslutning till kommunalt VA av fastigheter ska kunna ske. Innan något av utvecklingsområdena i kommunen verkställs krävs kapacitetsutredningar för befintlig ledningsnät för att säkerställa att fler fastigheter kan anslutas till ledningsnätet. Följande utvecklingsområden är i direkt anslutning till befintligt verksamhetsområde: J1, B3, B6, H1, B8,

B7. Det är ändå inte självklart att de kan anslutas utan att utredas närmare. Utvecklingsområdena H2, H3, B9 och B11 är längre ifrån befintliga verksamhetsområden och kommer därför rimligtvis vara svårare att inkludera utifrån tekniska och ekonomiska aspekter.

Kommentar

- *Kommunen tackar för upplysningen. En dialog görs med SBVT vid tidigt skede när det blir aktuellt att exploatera de utpekade utvecklingsområdena.*

Övriga remissinstanser

E.ON Energidistribution AB

I vårt tidigare yttrande, daterat 2018-08-29, yrkade E.ON på att regionnätledningarna som passerar Östra Göinge bör redovisas i planens verbala del. E.ON noterar att ledningen kommenteras under rubrik "elförsörjning", vilket vi är tacksamma för.

Fortsatt skrev E.ON i sitt tidigare yttrande gällande master och vindkraftverk att:

"Förändringarna av plan- och bygglagen och miljöbalken med syfte att undanröja dubbelprövningen vid vindkraftsetablering innebär bland annat att vindkraftverk som prövas enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken inte omfattas av bygglovsplikt. Regeringen framför med anledning av detta i prop. 2008/09:146 att en aktuell och väl underbyggd översiktsplan eller motsvarande underlag bör ges stor betydelse vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken otn att uppföra och driva vindkraftverk. Med anledning därav yrkar E.ON på att kommunen för in Transportstyrelsens avstånd och försiktighetsmått i översiktsplanen, se informationsblad. E.ON vill redan i ett tidigt skede bli kontaktade för samråd då master eller vindkraftverk uppförs inom 250 meter från våra luftburna kraftledningar."

E.ON noterar kommunens kommentar om att kommunen delar vår uppfattning om elnätets betydelse för samhällsutvecklingen, samt behovet av skyddsavstånd till ledningar och anläggningar. E.ON kan dock inte finna att dessa uppgifter har förts in i översiktsplanen. E.ON yrkar därför för att detta åtgärdas.

Slutligen vill E.ON kommentera att det finns visioner i planen om uppsättning av fler laddstolpar i omställningen mot en fossil-oberoende fordonsflotta, samt att man tänker införa superbussar längst med väg 19. Gällande laddstolparna står dock inte i vilken skala det är tänkt att ske, och gällande bussarna finns inga uppgifter om valet av drivmedel. E.ON förstår att det kan vara svårt att uppskatta och precisera detta i en översiktsplan, men vill upplysa er att om det gäller stora

volymer av laddstolpar, eller om bussarna är tänkt att vara elbussar, är det viktigt att E.ON är med i ett tidigt stadium för att planeringen ska gå så smidigt som möjligt.

Kommentar

- *Översiktsplanen kompletteras med mer informativ text gällande Transportstyrelsens rekommenderade avstånd.*
- *Kommunen tar med sig era tankar kring laddstolpar i det fortsatta arbetet och tidig kontakt med E.ON kommer att tas när ett sådant arbete påbörjas.*

Kontaktperson

Enheten för samhällsplanering

Hanna Tell

010-22 41 786

skane@lansstyrelsen.se

Östra Göinge kommun

epost@kommunen.se

Granskningsyttrande för Översiktsplan för Östra Göinge – platsen för Skånes gröna hjärta, Östra Göinge kommun *Kommunens dnr KS 2019/00638*

Redogörelse för ärendet

Östra Göinge kommun har översänt rubricerad översiktsplan till länsstyrelsen för granskning enligt 3 kap. 7§ plan- och bygglagen (SFS 2010:900, här hänvisad till som PBL). Förslaget hänvisas fortsatt till ÖP Östra Göinge. Utöver tidigare samrådsyttrande har länsstyrelsen och kommunen under processens gång också fört dialog genom planmöten.

ÖP Östra Göinge utgår från kommunens vision 15 000 stolta göingar och de utmaningar som kommunen ser finns för den långsiktiga utvecklingen; boende, arbete & företagande, kunskap & kompetens samt åldrande. Kommunens sammanfattar sin utvecklingsstrategi i fyra punkter:

- Ett starkt stråk för tillväxt mellan Kristianstad och Älmhult
- Attraktiva byar att bo och leva i
- Hög kvalitet i skola och omsorg
- Skånes gröna hjärta

ÖP Östra Göinge ersätter samtliga fördjupningar (Knislinge, Broby och Glimåkra) och det tematiska tillägget för vindkraft. Översiktsplanen omfattar utvecklingen fram till 2035.

Under utställningstiden ska länsstyrelsen enligt 3 kap. 16 § PBL avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om:

- Förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB)
- förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5. kap MB inte följs,
- redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB (strandskyddsområde),
- sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
- en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Plusgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	010-224 10 00vx	010-224 11 00	6 88 11-9	skane@lansstyrelsen.se	www.lansstyrelsen.se/skane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 10 00vx	010-224 11 00	5050-3739		

Granskningsyttrandet ska i enlighet med bestämmelserna i PBL redovisas tillsammans med översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska detta anmärkas i planen.

Länsstyrelsens samlade bedömning

ÖP Östra Göinge redovisar tydligt hur kommunens strategiska utveckling och planförslaget bygger på en analys som tydligt utgår från de förutsättningar som råder i Östra Göinge. Länsstyrelsen är positiv till den utveckling som kommunen föreslår, med satsningar på att stärka befintliga orter, framförallt i stråket läng med väg 19. En sådan utveckling innebär effektivare utnyttjande av befintlig infrastruktur och anläggningar samt kan stärka underlag för såväl befintlig som ny offentlig och kommersiell service. Samtidigt hade ÖP Östra Göinge utifrån kommunens landsbygdskaraktär behövt tydligare riktlinjer för hur och under vilka förhållanden bebyggelse kan komma till på landsbygden utanför detaljplanlagt område, till exempel avseende kulturvärdena i kommunen. De utgångspunkter som redovisas under *Landsbygdernas utveckling* är enligt länsstyrelsen inte tillräckliga för att vägleda vid kommande prövningar.

Länsstyrelsen ser övergripande att kartredovisningen med fördel hade utvecklats. Framförallt hade en tydligare koppling mellan text och karta underlättat läsningen. Till exempel återspeglas/förklaras inte användningen som presenteras i kartan över hur kommunen vill använda mark och vatten samt i tillhörande legend i texten med information om vad de olika rubrikerna i legenden innebär på en övergripande nivå. Länsstyrelsen menar också att det hade varit önskvärt med en redovisning i karta av var det finns områdesskydd enligt miljöbalken, så som till exempel naturreservat och strandskydd.

Länsstyrelsen konstaterar att det genomgående i miljökonsekvensbeskrivningen redovisas aspekter som kommunen behöver ta hänsyn till vid kommande planeringsskede eller en identifiering av utredningar som behöver göras, som inte har följts upp med vägledning och riktlinjer i själva planförslaget.

Kommunen har delvis reviderat handlingarna utifrån länsstyrelsens råd och synpunkter i samrådet. Länsstyrelsen ser att förändringarna har förbättrat planen men finner att flera av länsstyrelsens synpunkter enligt 3 kap.- 16 § PBL kvarstår.

Länsstyrelsens övergripande ställningstaganden avseende skyldighet att lämna synpunkter enligt 3 kap.16 § PBL anges här i punktform. *För ställningstaganden med numrering hänvisas till områden som anges på karta nedan.*

- Länsstyrelsen menar att ÖP Östra Göinge inte tillräckligt svarar på hur riksintressena kommer tillgodoses. Frågan om riksintressena kan därför komma att kvarstå vid kommande planläggning och prövningar, särskilt avseende

- Utbyggnad av J1- Tegeborgs industriområde samt H1-H3 – Bastholmen etapp 1-3 gällande riksintresse kommunikation.
- Frågor som rör översvämning kan komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning.
- Länsstyrelsen bedömer att frågor som rör hälsa och säkerhet och risk för olyckor kan komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning både för befintlig och nyttillkommande bebyggelse.

Länsstyrelsens synpunkter

Riksintressen

Planering i eller i anslutning till ett riksintresse måste ske med utgångspunkt i de värden som riksintresset representerar. Riksintressena och deras värdebeskrivning anger förutsättningarna för vad som är möjligt att göra på platsen. Översiktsplanen ska ge översiktlig vägledning för efterkommande beslut och tillståndsprövning och ange hur riksintressena ska tillgodoses, dvs hur den mark- och vattenanvändning som föreslås kan genomföras utan påtaglig skada på riksintresset värden som kan finnas på en specifik, geografisk plats.

- Länsstyrelsen menar att ÖP Östra Göinge inte tillräckligt svarar på hur riksintressena kommer tillgodoses. Frågan om riksintressena kan därför komma att kvarstå vid kommande planläggning och prövningar.

Utöver de ovan nämnda synpunkterna som gäller för samtliga berörda riksintresse lämnas här några områdesspecifika kommentarer;

Riksintresse för naturvården (3 kap. 6§ MB)

Länsstyrelsen konstaterar att riksintresseanspråk för *Immeln – Raslången (N17)* enligt Naturvårdsverkets beslut 2002-02-07 endast redovisas i karta.

Riksintresse för friluftslivet (3 kap. 6§ MB)

Länsstyrelsen vill upplysa om att riksintresseanspråk för *Ivösjön – Immeln – Ryssberget (FM 21)* gäller enligt Naturvårdsverkets beslut 2017-05-04.

Länsstyrelsen konstaterar att riksintresseanspråk för *Araslövssjön – Hammarsjön – Helgeå (FM 19)* enligt Naturvårdsverkets beslut 2017-10-19 inte finns redovisat i ÖP Östra Göinge.

Riksintresse anläggningar för kommunikationer (3 kap. 8§ MB)

Länsstyrelsen menar att handlingarna inte ger svar på vilken påverkan genomförandet av översiktsplanen kan få på väg 19 som ligger i nära anslutning till föreslagna utbyggnadsområden i Knislinge, J1 – Tegeborgs industriområde samt i Broby, H1-H3 - Bastholmen etapp 1-3.

- Länsstyrelsens bedömning är att handlingarna inte visar att genomförandet av ÖP Östra Göinge tillgodoser riksintresse för kommunikation. Frågan kvarstår därför att pröva vid

kommande planläggning och prövningar, detta gäller särskilt för J1 – Tegeborgs industriområde samt i Broby, H1-H3 - Bastholmen etapp 1-3.

Risk för översvämning

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om att hänsyn till översvämningsrisk har tagits på en övergripande nivå för utvecklingsområdena. Länsstyrelsen noterar samtidigt att vägledning saknas vad gäller risk för översvämning vid prövning av markens lämplighet vid bygglov och förhandsbesked. Riskerna avseende översvämning för befintlig bebyggelse är inte redovisade.

- Frågor som rör översvämning kan komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning. Inom identifierade översvämningsområden finns det särskilt anledning att vid kommande detaljplanering och prövningar detaljerat utreda risken för översvämning.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Utifrån de omständigheter som överblickbara i förhållande till översiktsplanens övergripande nivå, delar länsstyrelsen kommunens bedömning om att planförslaget i sin helhet innebär att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas.

Hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att frågor som rör hälsa och säkerhet och risken för olyckor kan komma att behöva utredas vidare i efterföljande planering och prövningar, det gäller till exempel risker kopplade till farligt godsleder, buller, markföroreningar samt miljö störande verksamheter.

- Frågor som rör hälsa och säkerhet och risken för olyckor kan därför komma att kvarstå vid kommande prövningar och planläggning.

Länsstyrelsens rådgivning

Varsamhetsområde

ÖP Östra Göinge anger ett *Varsamhetsområde* i norra delen av kommunen. Om kommunen menar att detta avses utifrån 3 kap. 2 § miljöbalken bör det tydligt framgå.

Områdesskydd enligt miljöbalken

Naturresevat

Länsstyrelsen vill upplysa om att när det gäller naturresevatet Matsalycke är det endast delar av naturresevatet som avses att upphävas i samband med Trafikverkets projekt med ombyggnad av väg 19.

Planerade områdesskydd

Länsstyrelsen vill upplysa kommunen om att det finns planer på att inrätta ett nytt naturreservat vid Wanås, samt att utvidga reservat vid Nöbbelöv. Det finns också förslag på ett nytt Natura 2000-område för en del av Helgeå söder om Broby.

Strandskydd

Utöver de sjöar med utökat strandskydd som nämns i ÖP Östra Göinge konstaterar länsstyrelsen att strandskyddet även är utökat vid Vesslarpsjön. Länsstyrelsen konstaterar vidare att det av planförslaget inte framgår vilka utvecklingsområden som berörs av strandskydd.

Remisshantering

Länsstyrelsen har i aktuellt ärende hört följande myndigheter:

Energimyndigheten, Försvarmakten, Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut, Svenska kraftnät samt Trafikverket.

Följande myndigheter har hörts men inga synpunkter inkommit:

Luftfartsverket samt Post- och telestyrelsen.

Beslutande

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har enhetschef Kajsa Palo deltagit. Planhandläggare Hanna Tell har varit föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför ingen namnunderskrift.

Ola Melin

Hanna Tell

Du hittar information om hur länsstyrelsen behandlar personuppgifter på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Varmt välkomna till Skånes gröna hjärta med 15 000 stolta Göingar!

www.ostragoinge.se

